

Piața Republicii, hotelul Athenée Palace. Aici, în această vară, mai mult decît în alți ani, pot fi întîlniți oaspeți străini, numeroși turiști de peste hotare veniți să ne cunoască țara.

Un colț al Capitalei: bulevardul Magheru, una din marile artere ale orașului.

Fotografii de A. LOVINESCU

In plin urcus,

În viața oricărui popor sînt zile de cumpănă și de răscruce. Ele se însemnă în istorie, le învață copiii la școală, le pomenesc gazetele și li se închină sărbători. Între ele, numai puține, cite una la răstimpuri de veacuri, hotărînesc viața de moarte, prăbușirea de zborul semeț, naștința de traiul vitejesc. Aceste zile sînt praguri de istorie, statornicesc pieirea unei orînduiri putrede, condamnarea ei fără drept de apel și iscarea unei alte așezări mai drepte.

Așa este ziua de 23 August pentru poporul nostru. Plămădită din obidă și singe, izvorîtă din minia și setea de libertate a unui popor subjugat și asuprit, pregătită de decenii de luptă crîncenă pentru piine și dreptate, ziua de 23 August marchează unul din cele mai mari evenimente istorice: poporul a doborît regimul antonescian, a izgonit fascismul, creîndu-se astfel condițiile de a deveni stăpîn pe soarta sa.

După veacuri grele de ocupație străină, după decenii de pseudoindependență în care stăpînea burghezo-moșierimea în strînsă frăție cu capitalismul străin, după anii de dictatură fascistă și ocupație hitleristă care au adus țara în pragul ruînii, în pericolul unui război nedrept și nedorit, poporul, în fruntea căruia mergea partidul comunist, a scuturat jugul fascist, a alungat pe ocupanți și s-a apucat apoi gospodărește să facă curat în casa lui.

Viforoase și eroice zile! Din lagăre și temnițe, din beznă ilegalității au ieșit atunci comunistii, luptători pentru dreptate și fericire. Partidul și-a regrupat forțele, a pornit la mobilizarea maselor, devenind conducătorul lor recunoscut și urmat, în năvalnica bătălie pentru independență, libertate și un trai mai drept. În fața noastră era un exemplu și un îndemn: Uniunea Sovietică victorioasă care privea cu simpatie și sprijin înăfptuirea năzuințelor poporului nostru.

Și ziua aceea a deschis un drum. Pentru cei mai mulți o această zi a însemnat un lucru: nașterea unei perspective clare, dezvăluirea unui scop comun întregului popor, posibilitatea creării unei vieți mai bune.

Și de la această zi de hotar istoric au început să se depene evenimentele. N-a fost destul să se afirme libertatea, ci a fost nevoie de bătălii îndelungi cu dușmanul intern care nu voia să coboare de pe arena istoriei. Strada a devenit tribună, cîmp de luptă, loc de afirmare a voinței maselor. Sub presiunea șuvoiului, spumegînd, mușcînd, dușmanul a dat înapoi. Roadele zilei eliberării au început să se pîrguiască.

Sub conducerea fermă a partidului care a strîns în jurul său întregul popor, puterea politică a fost cucerită pas cu pas, culminînd cu alungarea monarhiei și instaurarea democrației populare. A început apoi uriașul proces de industrializare socialistă a țării. Au răsărit hidro și termocentrale, uzine metalurgice, s-au creat produse noi, s-au descoperit noi zăcăminte subterane, a sporit producția de petrol, cărbune și cereale, au apărut forme noi, socialiste, în agricultura țării, tineretul a năvălit în școli, analfabetismul și bolile sociale sînt pe calea dispariției. Dozîndu-și obiectivele în planul cincinal, poporul nostru pășește din unul în altul cu mîndrie și cu satisfacția idealurilor realizate.

Ești mîndru de această imagine îmbogățită a patriei, de succesele presărate la fiecare postă de drum. Și-ți amintești totodată că unele nu s-au înăfptuit într-un neîntreput marș triumfal, cu chiote de nuntă. Acești doisprezece ani cuprînd în ei entuziasm și oboseală, avînt și retrageri, pasiune și indiferență, în scurt spațiu gama de sentimente și atitudini ale omului față de fenomenele vieții. Totul e firesc pentru că oamenii își făuresc soarta și nu niște fantoșe. E firesc ca într-un dirijabil ce se înalță deasupra zării să fie și balast. Dar pe măsură ce se urcă balonul, balastul e zvîrlit din nacelă și zborul devine mai lin.

23 August ne află anul acesta în plin urcus. Luptăm să răzbîm spre culmea orînduirii pe care ne-am ales-o. Cu toții, strîns uniți în jurul partidului, cucerindu-ne pacea, întărîndu-ne succesele, azvîrlînd balasturile, înaintăm pe calea ce ne-am deschis-o în ziua primului 23 August, ziua sînoșterii Romîniei.

TINERE TALENTE

Sub cupola Ateneului

de Traian STOICA

Fotografii de A. LOVINESCU

De obicei, solemnă cupolă a Ateneului găzduiește bagheta consacrată a maestrului emerit, acordurile smulse pianului de mâini prestigioase, tonul vioarelor iscate de încercate arceșuri... O dată însă cu parfumul teilor, de câțiva ani încoace, firul acestei tradiții a început să se rupă. Iată dar că și în miezul acestei veri, printre coloanele masive ale clădirii și între liniile ei severe, au pătruns tinerii. De astă dată mai mulți, mai siguri de ei, mai entuziaști. Dintre ei, foarte puțini trecuseră de pragul adolescenței. Purtau în mâini și la subsuori vioara, oboiul, naiul, trompeta sau cello... Pașii zvelți, bucla blondă sau de castană, ochii vii, iscoditori, au umplut de tinerețe, ceasuri la rînd, bătrînul podium al Ateneului. Începuse așadar, după cum anunțau programele, „Festivalul republican al elementelor fruntașe din școlile și institutele de arte”. Bucureștiul, Clujul, Timișoara, Iașul și-au trimis aici pe cei mai buni dintre cei mai proaspeți pasionați de sunet și ritm. Și trebuie să o spunem neîntîrziat: festivalul a însemnat o demonstrație grăitoare a modului, îngrijit și atent, în care se pregătesc tinerele noastre vîlăstare în domeniul artistic. Talentul participanților a fost aproape în totalitatea cazurilor susținut de un studiu serios, continuu. Festivalul nu a oferit improvizații, precocități speculate sau incidentale cazuri „teribile”. El s-a desfășurat sub semnul pregătirii temeinice, a îndrumării competente, calificate. Iată-i, de pildă, pe Sekely Eva și pe Agoston Bandi, copii în jurul vârstei de opt ani, care, de pe acum, descifrează cu înțelegere partiturile unor compozitori ca Bach sau Vivaldi. Surprinzător a fost violonistul Pod-

lovski Daniel, elev al maestrului Garbis Avachian. Temperamentul său puternic, interpretarea inteligentă, precum și tonul cald, rotund au impresionat în mod deosebit. La pian, Judith Molnar, interpretînd „Improptu în fa diez” de Chopin și „Studiu în mi bemol” de Liszt a demonstrat, prin vigurozitatea, dar și delicatetea tușului său, sensibilitatea unui talent foarte personal. Rîndurile de față nu se pot opri asupra fiecărui participant nici cel

puțin cu o caracterizare fie ea cît de sumară; așa că ne mulțumim a mai semna dintre instrumentiști pe pianistii Crimhilda Cristescu, Constantin Stelian, Alexandrina Zorleanu, Nicolae Brînduș, pe violoniștii Varujan Cozighian, Eleonora Geantă, Nicolae Voicu. La un înalt nivel artistic s-a prezentat cvartetul de coarde de la Cluj, interpretînd pe Dvorak și E. Jungheer. Fiecare component al cvartetului a dovedit certe calități

de ton și muzicalitate, temele melodice au fost reliefate de instrumente, tempii bine fixați, interpretarea proaspătă, antrenantă. Absolventul Eugen Pricopie a dirijat cu competență orchestra simfonică a Conservatorului din București.

Neconținute aplauze au stîrnit demonstrațiile de balet din cadrul festivalului, desfășurate pe scena teatrului C.C.S.

Din culise străbate — picurată de clapele pianului — melodia aeriană a „Valsului” de Chopin. Din partea cealaltă a scenei, un tînăr și o tînără, pe ale căror chipuri adolescența se încăpățînează încă să rămîină, evoluează într-o impecabilă armonie a liniilor. Cei doi parteneri. Anastasia Telea și Florin Gavrilescu, au surprins sala prin grația mișcărilor, naturalețea gesturilor, fina lor sensibilitate. Dansul comic, creat și pregătît de prof. Stroia, „Prîslea și Păsărilă” a dăruit spectătorilor cîteva momente de multă voie bună. Îngătirea tehnică a tinerilor dansatori Muncaciu Victor și Borbath Andrei, imbinarea organică a dansului cu pantomima, interpretarea lor spirituală îi situează printre fruntașii acestui festival de fruntași. Plasticitate, ritm și vervă a dovedit Danaș Adina în „Spiridușul pădurii”. De asemenea merită a fi menționată Ana Lovasz și Ion Rusu pentru suplețea și agilitatea cu care au interpretat adagio-ul din baletul „Fîntîna din Baccisaray”. Merită iarăși o subliniere specială omogena și ritmica formație a celor doisprezece elevi din Cluj, interpreți ai „Dansului săcuiesc”. Nu

Deși are numai opt ani, Bandi Agoston (Cluj) minuieste cu agilitate arceșul.

Judith Molnar (Cluj), la pian.

Victor Muncaciu și Andrei Borbath (Cluj) în comicul dans „Pris-lea și Păsăriță”.

← *„Păsăriță” într-o comică atitudine.*

După ce a cântat, eleva Sekely Eva participă tot atât de emoționată și la succesul celorlalți participanți. ↓

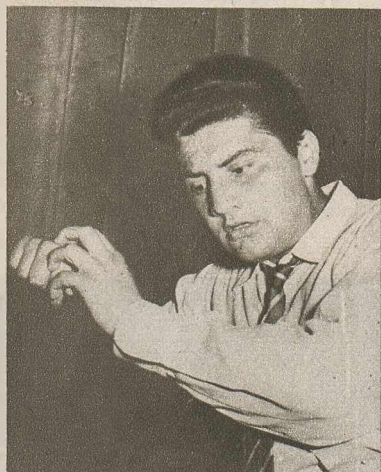
Tarantela. Interpretează Venera Gherman, Natașa Vronski, Florin Gaorilescu (București).

Constantin Gabor (București) interpretează o arie din opera „Don Juan” de Mozart.

La nai, tînărul Radu Stimon (București).

Baritonul Mugur Bogdan (București), interpretînd o arie din opera „Halca”.

Atente, dar și satisfăcute de succesul reputat de tinerii lor colegi.

tot același lucru se poate spune despre formația Școlii de coregrafie din București, care a interpretat dezlînat, fără ritm, un dans din baletul „Suflete de viteji”, neintegrîndu-se muzicii compozitoarei Hilda Jerea.

Deși a prilejuit apariția unor indiscutabile talente, contribuția în ansamblu a secțiilor de canto nu a egalat în valoare pe aceea a instrumentiștilor și a dansatorilor. Cu totul insuficient s-a prezentat terțetul de muzică populară din București, iar unele elemente, deși dotate, cum au fost, de pildă, sopranele Elena Patrichi și Elena Dima, nu au fost la nivelul posibilităților lor, din cauza serioaselor greutăți tehnice pe care le întîmpină (efor-

turi vocale, insuficiența respirației etc.). Dar așa cum s-a mai spus, festivalul ne-a oferit posibilitatea cunoașterii unor talente și în domeniul artei vocale. Baritonul Dan Iordăchescu a cîntat, cu multă linie și frumusețe vocală, aria lui Valentin din „Faust” de Gounod, iar în liedul „Ich grille nicht” de Schumann a dovedit cunoașterea stilului, precum și o profundă sensibilitate. Basul Constantin Gabor a arătat în piesele interpretate un glas viguros, precis, muzicalitate și un deosebit temperament artistic, cu o accentuată înclinare spre comic. Baritonul Mugur Bogdan a cîntat cu căldură și muzicalitate; mezzosoprana Mihaela Botez a impresionat prin generozitatea gla-

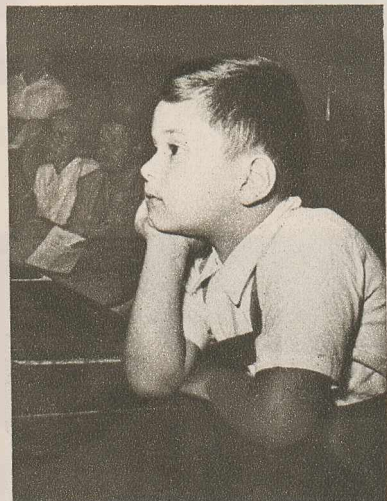
sului său. Sectorul de muzică populară a fost bine reprezentat de tînăra cîntăreață Victoria Darvai. Aria din opera „Țiganka” de Donizetti a fost interpretată cu temperament și linie artistică de Jeana Pușcașu. A fost apreciată și muzicalitatea baritonului Walter Groglath.

★

Demonstrația tinerelor talente s-a încheiat cu un festival de gală. Această recapitulare mai restrînsă și de esență mai concentrată ne-a întărit certitudinea că portativul și linia grațios mișcată pe scenă își vor avea slujitori corespunzători, demni de zilele pe deplin însoțite ce le pregătăm.

Terțetul: Cornelia Marinică, Maria Beraru, Maria Damlan (București), interpretînd muzică populară romînească.

Numai ochi și urechi... Ate micului nostru spectator nu buie să-l scape nimic.

★

Ioana Caracota (București), la harpă.

Ieri și azi
în patria
noastră

FATA IN FATA

de Ilarie MURGU

Fotografii de E. IAROVICI ȘI S. STEINER

Iată mai întâi cele două fotografii de mai sus. În prima, o curte lungă îngrădită de un gard și pereții celor două clădiri care, la prima vedere, aduc cu forma unor magazii. În cea de a doua, un edificiu mare și aerisit conceput după toate cerințele unei arhitecturi moderne. Simpla lor privire, fără alte completări suplimentare, poate demonstra oricui superioritatea uneia față de cealaltă.

Amîndouă se află așezate în localitatea Rîșnov. În amîndouă s-a dus, un timp egal de ani, același fel de muncă, țintind același scop: producerea de scule pentru industria noastră metalurgică. O singură deosebire, dar esențială: una este rodul orînduirii capitaliste, cealaltă realizarea regimului nostru. Istoria lor, așezată în paralel, va explica limpede și deosebirea categorică dintre ele. Lucru care formează

de fapt și obiectul reportajului nostru.

Dacă într-o țară „eminamente agricolă”, cum a fost considerată pînă nu de mult țara noastră, au existat pe alocuri totuși începuturi de industrializare, acestea s-au petrecut mai ales în orașele Transilvaniei. Corporațiile meșteșugărești ale Sibiului, Sighișoarei, Brașovului sau Bistriței se întreceau în a produce mărfuri dintre cele mai diferite, într-o vreme cînd provinciile de peste munți exportau numai grîu, miere sau pește, trebuind să importe totul de aci. De la săbii, rădvanе, clopote, țesături, pînă la frizeri și giuvaergii pentru curțile domnești.

Așa se poate explica cum într-o localitate ca Rîșnovul, cu o populație care pînă acum 12 ani, număra între 2500-3000 de suflete, se găseau nu mai puțin de patru fabricuțe.

Dacă așa stau lucrurile, vor obiecta în sinea lor unii dintre cititori, de ce nu s-a propus pentru ilustrarea roadelor celor 12 ani de muncă liberă, o localitate în care țara noastră a realizat construcții monumentale, pe un sol cu o tradiție industrială înruttotul virgină și a ales tocmai o regiune în care activitatea industrială își respiră rădăcinile în cele

Mici scule fabricate în țară numai după naționalizare: ȃrfuluri rotative pentru strunguri, freză elicoidală pentru frezal roți dințate, alezor reglabil.

În locul șopronului-fabrică (stînga) se înalță o fabrică nouă, modernă, cu o mare capacitate de producție.

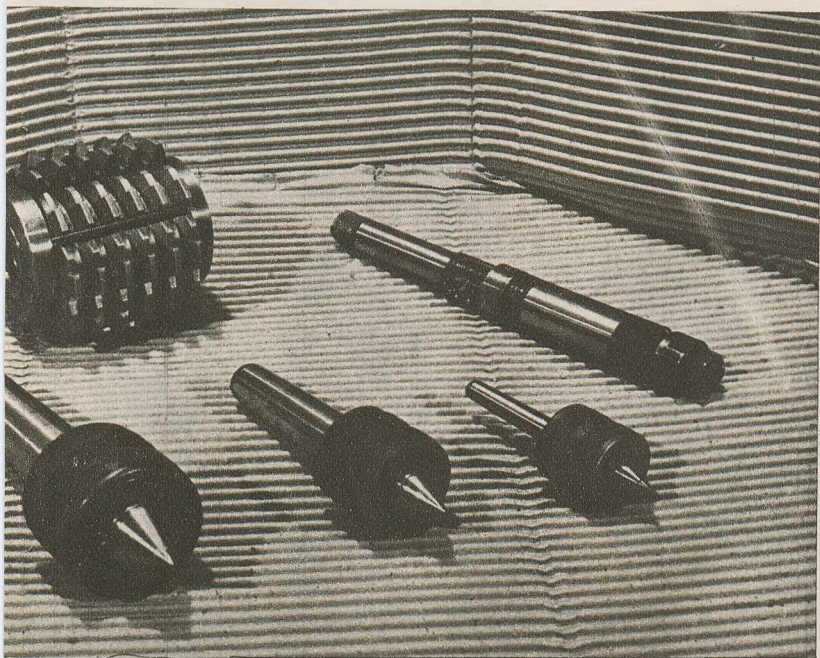
mai adînci straturi ale istoriei noastre meșteșugărești.

Voi răspunde cît se poate de simplu: deoarece cele două fabrici din Rîșnov mi s-au părut cît se poate de nimerite pentru scopul propus. Cu alte cuvinte, într-o localitate în care capitaliștii în trecut au avut la dispoziție din plin, și banii necesari, și mîna de lucru calificată, și comenzi din partea statului, s-a construit, în același număr de ani în care clasa muncitoare a ridicat o fabrică modernă, doar niște ateliere semiprimitive.

Pentru scrierea reportajului am întrebuintat două surse. Una, ca să zic așa, capitalistă, reprezentată prin domnul Rhein, unul dintre primii patroni ai fabricii de scule (pe care l-am cunoscut în persoană și care, cu bunăvoință, mi-a pus la dispoziție tot materialul dorit) și una socialistă, venită din partea muncitorilor și inginerilor actualei fabrici de scule din Rîșnov.

Dar mai întâi, ce este o fabrică de scule.

Dacă veți avea curiozitatea să intrați într-o astfel de întreprindere, atunci o să zăriți cum o întregă armată de oameni și mașini complicate se străduiesc să producă niște piese mărunte (unele cît o cutie de chibrituri) care la prima vedere apar vizitatorului neavertizat cît se poate de banale și lipsite de importanță. Numele lor: scule tăietoare, burghiuri, tarozi, freze, alezoare etc. Sau cu alte cuvinte elementele de bază ale întregii activități industriale. Cele mai uriașe hidrocentrale, furnale sau agregate nu pot fi realizate fără ele, întocmai cum scrierea acestor rînduri n-ar putea fi concepută fără un creion și o coală de hîrtie. Greutatea producerii lor o voi demonstra cu un singur exemplu: dacă în trecut țara noastră s-a încumetat să fabrice chiar locomotive sau avioane, uneltele enumerate

Ucenicul Vasile Niculae e puțin intimidat. Nu e prea ușor să ai în spate un întreg grup de vizitatori. Oaspetii, studenții ai Facultății de geografie din București, privesc cu interes și curiozitate munca ucenicului.

mai sus a trebuit să le importe mereu din străinătate. Pentru perfecționarea uneltei omul a muncit cel mai mult. Mii de ani. Sau mai bine zis, chiar din prima zi a nașterii lui.

Într-un mod asemănător trebuie să fi gândit și domnul Rhein când în 1923 s-a hotărât să pună bazele unui mic atelier de scule. Pe vremea aceea era un simplu meșter, cu un atelier modest, cu o brumă de cunoștințe tehnice și în special cu o zestre frumoasă și alte „sumulițe” adunate de lei de colo. Locul pentru „fabrică” l-a hotărât în grajdul aflat peste drumul casei sale. Aci a așezat o mașină de frezat burghiuri și trei strunguri. Toată treaba de la amenajarea grajdului și pînă la instalarea rețelei electrice a făcut-o singur. Pe urmă a angajat trei muncitori și doi ucenici și a început să producă... scule.

Dar treaba mergea anevoie și câștigul se aduna cît să-ți duci viața de la o zi la alta. Într-o zi proaspătul patron a luat o hotărîre îndrăzneată: să facă un împrumut la bancă, iar cu banii obținuți să-și mărească deopotrivă și numărul lucrătorilor și cel al mașinilor. Așa se face că în scurtă vreme șopronul lipit de vechiul grajd s-a transformat peste noapte în atelier. Domnul Rhein se putea socoti de acum încolo patron. Avea sub comanda sa aproape cincizeci de muncitori și ucenici.

Dar greutăți noi n-au intrizat să-și arate capul în scurtă vreme. În primul rînd lipsa oțelului rapid, singura materie primă posibilă în fabricarea de scule. Ce firmă străină e dispusă să-și vîndă propriul material necesar fabricării obiectelor sale? Pînă la urmă tot concurența capitalistă deschide o poartă și tinărului fabricant român. Firmele austriace

și apoi cele suedeze, în luptă dîră cu industria germană, acceptă comanda. Dar lipsesc în continuare clienții. Concurența străină se arată protutindeni crudă, nemiloasă. Reprezentanții ei din țara noastră barează protutindeni calea. În sfîrșit, o comandă „grasă”, venită din partea conducerii liberale a C.F.R.-ului

Se începe treaba. În clipa în care piesele sînt terminate, in-

flația umflă atît de mult dobînzile băncii, că proaspătul fabricant se vede silit să sucumbă în plină înflorire. Fabrica e vîndută, muncitorii concediați, iar domnul Rhein devine un simplu maistru la întreprinderile I.A.R. din Brașov.

Permiteți-mi acum să întreprind istoria domnului Rhein și a fabricii sale și să facem un salt de aproape douăzeci și cinci de

ani pînă în ziua în care s-a hotărît clădirea actualii fabrici de scule din Rîșnov.

Anul 1948. Patronul și clica sa sînt dați afară pe poarta întreprinderii. Fabrica devine bunul celor care au ridicat-o și lucrează cu adevărat în ea. Muncitorii își aleg un director și un comitet din mijlocul lor. Lucrătorul Putinică (actualul director al uzinelor „23 August”) se înfățișează la București. „Patronii ne-au lăsat moștenire o hardughie dărăpănată și insalubră. Vrem să clădim o fabrică nouă.”

Nu mai exista nici spectrul inflației, nici teroarea băncilor. Țara avea nevoie ca niciodată de scule, iar concurența străină capitalistă nu făcea decît să dea dinamism muncii și efortului colectiv.

Statul pune la dispoziție 25 de milioane lei. La marginea Rîșnovului se deschide un proaspăt șantier. Peste doi ani, un reprezentant al guvernului, în uralele unei mulțimi entuziaste, tale panglica inaugurării.

Vă invităm la început să priviți cele două fotografii alăturate. Ca să aveți totuși o idee și mai clară despre noua construcție făurită, dați-mi voie să vă spun că numai sala de popice clădită lîngă fabrică face în volum cît vechea întreprindere. Ca să nu mai vorbim de clubul muncitorilor în care ar încăpea pe de-a întregul două fabrici și jumătate din cele ale domnului Rhein.

Vechile mașini și altele cu totul noi au luat loc în halele întinse și luminoase, prevăzute cu acoerme și conducte de aer condiționat. S-au adăugat în scurtă vreme un pavilion pentru hi-

Gh. Stochilț și-a construit casă cu credit acordat de stat. Lată-l înconjurat de copii, mesterindu-și motocicletă.

roui, unul pentru dușuri, iar de la cîțiva kilometri a fost adusă pentru prima oară în Rîșnov o conductă de gaz metan. Mai rămîne să vă amintesc că toate acestea au fost terminate într-un timp record (2 ani.) Și că fabrica a fost așezată într-un cadru natural invidiat de toți turiștii noștri. Iată: în dreapta masivul golaș și argintiu al Pietrii Craiului. În spate, crestele împădurite ale Bucegilor. În stînga, piscul Rîșnovului cu vechea sa cetate medievală. În față măgura Codlei.

Dar să revenim la domnul Rhein și la istoria sa economică. L-am lăsat așadar amărît și descurajat, trebăluind într-una din secțiile I.A.R.-ului. S-au scurs pe rînd ani grei și nefructuoși. Apoi într-o zi norocul a apărut pe neașteptate. A apărut simplu și ardenitor, purtînd și un nume: Georgescu-Topîslău. Numele acesta compus ne arată limpede că în calea domnului Rhein a ieșit o persoană cu rădăcini sociale deosebite. Într-adevăr, inginerul Georgescu-Topîslău s-a înfățișat sub forma unui băiat de bani gata, cu studii la Paris și înzestrat de „papa“ cu un deosebit de ascuțit fleur comercial. Rhein și-a mărturisit păsurile și Georgescu l-a ascultat emoționat. Viitoarea fabrică de scule a avut se pare acest început sentimental. Dar afaceriștii sînt oameni expeditivi și puțin lacrimogeni. Cei doi bărbați s-au mai privit o dată și au înțeles repede că-și pot fi de folos.

— Eu am bani, dumneata cunoști meseria. Redeschidem fabrica de scule. Eu patron, dumneata director. Dar înainte de toate va trebui să mergi în Germania pentru a învăța meseria.

Și meșterul Rhein a luat drumul străinătății. Nu să învețe meseria, ci să o fure. Dacă admitem că un patron capitalist își păstrează în plept o dată cu inima și secretele fabricației, vom înțelege de cîtă abilitate a trebuit să dea dovadă concetățeanul nostru ca să afle ceva.

Cert este însă că peste cîțiva ani, în 1940, fabrica de scule a fost redeschisă. Baza materială: șura lui Rhein, zestrea lui Topîslău (o văduvioară bătrînă, dar bogată) și un factor premeditat și categoric: războiul. Fabricile de armament, fabrica de avioane cereau scule. Cîștigurile „Getop“-ului au început să se dubleze, să se tripleze. În condiții îngrozitoare, trînd cîte 16 ore pe zi, muncitorii sînt mișcați din urmă să producă cît mai rapid și cît mai mult. Se atinge producția maximă: 80.000 piese pe lună.

Azi fabrica de scule din Rîșnov execută lunar 210.000 scule. Indicativele prevăd mărirea capacității ei (în cel mai scurt timp) la mai mult decît dublul tonajului actual. Pentru anul viitor se anunță comenzi masive din partea întreprinderilor din străinătate.

Au trecut așadar opt ani de la ridicarea ei și pînă azi. Tot atît cît a trecut de la înființarea „Getop“-ului și pînă la dispariția lui. Nu se poate vorbi de o moștenire tehnică, nici de o experiență acumulată. Lucrurile au trebuit să fie luate aproape cu totul de la început. Dacă Nicolae Tudorache a trebuit să învețe meseria de la Filip Martin, vechi muncitor al „Getop“-ului, ucenicul Vasile Nicolae studiază tehnica producerii sculelor în școala de ca-

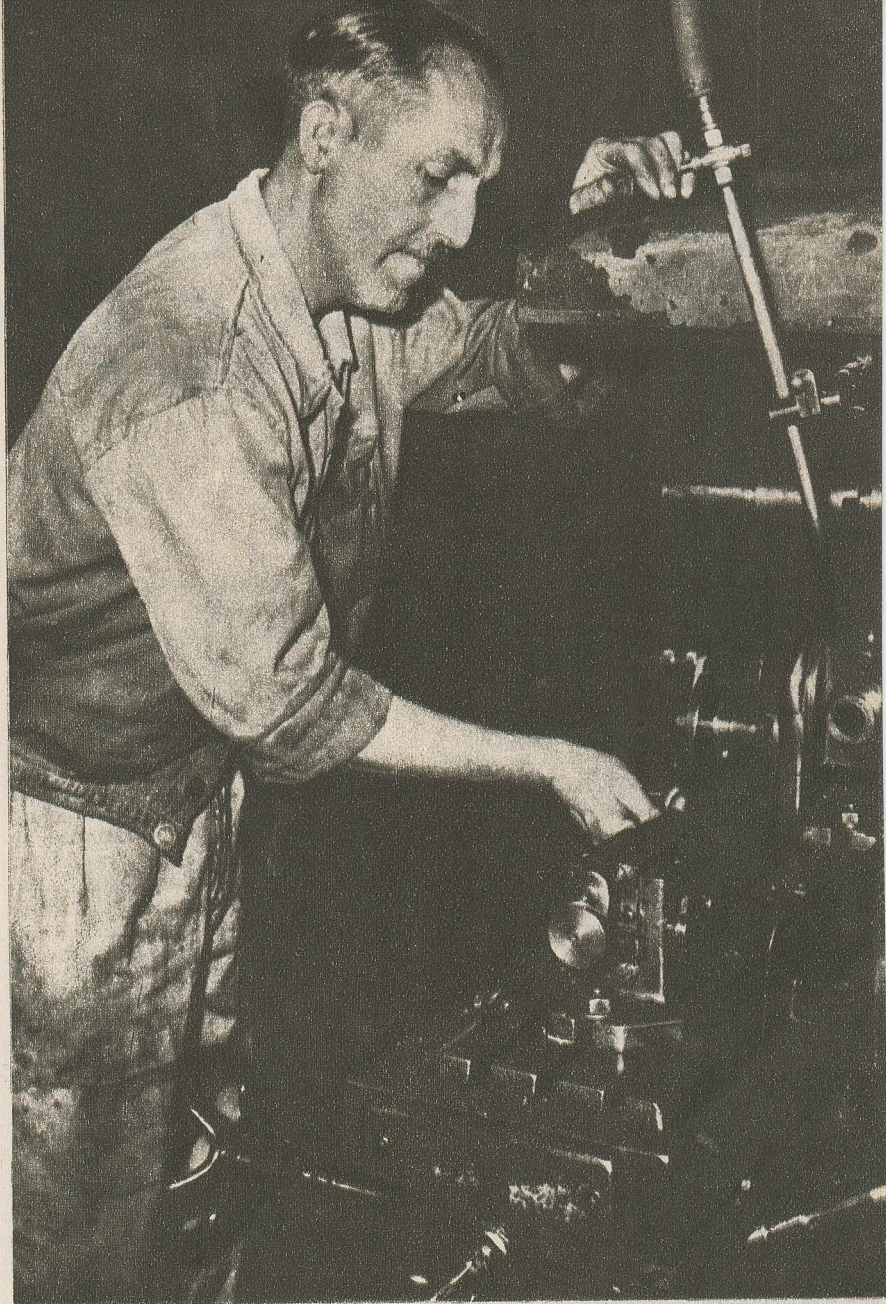
lificarea a fabricii. O dată cu el, și Nicolae Tudorache și Filip Martin. Calitatea nouă a sculelor impune o pregătire structural deosebită. Mașinile întreprinderii capitaliste s-au transformat cele mai multe în fier vechi. Mașinile noi, procedee tehnologice noi...

Pentru treaba aceasta însă nimeni n-a trebuit să se strecoare aiurea pentru a fura secretul fabricației. Inginerii noștri au călătorit comod în țările prietene pentru a studia și cerceta pe îndelețe tot ce doresc. O documentație sovietică bogată le-a luminat și cel mai întunecos ungher al procesului tehnologic. Bătălia pentru obținerea oțelului rapid s-a transformat într-o comandă simplă și directă, făcută uzinelor „23 August“ și întreprinderilor din Cehoslovacia sau U.R.S.S.

Mă opresc aici. Date comparative se pot obține la infinit. Nu trebuie să mai vorbesc nici de clubul și dispensarul întreprinderii, de echipa ei artistică sau de casele, motocicletele și celelalte bunuri personale ale muncitorilor — lucruri care fac ca abisul dintre cele două perioade istorice să se mărească și mai înspăimîntător. Lucrurile acestea cititorul le cunoaște prea bine. Din alte zeci de reportaje și mai ales din viața sa proprie. Căci e un lucru lesne de înțeles: muncitorii „Getop“-ului n-au trăit cu nimic mai bine ca atîția contrați ai lor aflați sub regim capitalist, după cum oamenii muncii din fabrica de azi se bucură la fel ca toți cetățenii Republicii de bunurile și drepturile cîștigate.

Și demonstrația unui lucru evident înseamnă o muncă de prisos.

Deszo Albert, muncitor fruntaș, este și un bun popicăr. Iată-l în fotografia de sus, la locul de muncă, iar în cea de jos pregătindu-se să doboare popicele.

O mare artă CONTEMPORANĂ

de Petru COMARNESCU

Sălile Dalles au căpătat un aspect sărbătoresc, găzduind unele dintre cele mai reprezentative lucrări ale artei plastice contemporane, datorite artiștilor sovietici. Deși pe unii dintre ei îi cunoașteam din lucrările expuse la secția de artă rusă și sovietică a Muzeului de Artă al R.P.R. sau de la expozițiile colective din ultimii ani, organizate cu diferite prilejuri (ca să nu mai amintim de reproducerile din diferite publicații sovietice, românești și din alte țări) — actuala expoziție de artă plastică sovietică constituie prima manifestare de proporții mai mari, în care putem urmări temeinic creațiile maestrilor ca și ale artiștilor încă în toiul formării lor, nelipsind nici unele lucrări ale tinerilor și chiar lucrări de diplomă. În felul acesta, avem puțința de a cunoaște în mod destul de concludent și lămuritor evoluția și variația artelor plastice în U.R.S.S.

Adăugăm că în expoziție sînt prezenți nu numai artiștii diferitelor generații, dar și artiști din diferitele republici sovietice, vădindu-se astfel feluritele aspecte ale vieții sovietice, ca și feluritele modalități de expresie. În fine, în cadrul diferitelor arte plastice, numeroase și interesante sînt genurile, procedeele și tehnicile fo-

loșite de artiștii sovietici în același scop, de a oglindi viața constructorilor comunismului.

Ceea ce te impresionează de cum intri în sălile expoziției este viața plină de avînt, de efort intens și armonios, pe care ți-o sugerează imaginile compozițiilor de mari proporții. Chiar înainte de a le cerceta mai atent, compozițiile cu personaje veridice și viu conturate și adeseori cu un colorit vibrant, dar nu strident, au darul acesta rar și prin el însuși semnificativ de a-ți împărtăși o viață cu țeluri temeinic cugetate și trăită cu un vădit simțămînt al răspunderii. Impresia aceasta inițială se adîncește și se confirmă pe măsură ce privești mai stăruitor lucrările, trecînd de la compozițiile de mari proporții la altele mai mici, dar nu mai puțin pilduitoare, sau la lucrările de sculptură și grafică, unde adeseori ideea viu trăită de artist dobîndește răsunetul năzuit, tocmai prin amănunte și nuanțe căpătate din contactul continuu cu viața. Artiștii sovietici nu sînt niciodată livrești, artificiali, arbitrari în creațiile lor, ci mereu se lasă călăuziți de viață, în ceea ce are ea mai semnificativ și mai constructiv pentru colectivitate. De aici porcede nota de vitalitate optimistă a artei lor, veri-

dicul ca și variația căutărilor ce le întreprind în cele mai deosebite manifestări ale cotidianului, voină astfel a arăta că nimic din ceea ce este omenesc nu-i de disprețuit în artă, dacă are sau poate căpăta o semnificație constructivă. De aici, pornește în primul rînd predilecția lor pentru compoziția de mari proporții, în care consemnează evenimentele mai însemnate, dar mai ales predilecția pentru pictura sau sculptura de gen, deosebit de cultivată și prețuită de artiștii sovietici, tocmai pentru că lucrările de gen mărturisesc modul în care preferențele înnoitoare se răsfrîng pînă și în cele mai mărunte atitudini ale oamenilor. E întere-

N. I. Oseneo - „Anul 1917. Primul cuvînt al puterii sovietice: Decretul pentru pace” (1952)

V. F. Zadorojni - „Nemuritori” (1955)

sant că și în compozițiile cu caracter istoric, artistul nu disprețuiește detaliile psihologice, consemnarea vreunui gest sau unei expresii particulare, căutînd dimpotrivă să le adîncească, în virtutea concepției după care particularul și faptul divers oglîndesc adeseori starea de spirit, ori, de fapt, generală. Dacă multe dintre compozițiile istorice și dintre picturile de gen reușesc să intereseze, să emoționeze, aceasta se datorește tocmai adevărului pe care îl exprimă artistul, pornind de la fapte, uneori mărunte, dar lesne sesizabile de către orice privitor.

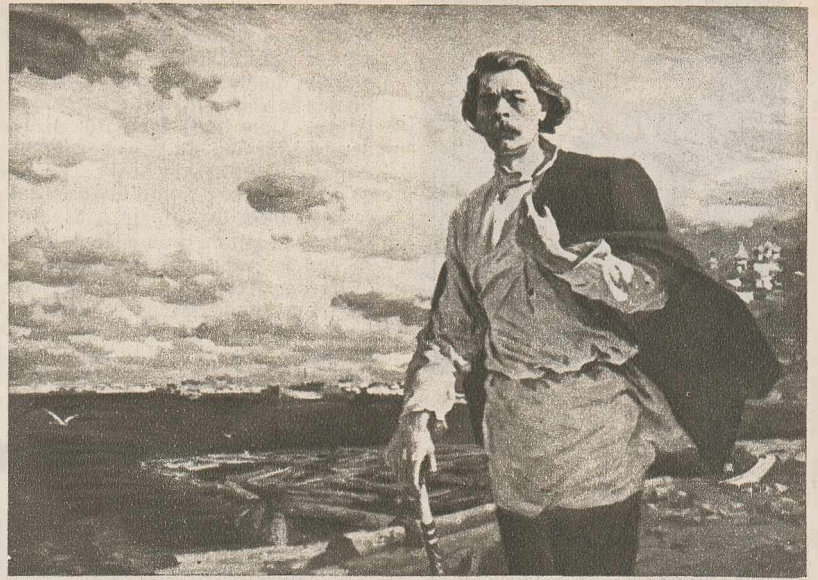
Pictura expusă cuprinde genurile majore, de la compoziția istorică, tabloul de gen și portret, la peisaj și natură moartă. Maestrii generației mai vechi se manifestă cu osebire prin portrete, peisaje și naturi moarte, genurile picturale predominante în perioada formării lor. Artiștii care s-au dezvoltat în anii puterii sovietice și cei tineri de tot cultivă însă cu predilecție pictura de gen și compoziția istorică, vădindu-se și sub acest raport interesanta orientare către fenomenele mai concrete și mai pilduitoare ale vieții.

Compoziția istorică de impunătoare dimensiuni, *Nemuritori*, lucrarea pictorului V. F. Zadorojni, înfățișează un grup de tineri sovietici înfruntînd cu demnitate, cu conștiința datoriei împlinite, moartea, în fața cotropitorilor fasciști. Scena pare a fi inspirată din „Tînăra gardă” și impune privitorului

prin nenumărate calități, în primul rând prin expresia chipurilor, prin ținuta personajelor centrale care nu au nimic declamator sau afectat. Dimpotrivă, am spune că eroismul tinerilor se dovedește pînă și în fața morții la fel de firesc, cum a fost și în scurta, dar măreața lor viață, astfel că ei înfruntă pe dușmanii patriei cu aceeași tărie neclintită. De aici provine forța expresivă a compoziției, dramatismul ei cu adevărat interiorizat, veridicitatea personajelor, înfățișate pe vreme de iarnă, într-o atmosferă de viforită. Gruparea și construirea personajelor este de asemenea cu măiestrie făcută, condamnații la moarte pîrind un zid al țării omenesti în fața mișeliei cotropitorilor, care trag sau se perindă în jurul lor ca niște bezmetici. Și coloritul oglindește aici dramatismul situației, întreaga atmosferă avînd

ființe adînc conștiente de rostul ei în lume. De același pictor, încă tînar, (născut în 1924), este și compoziția *Bogdan Hmelnițki lasă ca ostatic pe fiul său Timuș la hanul Crimeei*, unde dacă găsim mai puțină forță de expresie, nu lipsește totuși veridicitatea psihologică.

O compoziție însemnată, descriind un epocal eveniment istoric cu mijloacele picturii de gen, este *Anul 1917* de N. I. Osenev. În jurul unei gherete din Leningrad s-a afișat primul cuvînt al puterii sovietice—decretul păcii—de care iau cunoștință făptuitorii revoluției: un muncitor, o femeie simplă purtîndu-și copilul în brațe, o alta din mica burghezie, intelectuală poate, un ostaș infanterist, un marinar care patrulează, cu toții vîdindu-și bucuria, în afară de burghezul din dreapta tabloului, foarte pleoștit și căruia îi ride trium-

M. A. Suzdalțev - „Spre viață” (1954).

tendința de a trata cît mai concret, sub specia cotidianului trăit, chiar evenimentele epocale.

Tot printre marile compoziții și nu la portret am orîndui și lucrarea de impunătoare proporții a lui M. A. Suzdalțev, *Spre viață*, în care figura scriitorului Gorki este înfățișată în largul și pitorescul peisaj al Volgăi, pictorul izbutind în mod pilduitor să lege omul de peisaj și să sugereze uriașa personalitate a scriitorului. Stăpînit de mari gînduri și năzuințe, scriitorul pare a cugeta la prefacerile pe care și acest ținut al Volgăi le va avea în viitor, datorită ordinii revoluționare și uriașelor ei construcții.

Despre picturile de gen, cele mai numeroase în expoziție, sînt multe de spus și cele dinții aprecieri se cuvîin a fi făcute asupra unei picturi de gen, lucrată în mari proporții, *Pe arie*, opera lui A.A. Plastov.

Ea înfățișează munca la batoză. În toi de vară, cînd soarele puternic dă pe alocuri puternice reflexe roșii și scaldă totul într-un galben-auriu. Numeroasele personaje ale compoziției îndeplinesc diferite munci agricole, iar în centru ni se învederează un fapt divers, dar plin de tîlc: bărbatul în cămașă roșie, care își potolește setea bînd o cană cu

apă, în timp ce cu mina cealaltă ține furca, este unul din ostașii care au venit să dea ajutor colhoznicilor, iar copilașul de țăran, care i-a adus căldarea cu apă, poartă cu mîndrie șapca soldatului. Astfel lucrarea, care este în principal o scenă de muncă, își

A. M. Gherasimov - „Portretul sculptorului S. S. Aleșin” (1954).

accentuează acțiunea tocmai prin prezența celor care lucrează la olaltă cu colhoznicii, armata sovietică vîdindu-și, prin personajul central, activitatea-i pașnică și constructivă.

(Continuare în pagina 10)

S. A. Grigoriev - „S-a întors” (1954).

ceva din vibrația albăstrie-închisă a nopții de iarnă, care, printre palele vîntului, lasă porțiuni mai strălucitoare, ca roșul îmbrăcămintei fetei din centru, model de tratare și psihologică și plastică a unei

fător unul din eroii revoluției, acel marinar care patrulează. Variata și veridica expresie a personajelor pozitive, ca și a aceluia negativ, dovedesc darurile psihologice ale pictorului și totodată

O expoziție promițătoare

Expoziția absolvenților Institutelor de Arte Plastice din București și Cluj se impune prin câteva realizări, mai ales în pictură, grafică și arte decorative, spre deosebire de sculptură, unde nu am găsit nimic deosebit. De altfel, bucureștenii nici nu au expus sculptură. Desigur că actualii expozanți au deschis de acum încolo calea unor susținute manifestări, și poate că unii care în prezent se înfățișează mai puțin făgăduitor să infirme cu timpul această impresie.

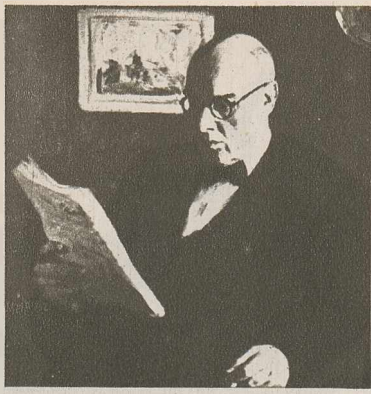
Între absolvenții de la București și cei de la Cluj există în pictură o mare deosebire, în sensul că bucureștenii au un mai dezvoltat simțămînt pentru culoare, compun mai viu și mai armonios decît ceilalți. Dintre clujeni, singurul absolvent

care se impune printr-o vie și poetică atmosferă, printr-o pricepută orînduire peisagistică este Antal Foro, care expune peisajul cu pădure intitulat *După masă*. Dar și studenții din Capitală și cei de la Cluj au nevoie să stăruie mai lemeinic în construirea formelor, în adîncirea personajelor, în înlănțuirea acțiunilor descrise, cu atît mai mult cu cît majoritatea lucrărilor expuse sînt compoziții de mari dimensiuni, care solicită imperios însușirile mai sus pomenite.

Dacă compoziția cu muncitori a lui Mihai Popa, *Un funicular în Țara Moșilor*, are o bună orînduire a celor cinci personaje, în

„Răscoala lui Horta” de I. Nicodim

V. P. Efanov - „Portretul compozitorului I. A. Șapornin, artist al poporului din U.R.S.S.” (1954).

Tablouri de gen din viața de familie expun S. A. Grigoriev (*S-a întors*, scenă în care ne este înfățișată cu multă subtilitate psihologică imaginea soțului plecat de acasă și care se înapoiază la soția înrăstă dar iertătoare și la copiii care abia îl recunosc); M.M. Boji, (*Tanea nu clipi!* înfățișând un băiețuș fotografiindu-și surioara); N.A. Ponomarev (*O uniformă nouă*, unde soția și copiii privesc cu mândrie pe tatăl muncitor la căile ferate, care își îmbracă noua haină împodobită cu meritele decorații, în timp ce băiețelul încearcă să vadă cum i-ar veni șapca tatălui) precum și D. I. Pușkin (*După lecție*) și I. M. Noprințev (*Am învins*, jocul cu băgării de omăt).

A. P. Tkacev, S. P. Tkacev - „La fntină” (1954).

Aceste lucrări — ca și multe altele — dovedesc din partea pictorilor străduința de a adânci psihologia personajelor, de a le surprinde în atitudini bine individualizate. Cele mai izbutite dintre aceste tablouri de gen ne par lucrarea *La fntină* de A. P. Tkacev și S. P. Tkacev, unde niște fete de la țară, pline de voieșie, ajută unui ostaș, nădușit de munca de pe ogoare, să se răcorească, precum și *Corigența*, lucrarea lui F. P. Rešetnikov, unde mieul corigent stă amărît în casă, neputînd participa la joaca din vacanță, ca ceilalți colegi, ce se văd prin fereastră și dintre care unii îi și fac în necaz,

V. V. Meșkov - „Toamna în Carelia” (1953).

apărînd în apropierea lui. Atitudinea personajelor, firescul și varietatea expresiilor, verva colo-

ritului cîștigă dintr-o dată pe privitor. Teme sentimentale sau idile apar în lucrarea lui R. N. Galițki și în compoziția de proporții mai mari *Mai*, *Noapte polară* a lui V. N. Gavrilov, unde chipurile celor doi îndrăgostiți se desprind din fundalul de arbori scăldați în lumina nopții. Reflexele unei nopți luminoase sînt redată aici cu multă finețe și poezie. Lucrarea de diplomă a lui V.M. Klionski, *După ge-dință*, dovedește spiritul de observație al pictorului, darul unei pătrunzătoare analize psihologice.

Peisajul este și el bogat și variat reprezentat în expoziție. A. M. Gherasimov, președintele Acade-

valorose ilustrații la „Don Quijote”, expun individual cîte două peisaje: Krilov, peisaje din Caucaz și Crimeea, Kuprianov, șalupe cu pescari, iar Sokolov, viziuni de pe malul Volgăi, dovedind cu toții o înțelegere a caracteristicii locurilor descrise. Mai cu seamă lirismul și transparența culorilor din peisajul cu Volga, în care predomină verdele-albăstrui, atît de caracteristic regiunii, ne-a reținut atenția.

Omul în peisaj, făcînd rodnice pămînturile înțelenite și aducînd belșug patriei, îl găsim în peisajul de mari proporții al lui V. N. Basov *Trezirea stepei* și în peisajul unui artist mai tînr, V. C. Dmitrievski, *Pentru Stalingrad* (buștenii adunați pentru refacerea gloriosului oraș și înfățișați într-o largă priveliște pe înserate, din care nu lipsesc nici constructorii, vîdîndu-se o altă caracteristică a artei sovietice, aceea de a da peisajul de viața omenească, de a conferi priveliștii pecetea activității creatoare a omului).

Portretele constituie, de asemenea, un variat cîmp de activitate al pictorilor sovietici. Avem aici cîteva lucrări de frunte datorite unor maeștri ca A. M. Gherasimov (două portrete de o mare pătrundere psihologică ale scriitorului Marșak și sculptorului Aleșin, modelele fiind înfățișate în atitudini sobru), V. P. Efanov (portretul scriitorului, dar nespun de adîncit al compozitorului Șapornin) și V.A. Serov (*Portret de femeie*, unde ochii mai ales au licăriri de neuitat pline de suavitate și duioșie).

Naturile moarte ale lui P.P. Koncalovski — artist al poporului, decedat anul acesta — (mai ales natura moartă cu ur iepure) — cea cu banane și pepene tratată de Evghenia Alexeevna Maleina în tonalități luminoase și natura moartă cu o pomelă pe tavă înfățișată în culori închise în care predomină violetul, dovedesc măiestria de a reda atmosfera cuvenită, de a închea armonii sugestive, pline de poezie. Mai puțin ne-au plăcut florile aflate în expoziție, lipsite de viață și calitățile lor intrinsece, de armoniile care să exprime sufletul artistului.

Cu aceste lucrări reprezentative ale picturii de toate genurile și care nu sînt singurele aflate în bogata și semnificativa expoziție încheiem semnalările noastre, urmînd a ne ocupa de sculptură și grafică în cronică viitoare.

schimb atitudinile lor sînt cam teatrale. Pictura de gen *O viață nouă* de Virgil David (mai izbutită în lucrarea de mai mici proporții, expusă la interregională) are oarecare viață, dar păcătuiește prin unele greșeli în conturarea personajelor și în acordarea culorilor. Sînt indicații certe că acești tineri vor putea compune mai temeinic în viitor, ca și grupul de coloristi aflați sub direcția înrîurire a pictorului Al. Ciucurencu și care au luat din cald și armoniosul său colorit, dar tratînd cam decorativ personajele: I. Nicodim (*Răscoală* lui Horia, neterminată pe alocuri și cam rigidă), Marius Cilievici (*Execuția* lui Horia, cu o frumoasă orînduire a planurilor și a raporturilor dintre personaje, într-un dramatic colorit albastru), Virgil Demetrescu (*Pavatul străzilor*,

cu o remarcabilă stăpînire a perspectivei), Aurelia Belcîncu (13 Decembrie, în care grupul muncitorilor este bine legat), Aurel Nedel și Traian Brădeanu. Dintre aceștia unii au vădite daruri pentru pictura decorativă sau monumentală, nu numai Lazăr Iacob, care se remarcă prin două compoziții-studii intitulate *Eliberarea*, unde chipurile și figurile au viață și măreție, o ritmică decorativă și un colorit vibrant ce le fac de neuitat. Artistul ar putea cultiva și pictura de teatru, căci vedește simțămîntul spațiului, legătura între planurile diferite colorate.

Grafica a dat două nume care trebuie reținute și încurajate atît pentru grafica de sevălet cît și pentru ilustrația de cărți: clujeanul Iozsef Matyas și bucureșteanul C. Baci, amîndoi plîni de imagina-

„Un funicular în Țara Moșilor” de Mihai Popa.

ție, avînd o linie vibrantă, un simțămînt pentru întreprînderea dintre lumină și umbră. Știu să configureze armonios o imagine și mai ales să o facă să trăiască. Lucrările expuse întrec calitativ cele cu care ne obișnuiseră înainte vreme debutanții.

În materie de arte decorative și aplicate, Clujul merită toată lauda. Scoarțele, tapiseriile, draperiile imprimare, lucrate de Meta Hornung, Raymond Wiener, Eugenia Dumitrescu, Leonov Elas, inspirate din arta populară (cusături, ceramică, creștături) sau din poemele lui Eminescu, cu figuri sau ornamente admirabil stilizate, cu un colorit de bun gust, constituie o bună îndrumare și depășesc multe din producțiile curente, făcute fără simțămîntul artistic și înțelegerea spiritului artei populare, pe care le dovedesc acești absolvenți.

Bloc- notes

de Maria ARSENE

...Vestea întoarcerii armelor împotriva lui Hitler ne-a adus-o la cap, unde lucram, o santinelă. O santinelă fără armă și baionetă. Un pantaș, Manole. Paznicul căldării cu ciorbă de ștevie, hrana deținuților politici. Figură inexpressivă, cu doi ochi de pește și mustățile netunse, căzute stuf peste gură și bărbie, lui Manole îi străluceau privirile. Rîdea.

— S-a făcut pace! Gata neamțu! Caput. Ce mă tot iscodiți? Dacă vă spun, asta-i! A spus la radio.

...Am sosit în gara Balș înspre ziuă. Făcusem aproape toată noaptea cincisprezece kilometri pe jos. Bagajul îl purtam în spinare. O raniță din pînză de sac în care am o cămașă de schimb, două perechi ciorapi de lînă, o cană de tablă, o piine, un boț de brînză și o sticlă cu ceai.

Bocancii au pingele de lemn. Mă ustură tălpile. Am bătăături și mă roade la umăr hamul de sîrmă al raniței. Pic de oboseală, dar fluier un cîntec făr' de cuvinte. Un cîntec vesel fluier și sînt fericit încît m-aș oferi să duc toată lumea în spinare.

Dar lumea e mică și noi sîntem mulți. N-avem cum s-o împărțim. Sîntem cinci cu toții. Trei bărbați și două femei. Am pornit-o pe jos din lagăr spre gară. Trecuserăm pe sub porțile cu lacăt ale sentinelelor, apoi pe lîngă gardurile cu sîrmă ghimpată, depărtîndu-ne grăbiți, fără să ne uităm înapoi, fără să întoarcem capul.

Gara e pustie și neluminată. În fund, pe o linie de garaj zac neîn-suflețită o matabală. Cînd ne apropiem deslușim o locomotivă cu cazanul stins. Ciocănim la ferestruica casierului de bilete. Nu răspunde nimeni. Apoi în ușa șefului. Iar în urmă cînd ne dăm seama că sîm'em singuri și făr' de pază începem să rîdem. Să rîdem și să cîntăm.

Abia atunci scîrțîie un geamlîc deasupra noastră și un glas morocănos strigă:

— Ce-i gălăgia asta? V-ați îmbătat și ați pornit-o pe scandal?

Am tăcut. Careva dintre noi întreabă:

— Cînd vine primul tren spre București?

Glasul de la etaj voia propabil să înjure. Se răzgîndi.

— Mă! Vagabonzilor! Chem acu' poliția la telefon să vă aresteze. Izbucnim în hohote.

Un ins cu felinar și șapcă de ceferist strigă cu pumnul pînă la gură:

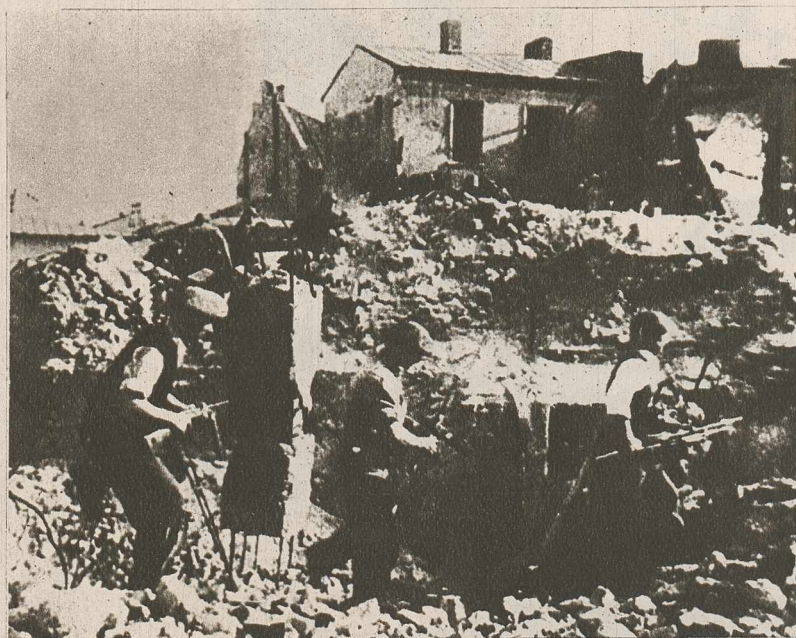
— Nu-s vagabonzi, dom' inspector. Is comuniști care au scăpat din lagăr.

Geamlîcul se închise brusc.

★

În București se poate intra cu trenul, pe linia ferată, cu mașina pe șosea sau cu avionul, pe sus.

La 23 August 1944.

Cel din urmă mijloc de locomotie este exclus. Ultimul tren anunțat — un personal — are o întârziere de 36 de ore. Cît despre mașină... Avem trei la dispoziție. Un turism și două autocamioane. Dar benzina nu găsești de ai căuta roată douăzeci de kilometri, nici cît să amorțești o mășea.

Ne urcăm într-un furgon sanitar care pentru zece pachete de țigări ne duce pînă aproape de Piatra-Olt. La cîțiva kilometri de gară se rupe osia furgonului. Coborîm. După o oră sîntem în stație.

O locomotivă sub presiune e gata să plece spre Pitești. Dar impiegatul nu-i dă liber. Este informat că în halta Slătioara se află cantonat lîngă linia ferată un pluton de geniști germani, iar la Corbu a garat un tren blindat plin cu SS-iști care încearcă să se strecoare sau să forțeze trecerea spre Craiova-Turnu-Severin.

În cele din urmă mecanicul cere să plece pe răspunderea lui.

— Urcați în cabină — ne spune, făcîndu-ne un semn prietenesc cu mîna.

După cîteva minute părăsim Piatra-Olt. Liniile de garaj sînt ticsite de convoaie de trenuri de marfă și militare părăsite. Pe un șir de vagoane-platformă zac încremenite, acoperite cu prelate, tunuri și tancuri nemțești pornite spre front. Ultimul vagon poartă bucătăriile de campanie cu coșurile încă fumegînde.

Linia se desfășoară în serpentine prin păduri și margini de dealuri. Tăcem, privind încordăți înainte. Aerul rece ne bate obrajii înfierbîntați.

Un avion trece la mare înălțime înspre Corabia. Tăcănitul bielei acompaniază un cîntec repetat și obsedant.

— Sînteți comuniști?

Întorc capul. Mecanicul e cu spatele la noi, cu jumătate trup peste bara tenderului.

— Da, răspund eu.

Trage ușor manivela de abur. Locomotiva prinde viteză. Ne privește o clipă peste umăr.

— Vă duc pînă la București.

După ce trecem podul peste Olt, zice cu satisfacție:

— Nu-i minat. N-au avut timp. Mama lor de țilhari.

La Slătioara nici urmă de tren blindat. Dar la Slatina este garat un alt convoi nemțesc, fără locomotivă. Impiegatul ne dă liber imediat. Din convoi se trage asupra noastră, somîndu-ne să oprim. Zburăm pe panglicele de oțel cu aproape o sută pe oră.

La Corbu linia e închisă. A deraiat un automotor al C. F. R.-ului. După cîteva ore plecăm cu o cursă specială spre Pitești.

În compartimente nu mai e loc să zvirli un chibrit. Ne înghesuim pe culoar. Pasagerii sînt peștriți și de amestecătură. Negustori, gospodine, țărani, militari romîni, ceferiști, un popă.

Simțim privirile lor. Unii ne cercetează cu sfială, cu ură alții. O bătrînică întreabă:

— Veniți din lazaret, maică?

— De la spital, de...

— Nu.

— De pe front?

— Nu.

Cîteva minute nu mai întreabă nimeni. Bătrînică oftează. Vecinul ei, un ins cu scurtă de piele, cizme ofițerești și capelă de vînător austriac, ispitește.

— Poate din lagăr?

— Exact. De acolo.

— Aha! Am auzit că s-a dat drumul la toți. La toți domnii comuniști.

— Și acum ce-o să faceți?

În locul nostru răspunde cineva din compartimentul vecin:

— O să fie destule de făcut, nu le duce dumneata grija.

★

O stație înainte de Pitești trenul este mitraliat de o escadrilă de avioane nemțești. Locomotiva ciuruită gîfîie și-și dă sufletul prin toate găurile făcute de proiectile.

Trei morți, cincisprezece răniți. Dăm ajutor la ridicarea cadavrelor și transportarea răniților la spitalul din oraș.

Pornim pe jos. Tîrziu ne ajunge din urmă un autocamion al fabricii de bere Luther, pe care evenimentele l-au prins în Pitești. Ne așezăm de-a latul șoselei.

Șoferul frînează și scoate capul pe ferestruica cabinei.

— Ce vreți?

— Ia-ne și pe noi.

— Dezertori?

— Prizonieri!

— La ruși?

— La Antonescu.

A clătînat capul a mirare. Injură.

— Sus!

Șoseaua pare pustie. Dar dacă ești atent poți zări cînd și cînd, în marginea ei, urcați în copaci sau adăstînd prin porumbii de pe lizieră, uniforme militare romînești.

La Găești populația e în fierbere. O companie de infanteriști romîni trebuie să oprească trecerea unui convoi nemțesc anunțat, iar cetățenii civili vor să dea ajutor. La Titu s-a format din orășeni și țărani un grup de șoc înarmat doar cu munițiile abandonate de dușman. Au două lăzi cu cartușe, dar le lipsesc armele.

Nu mai avem combustibil. Depozitul de benzină este golit și închis. Căpătăm o găleată cu prețiosul lichid de la o camionetă sanitară aflată în pană de cauciuc. Și astfel, ne putem continua drumul.

Cînd ajungem la Chitila se-nsearează. Rar, ici, colo, cite o luminiță care pătează orizontul trădează orașul camuflat.

O patrulă militară cu cască și automate ne oprește.

— Încotro?

— La București.

— Români?

— Români.

Se aprinde o lanternă și un plutonier ne cercetează sumar fețele. So oprește asupra lui Toth, care e blond și cu pistrui pe nas.

— Dumnealui pare puțin a Fritz.

— Ți se pare, domnule plutonier — răspunde Toth cu accentul maghiar.

— Vine cu noi din lagăr — intervenim noi.

— Politici? — întreabă cineva ascuns în partea de unde bate puternic lanterna.

— Politici.

— Liber!

★

De 3 zile Capitala este atacată cu furie, din aer și de pe uscat, de către hitleriști. Palatul a ordonat ca generalul SS-ist Gerstenberg și trupele sale înconjurate să fie lăsate libere să se retragă, cu toate armele. Acum Gerstenberg încearcă să radă de pe suprafața pământului Bucureștiul, cum ne-a prevenit încă din Titu un cetățean.

Retransați în pădurea fortificată a Bănesei, având și aeroportul hotonat la dispoziție, hitleriștii trimit din oră în oră avioane de bombardament care ciocăne, sfărâmă și pulverizează monumente, instituții, întreprinderi, locuințe.

De 3 zile bucureștenii se selesc de foame prin pivnițe, morsfirtecați în tranșeele de adăpost, sînt surprinși cu cana de apă pe stradă și ciuruiți din văzduh de mitralierele de bord ale avioanelor.

Artileria antiaeriană e neputincioasă. Doar măgăoaiele, puzderiile de sirene de pe acoperișuri, presară spaimă din sferă în sferă de oră. Incețarea alarmei se împletește cu anunțarea unui nou atac aerian.

Pe cheul girlei o bombă căzută din cer a ucis o mamă cu trei copii, o bătrână cu legăturica în mână și alți zece necunoscuți.

Ateneul este grav atins. Din sala lui circulară străbat ecourile celei mai cumplite și mai barbare orchestre, în clinchet de tablă sfșișiată și ziduri prăbușite.

Pe străzi, în hoteluri și locuințe particulare gărzile patriotice și patrule de soldați prind și dezarmează pe nemții rămași încă în oraș.

În cartierul Tăbăcari, un depozit nemțesc de hirtie și imprimare a fost devastat, împrăștiat în stradă și pe cheul girlei.

Un autocamion militar, cu zvastică și un cap de cerb lângă piaca de identitate, a fost capturat numai de femeii în cartierul Colentina. Rămas în pană de benzină, șoferul plecase cu o canistră goală să cerceteze pe rînd depozitele.

Mașina aștepta în mijloc de stradă cu farurile stinse. A trecut o gospodină, s-a oprit și a privit curioasă. Apoi o lucrătoare de la fabrica de săpun „Stela”, căreia istoria acestei întîmplări i-a pierdut numele. După care o mamă ce își căuta copiii, plecați la joacă. Curînd s-au strîns zece, cincisprezece neveste.

Ajutorul șoferului înfruntînd privirile ostile a încercat să intre în vorbă cu ele.

— Benzin... Wo ist benzin?

A răspuns lucrătorea, o femeie tînără cu trupul subțiro:

— Nix benzin, neamțule. Caput. Și se apropie de el.

— Nix caput! Benzin! Este bani. Dai bani benzin — și scoase din buzunar un pumn de bancnote.

Femeia i-a dat peste mînă. Militarul i-a dat femeii o palmă. A fost apucat de gît, de piept, de picioare, trîntit jos și legat de mîini cu basmalele.

Mașina a fost împinsă într-o curte. Ajutorul de șofer a reușit să se desfacă din slaba strînsoare și a fugit. După o oră s-a întors cu șoferul. Au fost primiți cu o ploaie de pietre. Au renunțat.

★

La Băneasa trei încercări succesive ale detașamentelor inamice de a pătrunde în oraș, sînt respinse. În apărarea Capitalei luptă cot la cot, armata și cetățenii civili. Partizanii, comuniștii și patrioții.

După centrul cu lăcașurile de artă și cultură sînt acum bombardate metodic cartierele muncitorești, periferiile locuite de sărăcime.

Muzeul de Istorie Națională de la Șosea este atins grav.

La Hotel Ambasador o curățitoare de vagoane din Gara de Nord, cu un pușcoci fără gloanțe, prinde și arestează pe maiorul Gōrricke, inspectorul unităților din SS pentru vînarea partizanilor.

În curtea sediului provizoriu al Partidului, din Aleea Alexandru, e forțotă mare. Partizanii cu căști nemțești și puști automate, capturate de la dușman, se pregătesc să intre în luptă. Numeroși civili așteaptă arme. Sînt acolo femei, bărbați, tineri... Și pe măsură ce li se dă puști, revolvere ori grenade, pleacă lăsînd loc altora. Și vin mereu, răzleți sau în grupuri, cerînd arme, cerînd să lupte.

Zăresc un băiețel în poartă. Să tot aibă doisprezece sau treisprezece ani. Mă apropii de el.

— Cauți pe cineva?

Pare emoționat.

— Da. Vreau... Aștept...

Îl privesc puțin bănuitor. E destul de grijuliu îmbrăcat. Chipul e tras, palid, cu ceacăne mari.

— Ce aștepti?

— Să capăt o armă.

Zimbesc.

— Cîți ani ai?

— Împlinesc peste o lună patrusprezece.

— Așa! Și părintii ți-au dat voie?

Tace. Se-ncruntă.

— N-am părinți. I-au omorît nemții acum trei luni.

★

Cu tot bombardamentul și lipsa apei și alimentelor, Bucureștiul este prins de febră. Mașini încărcate cu bagaje iau drumul Giurgiului și Olteniței. Se oferă sume exorbitante pentru o cursă de două ore. Atît cît să care persoanele avute și cîteva geamantane cu lucruri de preț într-un sat sau comună ferite de bombe avioanelor. Cei care au limuzine proprii se pregătesc în grabă și nu răspund la telefon prietenilor care solicită un loc în mașină.

În centru, jaluzelele de la ferestrele blocurilor sînt trase. Vilele de la șosea au lacăte grele la porți. Cîteva autocamioane particulare și-au așizat prețul: 5000 lei de kilometru. Au fost închiriate pe loc.

Din mahalale și periferii grupuri tot mai numeroase de oameni simpli, muncitori, studenți, funcționari se îndreaptă spre sediul Partidului, cerînd arme pentru apărarea Capitalei.

A nimerit și moș Niculae din Parcul Rahovei cu un pușcoci cu cremene, reformat la rezebel din 77. Îl ținuse îngropat în magazia de lemn. Moșneagul pare peste fire de bătaios.

— Încotro, moșule?

— La nemți.

— Să-i vezi?

— Ba să-i bat.

Și moșul și-a săltat pușcociul pe umăr. Careva încearcă să glumească:
— Cum ai să-i bați cu țeava asta ruginită?! Nemții au tancuri...
Moșul se supără.
— Că n-or fi toți în coajă de fier. Oi găsi și eu unul ascuns doar în cizme și capelă. Apăi în ăla o să pușc!

★
În sfârșit. Capăt un revolver, cinci grenade, o cască și o pereche de cizme minune de ulan, în care pot să-mi odihnesc picioarele bolnave și obosite ca într-un uriaș pat de puf.

Desfac cu baioneta unui prieten o cutie de conservă de cal. Mâninc pe fugă. Îmi strâng grupa — șapte oameni — cinci bărbați și două fete. Apoi cu pași mari, ieșim în stradă și de acolo spre Băneasa.

În colțul străzii ne întîmpină un grup de civili:
— Nu știți unde se dau arme?
Le cerem să se legitimeze. Oamenii se recomandă. Un profesor de geografie, un cazangiu de la Lemaître și o croitoreasă, fostă studentă la medicină. Veniseră să lupte împotriva nemților.

— Ne învîrtim de o jumătate de oră pe aci — spune unul dintre ei. Ii îndrept.
— A opta vilă pe stînga. E singura clădire în parcul ăsta boieresc unde oamenii sînt veseli.

După o săptămîină am aflat că studenta a fost ucisă chiar în seara zilei întîlnirii noastre, încercînd la kilometrul zece să zvîrle o grenadă în turela unui „Tiger“.

★
Stau culcat pe spate și privesc spre Capitală care arde în mai multe părți. Încerc să identific cartierele de unde fumul incendiilor se înalță tremurînd în sus. Pocniturile și exploziile bombelor lansate de Stukas-uri se aud distinct. Pare că undeva, pe aproape, se joacă popice.

În stînga mea e Vasia, pînă mai ieri condamnat la cincisprezece ani pentru comunism. Puțin mai departe, alt tovarăș de arme, Grigore. Eliberat cu mine din lagăr. Cincizeci de pași la dreapta este o fată voluntară. Poate că-i funcționară. Sau elevă de liceu. Alături de ea este un ceferist de la ateliere. Nu știu cum îl cheamă. Cei cu care a venit îi spuneau Nică. În spatele meu trebuie să fie Schwartz și Rădol, proaspeți eliberați din închisori. Iar mai în urmă, mai departe sînt alții și alții, frați de luptă...

Cineva fluieră încet. Tresar. Tîștuiește cu un fir de iarbă între dinți. Ascult atent. E un greiere.

O clipă gîndul mă poartă spre casă, spre soție și copii. Dar chiar atunci mă întorc pe burtă și încep să trag.

Atacă hitleriștii.

Oameni noi din patria noastră

JUDECĂTOAREA

de
F. Brunea-Fox

Să vedeți cum am cunoscut-o pe judecătoarea Stănuța Dincă. S-a întîmplat curat ca la aparatul de radio, cînd manevrezi butonul într-o doară și te pomeniști cu o frîntură de audiție captivantă. Atunci de-abia te repezi la program ca să identifici locul și autorul emisiunii. Cam așa s-au petrecut lucrurile în cazul judecătoarei Stănuța Dincă.

Am deschis ușa uneia din sălile de ședință a tribunalului raional I. V. Stalin, la înfîmțare (voi lămuri imediat de ce), îngăduindu-mi cinci minute de ascultare, neluînd mîna de pe clanță, gata să plec în altă parte, la altă sală, la alt tribunal. Trebuie să știți că de cîteva zile nu făceam altceva decît să explorez incintele judiciare. Îmi propusesem un reportaj despre instanțele unde se chibzuește și se împarte dreptatea nouă, cumpănită cum nu s-a mai cumpănit în țara noastră, după legi și principii democratice, care n-au în vedere decît promovarea ei justă, umană și obiectivă.

Nu mai călcaseam de mult, tare de mult, în aceste *pretorii* — cum li se spunea pompos altădată. Îmi rămăsese însă, din frecventarea profesională, sentimentul greutăților ce înfîmțîm documentarea sub raportul materialului semnificativ al „spețelor“ — ca să vorbim avocaștește — interesante. Socoteala de acasă nu se potrivește cu cea de acolo. Parcurgi cu privirea lungile liste de procese afișate la intrarea sălilor, cum ai parcurge cu rezultate sumare informative, o carte de telefon. Exact ca pisica în calendar te uiți la pomelnicul cu nume și cifre de dosar. Intri în sală și asisti la depănarea monotonă ca de metanii, a unor procese palide, iscate din pricini minore — gilceve între vecini, bunăoară — și nu te alegi decît cu admirație pentru răbdarea judecătorilor, cu regretul că apelul la împăcarea părților: „pentru atîta lucru vă certați, oameni buni?“ — nu birute totdeauna. Apoi cascada amînărilor la un termen viitor pentru „procedură neîndeplinită“, sau absența martorilor. Poate la altă instanță să se brodească o recoltă mai acătării — îți zici. Și iată-te peregrinînd din sală în sală, de la tribunal la alt tribunal, ca să nu surprinzi, venind pe neașteptate, decît fragmente de temă, anonime, fără început, și îndeobște fără deznodămînt, verdictul fiind sorocit la o dată ulterioară.

Aa! ai nimerit-o acuma — îți spui cu un ufl de mulțumire. E un proces ce se anunță palpitant. Îl urmărești un ceas, două, trei chiar, ești numai ochi și urechi, și deodată trosc! — s-a poticnit taman la depoziția martorilor. Găsise avocatul o chichită, un clenci

strategic folositor cauzei ce o apără, ca să amîie judecata. Adevărat, fusesem prevenit că terenul nu te așteaptă cu un bazar variat de articole, ca să alegi ce-ți poștește inima. Știam asta dinainte și, ca să-mi ușurez ajungerea la țintă, credeam că avocatul e indicat drept ghid. Cine altul să te îndrume spre a găsi, fără orbăcire și pierdere de timp, poteca scurtă ce duce de-a dreptul în inima și la cele mai caracteristice aspecte ale peisajului judiciar? Turist neobosit, activ și atent al sălilor unde predează justiția, el adaugă la experiența itinerariului — prin vocație profesională, ca medicul de spital sau pădurarul — practica zilnică a observației, a feluritelor fenomene privind viața și frîmțările micii lumi la care participă intim.

Mă depărtez nițel pre mult de împrejurarea ce mi-a răsplătit ostenelele cu cunoștința judecătoarei Stănuța Dincă. Cred însă că digresiunea cu avocatul inițiator se angrenează totuși în canavaua introductivă a reportajului, în care nu-i vorba deocamdată decît de luarea de contact cu obiectul lui, cu recunoașterea terenului, cum se zice.

— Maestre, — i-am spus la telefon — am nevoie de ajutorul matal.

— Ei!, să fie într-un ceas bun! (mi-e prieten vechi și-i apreciez umorul avocațial). Ce? Vreo gripă penală? Vreo scrîntitură de ordin civil? Ai alunecat pe o coajă delictuoasă?

— Ha! ha! Nimic din cîte presupui, nimic microbial. Simplă documentare gazetărească. Năzuiesc la un reportaj care să oglindească chipul nou al justiției noastre populare. E o treabă migăloasă și mi-e teamă să nu pățesc ca găina lui Creangă, alegîndu-mă cu o mărgică. Spune ce să fac, pe unde s-o iau ca să dibăcesc firul dedalic?

— De unde? Păi, de la mine, dragul meu. Ai procedat bine întrebîndu-mă. Am spețe, una și una. Te avertizez însă că nu sînt dintre acele ce alimentau cronică judiciară de odinioară. Crime mondene, scabroase sau colosale panamale a la Cagero și Skoda, ce aduceau la dezbateri un public elegant, amator de dezvăluri anatomice, ahtiat să afle cum se puneau la cale lovituri uriașe cu complicitatea regelui și a unor înalți demnitari. Dacă te mulțumești cu cazuri mai puțin „senzaționale“, îți stau la dispoziție.

— Mulțumesc, mă scoți la liman.

Să mai adaug că trei sferturi din catalogul maestrului erau, în ce privește materialul, „spețe“ găunoase, adică telea că nu apucau să iasă la lumină, că se și estompau în zarea amînărilor. Documente judiciare, umane to-

tuși? Aș! — reziduuri de obicei, de frecături, ce se vor resorbi cu vremea, prin educație, învățatură, prin desăvîrșirea conștiinței civice luminată de viața nouă pe care o trăim, de țelurile ei înalte, — în trecut, în moravurile ce au caracterizat trecutul. Nu, ne semnificative.

★
Așadar mă aflam la ușă, gata s-o deschid de ieșire, cînd auzii o frază care mă făcu să iau mîna de pe clanță și să caut, uimit, către izvorul ei, cu alte cuvinte către persoana care o emisese.

— Ce-i aia „debara“, tovarășe avocat? N-o fi cumva căsoaia în care-și ține tot gospodarul trocăriile? Dacă-i vorba de asta, de ce nu vă roștiți să înțeleagă și poporul din sală? Auziți! oameni cu o haraba de carte, care să grăiască ca într-un salon parizian! (Fraza pronunțată fără îndîrjire, domol, însă tincturată cu un pic de acid ironic, venea din celălalt capăt al sălii, de acolo unde stăteau cei trei judecători).

Te oprești cîteodată pe stradă, atras de o melodie neașteptată, ce te îmbie să te uiți înăuntru prin perdea, ca să identifici cîntărețul capabil să scoată din uniformitatea fațadei cu cercevele, o singură fereastră, aceea deschisă spre mîna violonistului. La fel, fraza aceasta m-a oprit locului, a dat o direcție cardinală priveliștii în care bijiiam de cîteva zile. Fusesse rostită de prezidență, femeie mărunțică și slăbuță, cu o față mică, puțintel smeadă și osoasă, cum sînt uneori chipurile supte și arse ale sătencelor trudite, din care sclieau — și fără ochelari — doi ochi negri, plini de o vâpaie, totodată ageră, mobilă și inteligentă. Însist asupra acestui amănunt — ochii — în care s-a refugiat și s-a concentrat parcă toată forța ei vitală; din care ai impresia că se întoarce îndărăt, în organism, ca dintr-o sursă de electricitate, energia chemată să întrețină vioiciunea, atenția și duhul acestei flințe plîpînde. Și mai e ceva care vilază în aceste pupile de agată, de la ale căror scînteieri (cum am avut după aceea multe prilejuri să constat) își întorc privirea cugetele vinovate, se fisticesc cei prinși cu minciuna, se înlăcrimează genele vreunor impricinați pocăiți de lumina pătrunsă în adîncul inimii lor. Mai e ceva, zic: o imensă bunătațe, iubire de oameni. Cunoșcîndu-i viața (mi-a povestit-o) ca fată, soție, mamă; cunoșcînd viteza viață angajată odinioară în luptă crîncenă cu nevoile, consacrată mai apoi, după 23 August 1944, dorului aprig de a face bine, de a se devota cu trup și suflet năzuințelor noi ale poporului — i-am cunoscut și bunătațea. Da, palpită în privirea ei, însă

nu ca un fluid ce se revarsă peste figură, cum se întâmplă la făpturile ce n-au știut suferința, slabe de înger, oricând pornite de indulgență, figuri unsuroase de uleiul indulgenței gratuite.

... Iată. Băietanul ciolănos susținea morțiș, la bară, că un lucru pe care-l vînduse pe furis, și cu care venise de la țară, nu constituie o operație comercială clandestină. E sincer? Îndoielnic, parcă știe simula sinceritatea, prin ținută smerită, prin căutături într-o parte, prefăcut sfioase.

— Măi băiete, te-ai încurcat în minciuni ca mița-n caier. (Publicul din sală ride. Ii place cum vorbește judecătoarea, moldovenește, dirz, pitoresc, cu înțelepciune).

— Nu mint... Zău că e așa cum spun.

— De ce ai fugit de milițian? Nu vezi că povestea e cam bălțată?

— Să mor, doi ochi am... Mă grăbeam să mă duc acasă, ca să isprăvesc arătura și să servesc Republica (Risete).

— Află, mă flăcăule, că Republica nu se servește cu minciuni și șmecherii, ci cu muncă cinstită. Ei, pe unde scoatem cămașa acum, măi Marin Pîrnea?! Uită-te la mine—zise — și-l țintii cu privirea.

— Vă rog să mă iertați — biigui culpeșul. N-am să mai fac.

— Păi, vezi? Nu era mai frumos dacă spuneai adevărul de la început?

... Iată. Fata asta bălaie și plînsă s-a făcut vinovată într-un furt de materiale de confecții. A sustras mătase din depozitul Fondului

Plastic, unde era angajată ca femeie de serviciu, și o vindea la cunoscuți. Nu tăgăduiește. E o fată simplă de la țară, ce se lăsase ispitită de mirajele orașului mare. Nu se ocupase nimeni de ea, s-o îndrume, și însuși faptul că responsabilul depozitului nu prea se dovedise vigilent era o încurajare pentru o lină în „frigurile” amorului. Așa argumenta apărarea.

Între cei doi asesori, oameni robuști, judecătoarea părea și mai firavă, mai subțire. Era obosită, mai trasă la față (se perindaseră citeva zeci de procese în dimineața aceea), i se deranjase coafura puțin argintată la temple și și-o netezea în răstimpuri, cu mîna, reflex. Ascultase spovedania acuzatei făcută între scîncete; pusesse citeva întrebări, ca să stabilească unele împrejurări, și, cînd dădu cuvîntul avocatului, își scoase ochelarii, închizînd o clipă ochii.

Ce să se mai dovedească? Fata recunoscuse și legea-i lege. Firește, judecătorul pune în balanță, în spiritul nou al justiției democratice, o sumă de elemente ivite în cursul dezbaterilor din instanță, ce pot atenua sau, dimpotrivă, spori severitatea rece a articolelor respective din codul penal. Ce factori au determinat delictul? În ce măsură starea intelectuală, psihică, morală și biologică a infractorului constituie coeficienți de luat în seamă sau de respins, în ce privește actul săvîrșit? Fata asta? Hm!... Să fi gîndit la toate astea judecătoarea? Să le fi cîntărit în conștiință și să le fi simțit în inimă (așa se caracterizează ea

însăși: inimă caldă, umană, conștiință rece, obiectivă), cînd i s-a adresat fetei, fără asprim:

— Haide, nu mai plînge...

Și ce intervenise în cugetul ei, modificînd cu o nuanță mai dură, tonul dinainte:

— Plînsul nu îndreaptă vina. Legea este lege și nu trebuie călcată.

Ii urmăream privirea în timpul spovedaniei acuzatei, și după aceea la depozitia martorei. Funcționară la o instituție de stat, martora cumpărase, ignorînd proveniența, din marfa sustrasă

— Nu te-a mirat că e mai ieftină decît la magazin?

— Spunea că o ia de la fabrica unde lucrează — răspunde martora, cu capul în jos.

— Și la fabrică, mătasea crește pe acoperiș? Ești ditai contabilă, te freci de cifre și evidente reale, dar cînd e vorba de chilipiruri, iaca, pică cu hîrzobul din cer... Fata cea proastă de la țară stă în boxă și o să înfunde pușcări, ca dumneata să te fandosești în strai de mătase... Orășeancă deșteaptă, cu carte, dragă doamne! Mă întreb de ce n-a nimerit la mine, fata ceea? La alt cetățean cinstit? Nu ajungea aici, că i se arăta pe ce drum primejdios a apucat... Poți pleca, — i se adresă fără s-o slăbească din priviri, proiectate asupra martorei, ca o puternică lumină, roentgeniană. Apoi le îndreaptă spre acuzată. Ca într-o vitrină cînd se trage oblonul, noaptea, de închidere, lăsîndu-se un singur bec de veghe, ochii judecătoarei își slăbiră parcă incandescenta.

— Niciodată nu s-a lipit grăsimea de mine. Așa mi-e soiul. Te pomenești că mă trag din iască și că m-a hrănit mama cu surcele și cuie — zice, rîzînd încet.

În sala lungă, cu mese mult încărcate de dosare, e acum liniște. Funcționarii de birou, arhivarii, care au stat toată dimineața cu nasul în hîrtii, neridicîndu-l decît ca să răspundă vreunui cetățean venit pentru o informație, un act, au plecat. E liniște, în tot tribunalul. Din foiera, din larma și mișcarea de pe săli, din lumea ce ocupase ceasuri de-a rîndul băncile incintelor — avocați, martori, familiile celor cu vreo pricină — nu se mai aude decît fișitul măturii afară, pe ciment presărat cu capete de țigări și fărîme de covrig.

Aici, în sala asta, lîngă fereastra ornată cu balanța simbolică a Justiției, forjată frumos din fier, doi oameni stau de vorbă. Mai exact: numai unul vorbește; celălalt ascultă și notează.

Povestea judecătoarei Stănuța Dincă începe la Galați, cu o coajă de piine și o carte. Una personifică copilăria, adolescența, în casa părintească din cartierul Traian; cealaltă, pasiunea din totdeauna a interlocutoarei noastre. Dacă pe cea dintîi a surghinuit-o în amintire, n-a mai rămas decît o dureroasă amintire, pe cealaltă o păstrează și astăzi, cu aceeași ardore.

— Îmi place să citesc. De cînd mă țin în viață, nu mă văd decît cu ochii pe slovă. La șase ani îi citeam tatii „Gazeta ceferistă”. Era ceferist și nu cumpăra alt ziar.

Traian! L-am cunoscut și în epoca aceea. Cartier de muncitori, urît, veșnic inundat în anotimpurile ploilor și dezghețului. În centrul Galațului — depărtat nu numai topografic, ci și social, economic, de mizerabila periferie — huzur, traficuri, bunăstare. Epoca de pomîna a incendiilor „spontane”, ce prefăceau în scrum peste noapte, șiruri de prăvălii; „sinistrații”, scoși basma curată de complicitatea poliției, își încasau veseli „asigurarea”.

Și cealaltă imagine: demonstrațiile de revendicări ale docherilor, ale ceferistilor secătuiți de exploatare, urgia năpăstuită în Traian, în acele perioade de cîinoșenie — se țineau lanț, aceste perioade — ca să poată dormi fără coșmaruri traficantii, să-și facă mendrele politicienii.

Din ce podoabe era alcătuită odinioară salba zilelor, anilor, unei fete nevoiașe, mai e necesar să stăruim? Nici salba Stănuței n-a fost mai deosebită de cea a miilor de ființe contemporane cu tineretea ei.

— Șirag de tinichele goale... Cu asemenea emblemă semăna viața amărîtului, tovarășe ziarist. Cînd aveam ciuboțele, nu aveam ro-

chită, și doar de crăciun să se fi întâlnit carnea cu fasolea cea de toate zilele, împreună, într-un blid...

Cu școala primară de patru clase, n-a vrut să isprăvească învățătura. S-a mai chinat cu vreo trei clase date în particular, dar mai mult n-au avut părinții posibilitate. E crudă încă pentru muncă grea, n-o ajută nici puterile, e ca un fulg de pădăie de puțintică și ușoară la trup... Se pricepe la horbotă, va croșeta bibiluri pentru trusoul domnișoarelor din centru, fețișoare de masă migăloase ce zgîrcesc degetele și urzică ochii. Cu mâna sucește iglița, ochii îi umblă în același timp pe o filă de carte încântătoare. Dar te rabdă inima să te ocupi de alde astea, când barabulele nu sînt curățate, lampa n-are gaz? Le poate dovedi chiar pe toate ale gospodăriei?

Și apoi cînd s-a făcut mai mare — fabrica. În anul 1931 s-a măritat cu Neculai Dincă. S-au mutat în comuna Independența, de lângă Galați.

★

Trei pasiuni au însuflețit și au transfigurat viața Stănuței Dincă: familia, umanitatea, cartea. În sufletul ei, aceste noțiuni n-au ierarhie și oricare ar fi ordinea lor, ea le consideră de o egală valoare. Una e complementul celorlalte și toate converg ca razele într-o lentilă, în cea mai esențială pasiune — Partidul. Reținusem intervenția judecătorei dintr-un proces de divorț, ai cărui eroi erau destul de vîrstnici. El, profesor; amîndoi intelectuali.

— De cînd sînteți căsătoriți?

— De douăzeci și cinci de ani.

— Și ce motive vă determină să frîngeți o căsnicie de un sfert de veac?

— Nepotrivire de caracter — răspunde soția.

— Nepotrivire de caracter?! — repetă cu uimire, cu nedumerire, judecătoarea. — După douăzeci și cinci de ani?!... Ca interpretă a legii, iau firește, în considerație motivul. Ca mamă și soție... Aveți copii?

— Da, doi — răspunde parcă jenat, soțul.

— ... ca mamă și soție — continuă judecătoarea — nu pot să vă în validitatea motivului

Dragoș VICOL

CUVÎNTUL BĂTRÎNULUI PĂDURAR

*Anii trec, așa precum trec anii...
Cerbii din pădure cresc și mor;
tot așa rotesc pe cer vultanii
cum mi se roteau și alte ori...*

*Munții ni-s tot de pămînt și piatră:
unii poate-au mai îmbătrînit...
Dar la mine-aici, pe vechea vatră,
focul arde mult mai rumenit...*

*Anii trec, așa precum trec anii...
Viața mea însă se trece-altcum:
e un zbor ce nu-l cunosc vultanii,
și un drum cum n-a mai fost alt drum...*

*Munții-or fi tot de pămînt și piatră,
dar le-am dat la toți un alt folos...
Sărăcia azi nu mă mai latră!...
Și, dacă-s bătrîn, mă rog frumos,*

*pot să-mi pun în cumpeni vrednicia...
Pensia? Păstrați-o pentru alți!...
Știți voi ce înseamnă bucuria
ca și peste vîrstă să te-nalți?!...*

Othello

ciente. În Uniunea Sovietică, Othello vorbește și trăiește pe sute de scene. Dar alegerea era cu atât mai grea. Existau și doi creatori clasici ai acestui rol, deosebiți ca metodă actoricească, asemănători în talent: Mordvinov la Moscova și Horava la Tbilisi. Și totuși Iutkevici l-a ales pe tânărul artist al poporului, Serghei Bondarciuk. De ce? Filmul a dovedit-o cu prisosință. Pe ecran apare, în interpretarea dată de Bondarciuk, un Othello blînd și încrezător, stăpîn al unei iubiri fără de pată, dominat în primul rînd de lumina rațiunii, chiar și în bezna celei mai sfișietoare tragedii.

Acesta este noul adus de Bondarciuk și Iutkevici în înțelegerea personajului shakespearian. Othello își pierde rațiunea numai o clipă, dar regia face clipa aceasta de nouă. Ea o disecă și o analizează, o generalizează, folosind ca material de expresie artistică doar ochii, privirea actorului și nimic mai mult. Ochii lui Othello — Bondarciuk — cuprind în clipa aceea sinteza întregii sale tragedii; ei redau granița dintre seninătatea deplină și furtuna dezlănțuită. Bondarciuk creează în mod artistic gradația furtunii interioare a lui Othello. Simți pragul dezlănțuirii în clipele cele mai de tihnă. În seninătate, dincolo de liniște, auzi glasul furtunii.

Dar Bondarciuk, în afară de nuanțarea, extrem de precisă, a vieții interioare a marelui erou, realizează plasticitatea aproape simbolică a marelui erou. Mantaua roșie pare, alături de figura severă, robustă, o previziune dureroasă a tragediei. Mîinile puternice, negre, capătă în contextul dramatic al filmului, semnificația

Iago, realizat de Popov, e un partener demn de interpretul principal. El sîdese efectiv îndoială în cugetul lui Othello. Ceea ce este interesant în realizarea lui Popov e cunoscut în general ca un actor care gîndește mult la concepția rolurilor sale, e că lasă să se întrevadă uriașul efort cerebral al luptei lui Iago pentru triumful său. Seninătatea lui Othello poate fi tulburată numai de un adevărat demon, parcă spun autorii filmului, subliniind voit această idee atât artistică cît și logică.

Lui Popov cred că i s-ar putea reproșa — în aceeași măsură cît și regizorului — că Iago, spre deosebire de linia generală a filmului, este prea contemporan nouă, neavînd o delimitare precisă în epocă, ceea ce de altfel se și exteriorizează în comportarea, în gestică sa.

Plastica filmului este deosebit de interesantă prin folosirea compoziției cinematografice în sens alegoric; simbolurile folosite izbutesc întotdeauna să reliefeze cu putere drama lăuntrică a personajelor. Aș asemăna plastica acestui film cu bogăția unei vegetații luxuriante, abundente, dominată de culori apăsătoare, de forme grele, dar totuși neasemuit de precise și logice.

Aceasta este una din trăsăturile esențiale ale filmului, relevată pe drept cuvînt de juriul internațional de la Cannes, care a conferit filmului premiul pentru cea mai bună realizare.

Judicios menționa unul dintre cei mai mari regizori francezi că în acest film Serghei Iutkevici cheltuiește cu prisosință moștenirea artistică a unui Eisenstein

Octavian ANGHELUȚĂ

Construcția furnalului nr. 5-Hunedoara

Corneliu BABA

Schiță de compoziție
Din ciclul „1907”

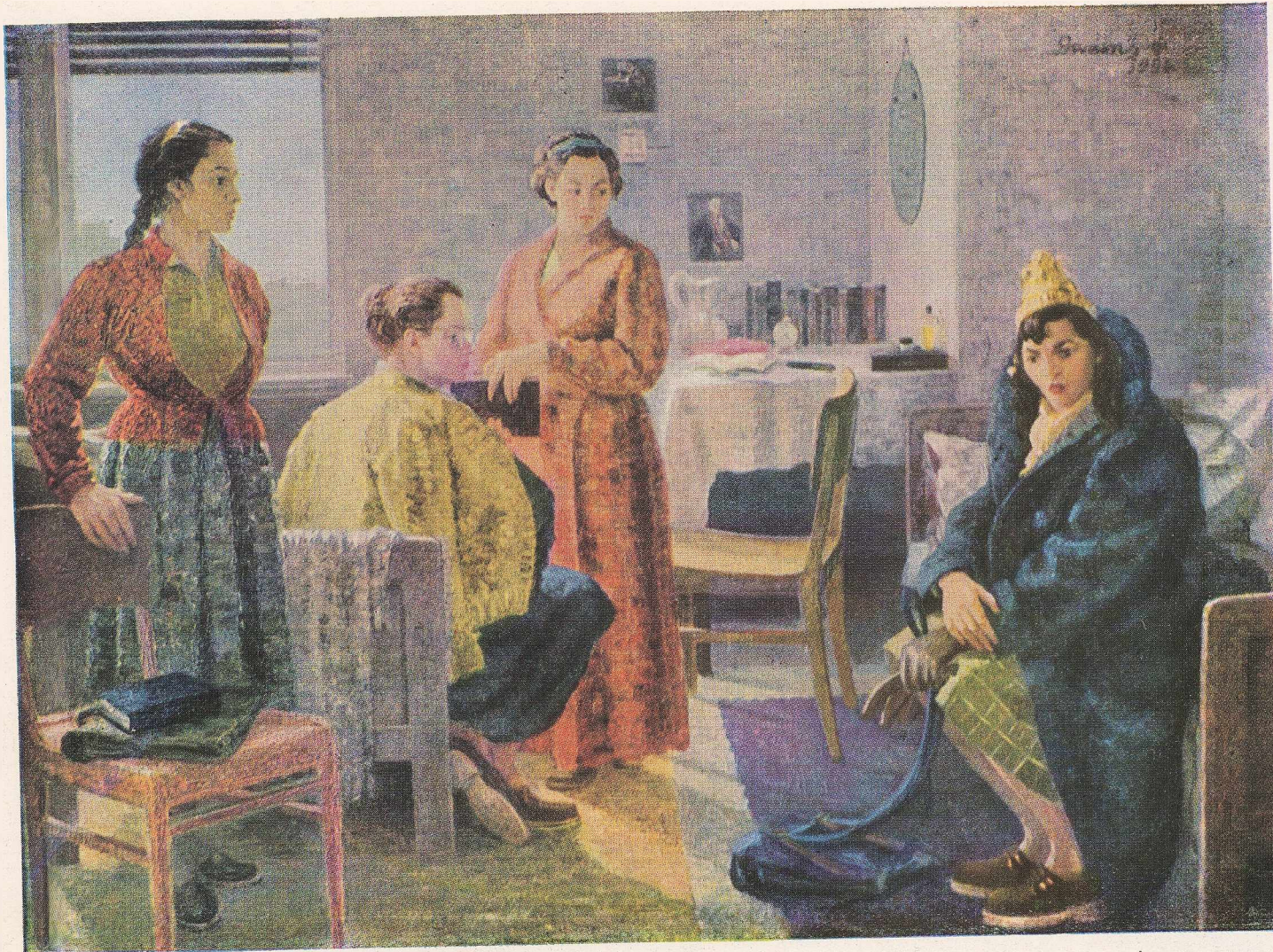

DIN PICTURA NOASTRĂ NOUĂ

În ultimii ani s-au accentuat eforturile pictorilor de a lărgi sfera subiectelor peisagiste și de a aborda, pe lângă temele tradiționale, și motive plastice din natura transformată de activitatea omului de astăzi. În acest sens, marele peisaj al lui Octavian Angheluță, „Construcția furnalului nr. 5-Hunedoară”, reprezintă o izbindă și o perspectivă deschisă. În peisajul industrial al lui Oct. Angheluță simți receptivitatea emotivă a pictorului în fața activității constructive a oamenilor de astăzi, concretizată în coloși de fier ce irump către înălțimi ca niște adevărate monumente ale epocii. Construcția în devenire, freamătul omenesc înconjurător, realizează un vast tablou de mișcare, impresionant în viziunea panoramică a artistului. Amploarea peisajului este pusă în valoare de vastitatea cerului, greu de fumul coșurilor.

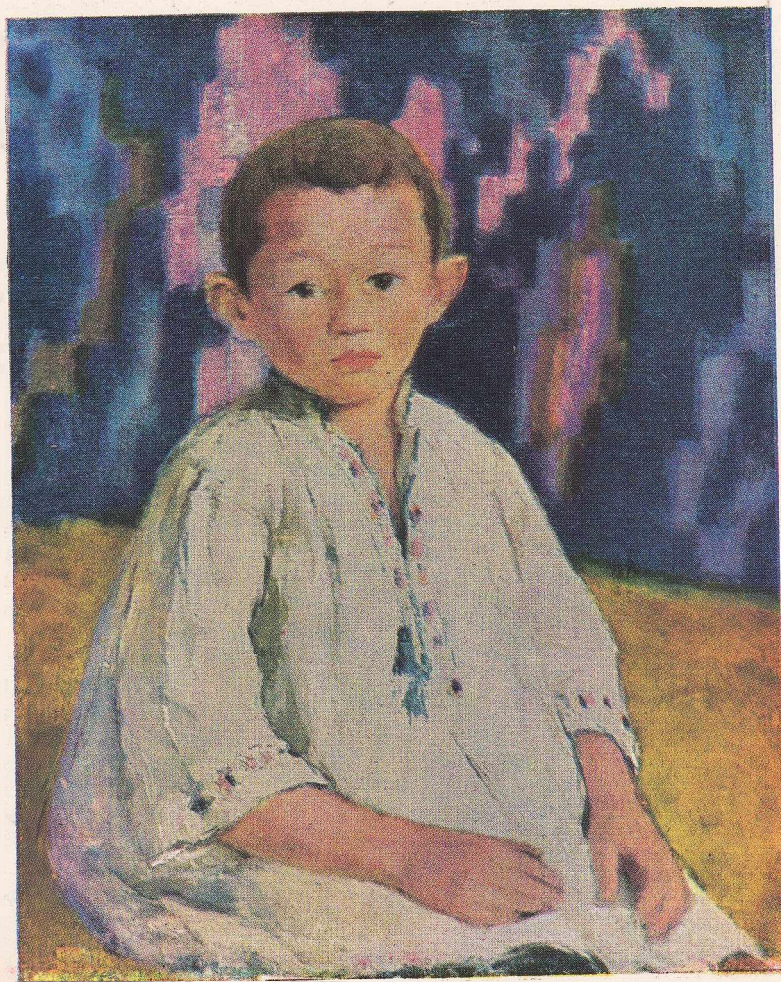
Corneliu Baba și-a afirmat din nou preocuparea pentru înfățișarea zguduitoare a dramei de la începutul acestui veac a țărănimii române. Schița de compoziție din ciclul „1907” reflectă intențiile artistului de a crea o imagine a răsculaților în acțiune, după aceea dramatică - dar statică - „Odihnă pe cîmp”. Personajul din primul plan, un om bătrîn pe care nevoia și foamea l-au vlăguit, dar i-au aprins ura din privire, este o imagine grăitoare a trecutei suferințe a țărănimii, un protest al durerii mute. Din această durere a crescut setea de dreptate a celui alt personaj din primul plan, țăranul înarmat care cheamă la luptă. Aceste două personaje, care apar în schiță ca simbol al urii și al dirzeniei răsculaților, conțin în însăși concepția lor germenii individualizării ce se va desăvîrși în opera definitivă. Ele creează cu masa răsculaților, ce se conturează în adîncime, o unitate plină de dramatism.

Simțul viu al actualității se observă în deosebi în compozițiile tematice ale tinerilor noștri artiști. Fără îndoială că în lucrările acestora - unii dintre ei proaspeți absolvenți ai Institutului de arte plastice - se reflectă contradicția dintre chemarea către originalitate și bagajul școlăresc impersonal. Din valoarea lucrărilor ce le avem în vedere se întrevede însă limpede dezvoltarea ulterioară a acestor tineri creatori. Tanasis Fapas în „Iarăși corigentă” s-a apropiat de o temă deosebit de importantă pentru viața tineretului studios al patriei noastre. Conflictul compoziției este realizat, în primul rînd, prin prezentarea psihologiei personajelor. Opo-

Tanasis FAPAS

Iarăși corigență

Sultana MAITEC

Văsăliță

Virgil DAVID

○ nouă viață

ziția dintre cele trei studente sirguincioase și studenta corigentă, abătută, este opoziția dintre două feluri de a înțelege viața. Compoziția este bine gândită. Spațiul dintre grupul de studente și colega lor sugerează fără ostentație distanța spirituală. Amănunțele în portretizarea studentei corigente conturează deosebit de plastic moralitatea personajului. Îmbrăcămintea pretențioasă și fantezistă indică preocupări minore; ca un ecou al privirii descumpănite, pierdute în fața situației catastrofale, o mină este înmănușată, alta nu.. În acest tablou, T. Fapas a făcut dovada unor reale calități de colorist în redarea materiei și în conturarea centrului vizual al compoziției prin accentuarea coloristică a portretului corigentei.

Prin „Văsălică”, tinăra pictoriță Sultana Maitec realizează unul din cele mai frumoase portrete din ultima vreme. Sultana Maitec a intuit sufletul copilului, s-a apropiat de el, pentru a reda viața lăuntrică a omulețului care cercetează lumea cu ochi inteligenți, filtrindu-și impresiile prin înțelegerea sa, copilărească, dar pătrunzătoare și serioasă. Fără să idealizeze imaginea copilului, dar cu o generozitate spontană, trezită de dragălaşenia modelului ea a pictat cu finețe carnația de copil, strălucirea ochilor umezi și albeața cămășuței scaldată din belșug în lumină.

Într-o scenă de gen - „O nouă viață” - tinărul pictor Virgil David a creat cu multă sensibilitate câteva chipuri de oameni simpli ai ogoarelor, pentru care munca constituie sensul existenței lor, simțitori chiar la întâmplări ce aparent ar trece neobservate, ca nașterea unui vițeluş. Tipurile lui Virgil David, de la bătrînul cu chip gînditor, îngrijitoarea care simte o mindrie de „expert”, țărancă robustă și sfătoasă

și pînă la copiii ce văd în micul animal un nou tovarăș de joacă, sînt viu caracterizate, surprinse într-o mimică expresivă. Coloritul redă cromatica specifică a părului animalului, a pereților întunecați și pardoselii, a veșmintelor și, prin reflexe, este evocator pentru atmosfera densă a grajdului.

Lidia Csató în „Vechituri” a abordat cu mult curaj o temă socială de inspirație originală: descompunerea rămășițelor clasei exploataatoare. Imaginea artistică creată, profund individualizată, este expresivă prin puterea ei de generalizare. O fostă „doamnă onorabilă” vinde obiecte la un tîrg de vechituri. Obiectele expuse au darul să sugereze cu subtilitate fișa biografică a personajului; o pereche de cizme arată limpede că ilustrul ei soț a fost ofițer în vechea armată. Privitorul nu este invitat la compătimire. Privirea cruntă, grea de ură, ce izvorăște din fața buhăită, constituie o demascare. Lucrarea este însă deficientă din pricina coloritului. Redarea minuțioasă prin colorit a obiectelor din primul plan strămută centrul vizual pe această „natură moartă”, în dauna personajului principal, diluind astfel sensul tabloului. S-ar părea, din această cauză, că titlul „vechituri” se referă mai mult la obiectele de vînzare decît la semnificația situației personajului.

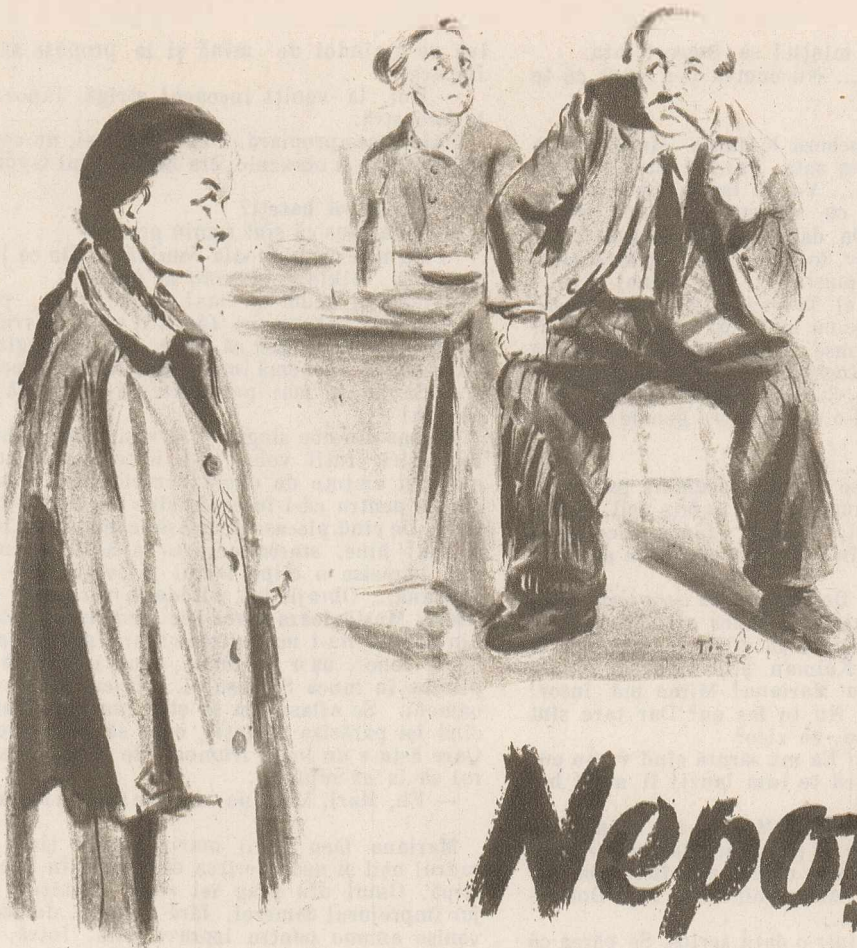
Aceste câteva lucrări au darul de a furniza cititorilor aspecte edificatoare pentru tematica și măiestria din ultima expoziție interregională de artă plastică din București.

Maxim COSMA

Lidia CSATÓ

Vechituri

Nepoții

— povestire —

de Pavel AIOANEI

Ilustrație de TIA PELTZ

— Iată-mă-s! Mă vedeți? Aha! Vă uitați la mine ca la un copilăș. *Az isten verje meg!* — nici nu mă așteptam la altceva. Totdeauna m-ați privit de sus! Și asta de ce, mă rog? — Uiteți-mi să știu și eu: iaca, măi frate, asta-i!, ce mai încolo și încoace?! Hm!... Parcă aș fi mai puțin breaz decât alții de-o seamă cu mine. Nu-s la fel de arătos ca Pista, Emil, Gyuri, sau ca bălțatul ăla de Radu? Uitați-vă la mine... Ochi albaștri am? Am! Păr negru — cam țepos ce-i drept — dar am? Slavă domnului! Mustața mi-e răsucită ca lumea? Estel! Atunci, dacă-s fecior fain, de ce mă priviți atât de hain?

János făcu ochii mari, nedumerit. Se plimba cu pași largi prin încăpere. Uneori se oprea locului, se bătea cu pumnii în piept și căta înfricoșător spre două scaune vechi, cioplite din stejar, unde socotea că ar fi trebuit să stea cine știe cine — în orice caz oameni tare ai dracului. Vorbea cu foc și, pe măsură ce glasul i se înfierbânta, ochii îi vărsau vâpăi, iar firele nu proa stufoase ale mustății se zburleau cocosește.

— Haide, scoateți o vorbă, dacă vă dă mîna! Ce v-am făcut? Am pus foc la casă? Nul! L-am ucis pe tata? Încă nul! Atunci? Vreau să mă însor cu cine îmi place! Să știți și voi. Am douăzeci de ani, am leafă de învățător fruntaș, fată mi-am găsit... Ce mai vreți!

— Aia-i fată? I se păru lui János că aude dojenitor dinspre unul din cele două scaune amintite.

— Cum? Ce-ai zis, mamă? Nu e fată? Dar ce-i dacă nu-i fată? Și dumneata, tată, să nu te mai văd rîzind de pomană ca progenitura lui György Sándor, tîntălaul... Să nu vă mai aud! Să știți că sar la bătaie. Asta-i! Așa că simbătă mă însor! Gata! Am terminat! Nu mai scot o vorbă! Eu cînd spun una, apoi să știți că o și fac! Am tăcut... Ce, credeți că o să-mi bat gura de pomană? Știu eu ce-ați dori voi, dragii mei părinți!... Ehe-he, să-mi atîrnați de gît pe grășana aia de verișoară-mea, fata lui Gusti-bac! Cică are pămînt, oi și vaci! N-ai decît s-o iei tu, tată, și să-i mulgi liniștit vacile! Eu am tăcut și m-am dus!

János, pesemne uitînd că se afla singur în casă, se înfuriase de-a binelea, repetînd micul discurs pe care de cîteva zile se tot pregătea să-l

țină părinților. Tînti cîteva priviri, ca niște trăsnete otrăvite spre cele două scaune și ieși. Cînd trînti ușa, casa lui din toate trei etajele. Cu pași mari, măsurați anapoda de furia ce-i clocotea în plopt, începu să tropotească apăsător prin mijlocul străzii. Trecea pe lângă blocurile noi, fără să privească nici în stînga, nici în dreapta, ci în pămînt, cu o singură palmă mai departe de vîrfurile pantofilor. Multe dintre fetele ce ieșiseră, ca întotdeauna seara în fața porților, vorbeau anume mai tare, rideau anume mai catifelat și mai din gusă cînd trecea János pe lângă ele. Era știut în întreg cartierul că Fekete János e unul dintre cei mai faini feciori — pe cît de frumuseț, pe atîta de voinic. Și cum mai cîntă, doamne dumnezeule, cum mai cîntă, să-ți tot dai capul pe spate și să tot ascuți! La asta se gîndeau cu nostalgie fetele, dar János trecea țanțos mai departe. Și fiecare dintre ele știa încotro îl poartă pașii...

Noaptea de sfîrșit de iarnă începea. Fusese duminică și toată lumea ieșise să se plimbe prin fulgiuța zăpezii. János ocoli străzile umblate și se oprî în fața unui bloc netencuit încă, dar în care locatarii se și mutaseră. Se apropie de o fereastră a parterului și ciocăni ușor, apoi dispăru în pata neagră a intrării. Dacă cineva ar fi fost pe aproape ar fi putut auzi următoarea și interesanta discuție:

— János!

— Mariana!

Atît. Și după un timp o șoptă. Apoi, după un răstimp, încă una. Și iar un viu schimb de vorbe:

— Mariana!

— János!

Însă cineva, grav ca un bariton intrigat, întrerupse dialogul:

— Cine-i? Tu ești, Janiká?

— Eu... Mai bine n-aș mai fi!

— Vii la cămin?

— Merg. Tu?

— Îndată. Așteaptă-mă acolo...

Ușa de după care se auzise vocea aceea gravă se închise. János se ivi din întuneric. În urma lui pășea o fată cu paltonul aruncat pe umeri. János o mai privi cîteva clipe, apoi o luă repede spre căminul cultural. Fata privi lung în urma lui, apoi, zîmbînd drăcește, o luă la fugă în direcție opusă.

La club, János îl așteptă pe Radu Popa, fratele Marianei, nu în sala unde dansau tinerii, ci mai la o parte, lîngă bufet. Bufetierul îl cunoștea de multă vreme, dar nu ca pe un client, asiduu, ci, dimpotrivă, ca pe unul ce nu-i ceruse niciodată serviciile, spre deosebire de Radu. În seara aceasta, însă, János ceru bere, spre marea uimire a omului de după bar. Cînd i se aduseră cele două sticle, János bău un pahar, mai gustă unul și, satisfăcut, își linse pofticios buzele ca un pisoi tînăr ce dă pentru întîia oară de gustul aromat al laptelui din cratița neacoperită. Cînd sosi Radu, János mai golișe o sticlă. Vorbea împleticit, dînd să-l sărute pe celălalt. Fratele Marianei primi sărutările, pretinzînd în schimb un singur lucru: de fiecare pupătură, un pahar de bere. Dacă băieții ce consumau pe de lături ar fi fost curioși și ar fi tras cu urechea, ar fi auzit și aici o discuție interesantă:

— János! Măi, János, tu n-ai?

— Mhm?

— Ce-ai de gînd?

— De...

— Măi șogore, eu vorbesc serios. Nu de alta, dar și Mariana mi-a spus... Știi, lumea a început să scoată fel de fel de zvonuri... Cum că tu ți-ai fi bătut joc de ea și că acuma...

— Ce? Ce-i acuma?

— Asta-i! Zice că acuma nu mai vrei s-o iei de nevastă!

— Cine zice?

— Lumea...

— Care lume?

Radu ridică din umeri, goli paharul dintr-o singură sorbitură și arătă vag, a lehamite, cu capul, spre tinerii ce dansau gălăgioși ori furnicau pe lîngă ei într-un du-te-vino neîncetat. János își rezemă bărbia în pumnii așezați unul peste altul pe masă. Pentru ochii lui, lumea devenise triplă, rotindu-se ciudat și logănat în lumina strașnică a becurilor. Îi venea să se ridice în picioare și să strige în așa fel încît și cea mai mică șoptă să moară: „Lumce! Stai! Stai și-ascultă aici, *az isten verje meg!* Așa... Află, lume, că eu nu m-am atins de Mariana. Nici mîna pe sîni nu îndrăznesc să i-o pun. Abia acum o săptămînă am sărutat-o mai întîi, cu toate că de mici copii am crescut împreună. Eu vroau s-o iau de nevastă și ea mă vrea de bărbat. Auzi, lume? Da! deșteptul de tata, nu și nu... Că, cică, acum o sută de ani bunicul Marianei i-a uscat oasele bunicului meu, pentru că ăsta nu știa ce voia de la bunica ei... Bine i-a făcut hodorigului, să nu se mai ție de fuste străine... Asta e, lume! Așa că ia seama și nu mai vorbi prostii!”

Bineînțeles că nu spuse nimic din toate astea. Dacă am văzut că îi plăcea grozav să-și pună la punct părinții cînd aceștia erau plecați de acasă și să se certe cu lumea doar în gînd, pe față János n-ar fi îndrăznit să spună nimănui o vorbă răstită. Cînd îl privea taică-său, pleca privirile în pămînt — iar cînd oamenii îi strigau cine știe ce vorbe de duh, ca să-l necăjească, se prefăcea că nu aude și grăbea pașii. Singură Mariana îl făcuse să îndrăznească, într-o seară, după nouăsprezece ani de dragoste nemărturisită — atîția avea fata și el o cunoștea din scutece încă — să-i spună vorbele pe care János și le pregătise încă de acum cinci, șase primăveri. Îi spusese cuvintele acelea șoptit, lîngă ureche, și cînd ea îl privise fericită, rîzînd dulce, el o ridicase în brațe. Mariana începuse să se zbată. El se așeză pe o bancă, fără s-o slăbească din strînsoare, amenințînd-o:

— Dacă te mai zbați, să știu că te arunc în zăpadă. Și dacă te superi, te sărut.

Mariana îl privise pe sub gene, șoptînd parcă imbufnată:

— Atunci... m-am supărat...

În cîteva clipe puseseră la cale nunta. János era de părere ca acest lucru să se întîmple peste o săptămînă — ce să mai tărăgăneze lucrurile? — fapt cu care ea căzu numaidecît de acord.

Dar ce să-i faci dacă tatăl lui János nu vrea? I-a și spus doar într-o seară: „Bagă-ți mințile în cap! Pe fata aceea s-o lași în pace! Nu-i de tine. O să te însori cu Katty, verișoară-ta. Să nu mă faci băiete de rîsul lumii! Sîntem de alt neam și avem alt singe! Și mai e și moșu-tău care și-a dat sufletul din pricina bunicului ei! N-o să las eu nepoții să se iubească! Auzi-tu-m-ai? N-o să-i las!”

Glasul tatălui său răsuna înfiorător și János se făcuse mic, mititel, rușinat de propria

lui slăbiciune: n-ar fi îndrăznit atunci să-și spună unchișului o singură vorbă.

Bătrînul Fekete, împreună cu nevestă-sa, o femeie încă în putere, dar sfioasă și potolită — intră în casă cu mult tropot de picioare, obicei deprins din vremea cînd stăteau la țară. Purta cizme cu tureatca țepănă în care s-ar fi putut oglîndi ori de cîte ori își ajusta mustața răsucită țanțoș și tradițional. Porunci femeii să întindă masa. Era cam supărat. Plecaseră la cinematograful, în oraș. În centru rula un film maghiar, o comedie cu celebrul Latabár și într-acolo porniseră ei. Nu găsiseră însă bilete și fuseseră nevoiți să vadă în altă parte, o poveste de dragoste, care nu fu pe placul bătrînului.

Nevasta întinse un ștergar pe masă, în bucătărie, unde-i plăcea lui Kálman al ei să mănînce. Iar în farfuriile puse bucate tot pe gustul lui: papricaș de vițel rămas de la prînz, slănină tăiată mărunt, cu ceapă, — și mai ales o sticlă de vinars meșterit din votcă și zahăr topit... Kálman se așeză la masă, dar nici nu apucă bine să facă vînt păhărelului de vinars pe gît, că ușa se deschise pe neașteptate și în bucătărie își făcu apariția o fată. Era tare frumoasă. Frigul și poate cumplita ei îndrăzneală îi îmbujoraseră obrazii. Buzele ușor întredeschise și sprîncenele încordate, pe lângă privirea ce și-o furîșa asupra celor doi, arăta că-i ușor speriată. Purta pe umeri un palton vechi, iar în picioare țirlici de casă. Rochia prea strîmtă l-ar fi făcut pe bătrînul Kálman să-și răsucească oftînd mustața, pofțitor. Acum însă o privi cu dușmănie și ciuda îi crescu atunci cînd băgă de seamă că noua venită seamănă leit cu fata din filmul pe care fusese nevoit să-l vadă. Cînd această asemănare se cuibări bine în mîntea lui, gîndurile sale, vioaie încă, urziră ceva la repezeală... Acțiunea filmului văzută îi reapăru în mîntea atât de puternic, atât de sîfător, încît se botări s-o joace el încă o dată, poate și mai bine decît artiștii aceia — mai bine, pentru că el avea interes. Așa că, spre uimirea mîntii lui, privirea i se îmbîlînză pe dată și glasul, care pînă acum citeva clipe se pregătea să detune, răsună liniștit și sura:

— Săa-bună, Mariana. Îl cauți pe János?

Fata făcu ochii mari. Îl privea mirată. Nu se așteptase la o asemenea primire. Se uită și la viitoarea ei soacră. Aceasta, crezînd că bărbatul ei și-a schimbat gîndul, îi zîmbi binevoitor și-i luă paltonul de pe umeri. În sfîrșit, fata reuși să îngame:

— Nu pe János îl caut... pe dumneavoastră.

— Așaa? Atunci stai jos. Muiere, mai toarnă un păhărel. Mariana o fi înghețată, că uite cum a venit. Doar cu zdreanța aia pe ea. Bine că nu-i János acasă să o vadă. I-ar sticle ochii, he-he-he!

Mariana, rusinată, își duse mîinile la piept, sporînd risul bonom al bătrînului. Pentru a nu-l supăra, bău păhărelul de vinars, apoi încă unul și gustă chiar din bucatele înșirate pe masă. Kálman se șterse cu batista la gură, își îndreptă mustața și făcu semn nevetei să strîngă masa. Opri lîngă el doar sticla cu rachiu. Și-aprinse tacticos luleaua și oftă:

— La noi ai venit?... Și ce vînt te-adeuce? Sau nu se poate spune cu una, cu două?

Mariana îl privi lung, deschis, și-i spuse cu obidă:

— Nene Kálman, de ce nu-mi dai voie să-ți spun tată?

Bătrînul opri păhărelul la jumătatea drumului dintre masă și gură. Se gîndi o clipă, ridică mirat din umeri, apoi îl așeză la loc.

— Cum? Tată? Păi... Cine nu-ți dă voie? Poți să-mi spui și unchiule și bunicle... Sau cum îți mai trece prin mînte.

— Nu! Eu vreau să-ți spun tată! izbucni Mariana. Tată-socrule, așa vreau să-ți spun!

Spre a-și ascunde tulburarea și mai ales spre a-și înăbuși lungă și întortochiată injurătură, profund ungueresc, ce-i și pornise din gîtlej, Kálman goli repede păhărelul. Mîmînd apoi a strașnică nedumerire, întrebă:

— Cine nu-ți dă voie? Eu?! De unde să știu că tu vrei așa ceva?...

— Cum, János nu v-a spus nimic?

— Nu...

— Nu se poate!... Dar...

— Nu ne-a spus, zîmbi mama lui János. Nu ne-a spus nimic, întări apoi, înțelegînd într-o clipă gîndul viclean al bărbatului.

— Atunci... a mințit! se îngrozii fata.

— Așa se pare... Nu cumva ți-a spus că te vrea de nevestă?

— Da, da!

— He-he-he! necheză Kálman. Multora le-a înșirat el povestea asta. Parcă-l aud... Nu-mi dau voie bătrînii... Vor să iau o unguoaică...

Kálman dădu cu tristețe din cap, voinăd parcă să spună: Da, da, mare pramatie de fecior mai am! Și bețiv, foc! Continuă această idee, zîbind pe sub mustață: — Ar trebui să nici nu te mai uiți la el. Ți-o spun că-mi ești dragă. Sau poate... poate nu mai poți îndrepta nimic?

Fata nu-i răspunse. Ședeă răpusă, secătuită dintr-o dată. Plîngea încet, fără suspine, cu lacrimi fierbinți. Ca în film! își spunea cinic bătrînul, privind-o rece printre genele alipite, cu șiretenie.

János prelungise discuția la umbra paharelor cu vin. Radu îl conduse pînă în fața ușii, unde-l părăsi șoptindu-i: „curaj!” János începu să bată cu pumnul în ușă mult mai tare decît ar fi fost nevoie.

— Deschideți! Deschideți, az isten verje meg!

Îi deschise maică-sa. János o înlătură ferm cu brațul și se repezi în mijlocul camerei. Îl privi țîntă pe Kálman și-i tipă în obraz:

— Mă înșor cu Mariana! Mîine mă înșor!

— N-ai decît! Nu te las eu? Dar tare sînt curios...

— Ea, fata, ce zice?

— Ea?! Ha-ha! Ea mă sărută cînd vreau eu!

— Mi se pare că te cam lauzi! îl ațîță bătrînul.

— Cum? Nu credeți? Mă duc s-o chem aici!

Voi să se ridice de pe scaun, dar tatei-său îi puse mîna lui grea pe umeri, apăsîndu-l la loc.

— Nu-i nevoie. Am vorbit noi cu ea... Domnișoara ne-a vizitat...

János deveni dintr-o dată serios. Se părea că luptă cu alcoolul ce-i întuneca judecata. Se ridică și ieși în curte. Se spălă îndelung cu zăpadă, apoi, revenind în cameră, se răsti răgușit:

— Cum a fost?

Ascultă povestea răstălmăcită a unchișului, scrișnind dinții și strîngîndu-și pumnii. Dacă Mariana ar fi fost în clipa aceea acolo, nu știa ce i-ar fi făcut... Deci, așa stă povestea! El e bețiv și minciinos și dumneai nu dorește să-l mai vadă! Pe el, pe Fekete János, care o iubește ca un smîntit. Căldura din cameră și alcoolul, potolit doar pentru cîteva clipe, îl amețiră iarăși. Cu capul gol, tanspirat, ieși din casă și o luă la fugă în josul străzii. Bătu la geamul Marianei, dar nu-i răspunse nimeni. Bătu cu pumnii amîndoi, îndelung, și abia atunci fereastră se deschise, brusc, iar în cadrul ei, aspră și înfuriată se ivi Mariana.

— Ce poștești? Ai greșit adresa, domnule învățător Fekete!

János o privi crunt, dar pe măsură ce căutătura i se plimba aprinsă pe făptura ei, chipul i se liniști, exprimînd o suferință și o cumplită nedumerire.

— De ce, Mari... Mariana, de ce?

— Întrebă-l pe Kálman-baci!

János se cățăără pe marginea ferestrei. Ea simți neplăcutul miros de alcool și se retrase repede. Pe neașteptate, János se trezi cu o cană de apă rece în obraz. Căzu în stradă. Fereastră se închise. Băiatul se ridică, tremurînd. Însă nu frigul îi zguduia trupul, ci furia — o furie oarbă și deznădăjdută. Voi să se repeadă la fereastră, s-o spargă, s-o apuce pe Mariana de grumaz și... Dar cineva îi prinse umerii. Era șogorul Radu. Îl strînse în brațe și îi șopti:

— Fii cuminte. Ea nu-i de vină... Săracul de tine!

János se rezemă de teiul de străjuia poarta. Teiul, vechi prieten, martorul îmbrățișărilor lor... Scrișni dureros, mușcînd scoarta crăpată și rece a copacului...

Primăvara veni în acel an, așa cum o descriu întotdeauna poezii. Veni luna florilor și a dragostei... Soarele încălzea totul cu generozitate. Doar János rămăsese înghețat, cu ochii plini de crivăț. Privea pe fereastra cancelariei cum se joacă copiii. Colegii lui ieșiseră să se plimbe. Numai el ședeă ursuz, de unul singur, fumînd țigară după țigară. În curte, doi copii se luară la harță. După un scurt și fulgerător schimb de injurii și argumente, se încăierară. Nu avură însă vreme să se păruiască prea bine, că fură despărțiți de alții mai mari. Un instructor de detașament de la școala medie îi

luă pe amîndoi de mînă și le propuse să se împace.

— Hei, ia veniți încoace! strigă János de la fereastră.

Băieții se apropiară. Unul dintre ei, un copil încăpăținat și obraznic, era feciorul lui György Sándor.

— De ce vă bateți?

— Mi-a spus că sînt român prost!

— Tu ești de la școala romînă?... De ce i-ai spus așa, Miklos? Ia vino la mine!

Băiețașul, acum și mai impertinent, păși obraznic în cancelarie. János îl privi o vreme gînditor. Apoi îl lăsă să plece. Dar se răzgîndi numaidecît. Îl chemă înapoi și-l trase de urechi.

— Să nu te mai prind eu de astea că te elimini!

Rămas din nou singur îl fu rușine de ambele lui ieșiri. Întii voise să-l ierte, poate aducîndu-și aminte de unele lucruri. Apoi îl urechiasse pentru că-i fusese rușine de gîndul lui. Oftă. De cînd plecase de acasă, acum două luni și mai bine, starea aceasta apăsătoare nu-l mai părăsise o clipă. Dorul îl secătua — Mariana... Obrazii lui, altădată roșcovani, pâliseră. Mustăcioara parcă i se pleoștise... Fetele din cartier nu-i mai auzeau scara glasul catifelat, sonor, ușor tremurat, cînd ieșeau să se plimbe în lunca Someșului... Îi era rușine de oameni. Se aflase, nu se știe cum, că atunci cînd își părăsise părinții, erau să se încăiere. Oare asta e un lucru frumos, de la care elevii lui să ia exemplu?...

— Eh, Mari, Mariana, oare ce faci tu acum?

Mariana făcu ochii mari. Privea țîntă în cadrul ușii și nedumerirea ei creștea în fiocare clipă. Omul din prag își rotea căutătura de jur împrejurul camerei, fără o vorbă, de parcă venise anume pentru isprava asta. Intră, își așeză clopoc în cuier și, rezemîndu-și ca un orator mîinile pe masă, începu să vorbească, privind în gol, de parcă s-ar fi aflat singur în casa străină.

— Am ajuns de rîsul lumii... Și numai voi, tu și cu János, pramatia de fecioru-mio, sinteți de vină...

Mariana zîmbi. Glasul lui Kálman i se părea frumos, cu modulațiile acelea tremurate de om bătrîn și parcă jignit în demnitatea celor șaptezeci de ani.

— Cu ce-s eu vinovat? Îmi iubesc feciorul și credeam că o să-l fericesc... Dar el alt fel de fericiere caută... S-a schimbat oare lumea atît de mult?

Fata se apropie de el și-i puse mîinile pe umeri de parcă ar fi vrut să înceapă un ceardaș.

— S-a schimbat, nene Kálman. Abia acum ai început să vezi asta?... Dar cum s-a întîmplat? Cine te-a supărat?

— Te prefaci că nu știi? Ia, frate-to, m-a făcut de rîsul lumii...

În ziua trecută se întîlnise cu Radu la bufetul din colț. Și-au dat binețe, au stat ceva de vorbă, după care Radu l-a întrebat în gura mare:

— Nene Kálman, am auzit că János vrea să se însoare cu soră-mea. De ce nu le dai voie? Ce-ai dumneata de împărțit cu romîni?

— Eu nu-i dau?... se fisticeise bătrînul. El nu vrea!

János a ieșit la vedere din colțul unde stătuse pitit. L-a privit cu atîta amărăciune și dojană, încît el, Kálman, mai că nu și-a putut reține lacrimile.

— Să spună, János! O vrea sau n-o vrea? Să spună! țipau feciorii din jur, adunați acolo ca din întîmplare.

— Eu?... Și mîine! a șoptit János, astfel că bătrînul Kálman a fost silit, după cum însuși spune, de împrejurări, să ridice din umeri și să ofteze:

— Hm... dacă-i așa, atunci ce mai aștepti? Acum o privea pe fată limpede și trist.

Nu-i urîță romîncea, îi trecu prin mînte. Și tare se mai potrivește cu pramatia de János. Se mai învîrti cîteva clipe prin încăpere.

Cu toate că pașii îi răsunau țanțoș, inima lui vîrstnică îi ticăia repede, repede, ca a unui școlar chemat la director pentru un act de indisciplină. Venise să-i ceară iertare fetei pentru minciuna de astă-iară. Dar îi era teribil de greu să-și recunoască vina. Totuși, trebuia s-o facă! Întorcîndu-se brusc pe călcîie, fără să-și părăsească înfățișarea plină de trufie, se apropie de fată.

— O privi țîntă și rosti cu glasul ferm:

— Ascultă, Mariana!

Și îi povesti totul așa cum se întîmplase...

La SNAGOV

Una din balizele pistei.

Astăzi Snagovul nu-i decât o prelungire estivală a Capitalei. Cei 30 de km aproape că nu mai pun problema deplasării. Trenul cu vagoanele deschise, autobusele și toate celelalte mijloace de transport rezolvă cu ușurință plimbarea duminicală. De aceea nu-i de mirare că pe malurile frumosului lac, în pădurea răcoroasă, printre arborii căreia adesea pot fi văzute câprioarele săgetând spațiul, se întâlnesc zilele de odihnă mii de bucureșteni. Unii au venit la ștrand, alții să facă o plimbare cu barca, alții să ia un prinz la iarbă verde și toți să se recreieze. Și nu o dată, cei veniți la Snagov cu fel de fel de planuri s-au oprit pe malul lacului să admire siluetele zvelte ale ambarcațiunilor sportive care spintecă apa, mîinate voinicește de tineri și tinere. Acum trece, în ritm dictat, cu voce de comandă, într-o mică pîlnie metalică — „dudă” — un schif lung și subțire cu rame multe, asemenea unui miriapod. După el, în legănări ritmice de padele, trece apoi un caiac. Nu se aude nici o comandă. Când te afli exact pe direcția lui de înaintare, nu vezi decât un om și rama lui cu două capete care se leagănă ritmic de pe o parte pe alta; în realitate însă sînt doi sau patru. Mai înapoi, un alt gen de barcă. De data aceasta ocupantul stă în genunchi și vislește doar pe o singură parte. Este o canoe. Dar cum de merge drept? — se întreabă cel obișnuit să folosească o singură vîslă doar cînd ocolește. Un ochi ager poate observa că o ușoară mișcare de răsucire a ramei face să fie păstrată direcția, după dorința vîslășului. Dar lucrul nu-i de loc ușor și fiți siguri că și cel care acum vă uimește cu îndemînarea sa a făcut multe băi nedorite pînă a învățat meșteșugul. Spectatorul ocazional se mulțumește să-i urmărească pe sportivi o dată, de două ori și își vede apoi

de treburile sale. Neobosiți, sportivii își continuă însă antrenamentele, ocolind balizele care le reperează pista. Două-trei ore este un du-te-vino continuu, în mijlocul căruia o barcă-automobil zbirnie și face valuri, urmărindu-i. Din cînd în cînd, o voce amplificată de o respectabilă goarnă metalică domină și zgomotul motorului, și clipocitul apei răscolite de vîsle:

— Lovitura mai lungă!... Trage pe dreapta mai aproape!

Și cei reperați de ochiul atent al antrenorului se grăbesc să-i asculte sfatul.

O duminică cu sportivii frunțași de la caiac și canoe.

Toate cele spuse pînă acum, le poate observa orice vizitator duminical al Snagovului. Noi nu ne-am mulțumit însă cu atât, ci într-una din duminici am urmărit îndeaproape antrenamentele sportivilor frunțași. Dat fiind că ei alcătuiesc două grupe oarecum separate — de o parte concurenții în probele de canotaj academic (schif) și de cealaltă, caiacul și canoia — am ales numai una, pe ultima.

Am făcut cunoștință cu frunțașii acestei discipline chiar în uriașa șalupă care ne-a trecut lacul de la cabana C.C.F.S. la hangarul bărcilor. Am avut timp să stăm de vorbă și cu Senia Ismailciuc, și cu Alexandru Aghei, și cu tovarășul său de barcă Ichim Lipalit, și cu Mircea Anastasescu. Cu toții, după cum probabil ați auzit, s-au întors anul trecut de la Varșovia cu medaliile de aur ale învingătorilor din cadrul concursurilor sportive ale Festivalului, iar acum orice timp liber îl dăruiesc pregătirilor, pentru Jocurile Olimpice care se vor ține la sfîrșitul toamnei, tocmai în cealaltă parte a lumii, în Australia.

Discuția s-a legat ușor, firesc, și ne-a dezvăluit multe amănunte. Astfel, am aflat că nu numai proba de canoe este tînără la noi în țară, dar și campionii ei. De felul lor din Tulcea, unde Dunărea își risipește apele în nenumăratele canale ale minunatei sale delte, Ismailciuc, Aghei și Lipalit au mînuit „babaicele” încă de copii. Dar, de la lotca pescărească ce se așază bine pe apă, chiar cînd ea mînioasă se zvîrcolește în valuri, și pînă la fragila canoa de concurs,

este atîta diferență! Nu le-a fost totuși greu să se acomodeze. Putem spune chiar că ascensiunea lor a fost uimitoare. Ismailciuc a debutat în 1953, Aghei în 1954, iar Lipalit în 1955 și cu toții în aceeași ani au îmbrăcat tricourile de campioni. Anul trecut au venit primele succese internaționale. Anul acesta, altele, dar și grija pregătirii pentru Jocurile Olimpice. Fiecare speră să cucerească și aici o medalie.

— Nu va fi de loc ușor — ne mărturisește Senia Ismailciuc. — Concursul de la Budapesta de la sfîrșitul lunii mai ne-a dovedit că pregătirea noastră nu-i încă completă. Este drept că el a venit peste plan, dar, oricum, adversarii noștri au fost mai tari decât ne așteptam.

Între timp am ajuns la hangare și fiecare a trecut să-și pregătească

Nu-i de loc ușor exercițiul la scripeți, dar Leon Rotman îl face cu plăcere.

Maestrul sportului Mircea Anastasescu se antrenează pentru probele de caiac oțeză la simplu, dar și la dublu.

Simion Ismailciuc uimește prin tehnica sa originală și cadența ridicată a loviturilor.

barca pentru ieșirea pe apă. Aghei și Lipalit măstăresc de zor noi suporturi pentru genunchi.

Ceilalți trec, pe rînd, alături, într-o grădină, de unde se întorc cu perle de sudoare pe frunte. Curioși, ne-am dus să vedem ce fac. Leon Rotman, alt canoist component al lotului republican, trage de zor niște mînere, care ridică pe doi scripeți un lest de multe kilograme.

— Exerciții de forță — ne spune zîmbind, deși agitația respirației sale arată că nu a fost chiar atât de ușor.

Pe apă, în barca antrenorului

Iată-ne acum pe apă. Sportivii în ambarcațiunile lor, vîslind de zor, noi în barca antrenorului care acum accelerează pentru a se apropia de un caiac, acum încetinesc ca să fie ajunsă de o canoa. Urmărim cu atenție cînd perfecțiunea mișcărilor lui Anastasescu, cărora totuși ochiul ager al antrenorului Radu Huțan le mai găsește mici detalii de corectat, cînd stilul cu totul personal al lui Ismailciuc, cu o cadență uimitor de iute. Găsim însă și timp pentru a afla, de la antrenorul său, lucruri noi în legătură cu pregătirea acestui harnic lot olimpic.

— Primele concursuri ale anului acesta, cel din Germania și cel de la Budapesta, au fost un bun prilej de verificare, ele venind la sfîrșitul unei perioade de pregătire generală. Acum, în vederea concursurilor internaționale din a doua jumătate a lunii august, cînd ne vom măsura forțele cu canotorii suedezi și finlandezi, și în vederea Jocurilor Olimpice, am trecut la un antrenament de specializare. De exemplu, Anastasescu și Ismailciuc se pregătesc numai pentru probele de viteză la simplu și dublu, în timp ce cuplul Aghei-Lipalit se antrenează pentru probele de fond. Pistele de control le executăm după programul olimpic. Bineînțeles că lucrul pe apă este dublat cu lucrul pe uscat, axat pe dezvoltarea forței specifice și rezistenței.

Antrenamentul s-a terminat... Bărcile sînt puse pe caprele lor și fiecare, grijuliu, șterge cu un burete de cauciuc picăturile de apă ce lucesc pe foițele de lămînă lăcuite.

La umbra unei sălcii, care și-a lăsat pletele verzi pînă în fața apei, Aghei își dezmoște degetele care au strîns rama, pe elapele unei armonici. Alături de el, Ichim așteaptă răbdător să-i vină rîndul. Vrea și el să învețe să cînte. Doar ei doi formează un „dublou”!

Încet, încet, se strîng și ceilalți. Se cîntă, se glumește, dar se și discută cu toată seriozitatea. Viitoarele concursuri îi preocupă pe toți în egală măsură. Și ele sînt atât de aproape!

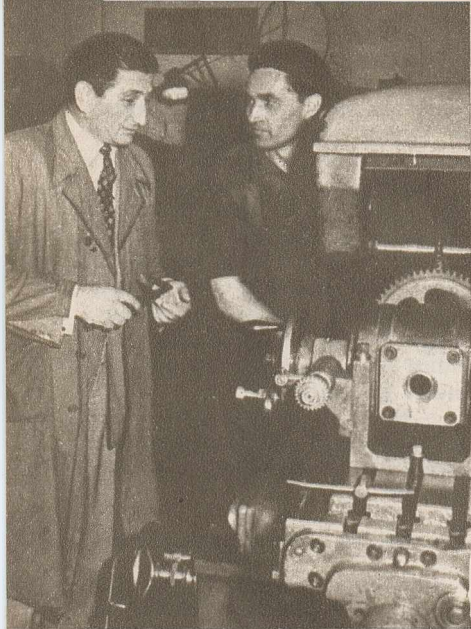
Sportivii frunțași de la caiac și canoa și-au propus însă să învingă. Și ei știu să-și țină promisiunile, tot așa cum știu să muncească pentru desăvîrșirea măiestriei lor.

ACASA

Din nou

de Mircea SCRIPCĂ

Fotografii de S. ȘTEINER

Anton Kotliarevski s-a familiarizat destul de repede cu problemele puse de munca într-o întreprindere socialistă. Iată-l dând îndrumări frezorului Gh. Sulfet.

Privești minunată a orașului se deschide de sus, de pe Feleac. Scăpat parcă de creștele povârnișurilor ce-l străjuiesc spre apus, străvechiul Cluj se revarsă — ca un riu domol și cuminte — spre cîmpie, cuprinzînd între hotarele sale și cîteva sate din jur, azi cartiere mîndre.

În orașul acesta mare de pe malurile înspumate ale Someșului și-au regăsit căminele lor dragi, familiile și prietenii, numeroși repatriați — oameni plecați în lume atrași de miraje înșelătoare călăuziți de firea lor aventuroasă, sau înspăimîntați pur și simplu de spectrul mizeriei din timpul regimului burghézo-moșieresc. Ca și în multe alte locuri din țară, cei reînțorși în patrie — fie ei romîni sau maghiari, germani sau evrei, — au fost primiți cu căldură, cu dragoste, au fost ajutați să-și refacă viața. Să-i vizităm pe cîteva dintre aceștia, aflați cu ani în urmă pe diferite continente și deveniți azi cetățeni ai Clujului. Să trecem pragul noilor lor locuințe, să stăm de vorbă cu ei la locurile de muncă, să ne plimbăm cu ei sub coroanele umbroase ale teilor de pe largile bulevarde, bucurîndu-ne împreună cu ei de întoarcerea în patrie, de viața lor regăsită după ani și ani de pribegie — de astă dată într-o perspectivă nouă, luminoasă, creată prin însăși existența regimului nostru democrat-popular.

Aici stau eu, după 12 ani de pribegie...

Pașii ne duc spre cartierul Racoczi, bogat în grădini, în oaze de verdeață. Grădina ce împrejmuieste ca un brîu verde frumoasa casă din str. George Enescu nr. 12 e plină de soare. De după gard se zărește pâlăria, cu borurile mari, late, a locatarului — pe numele lui Gheorghe Devre — care migălește în jurul unui rond de flori. Lucrul lui ar fi mai spornic, dacă nu l-ar trage mereu de haină micuța Carmen, cerîndu-i „sprijinul” la terminarea unui castel de nisip. Zărindu-mă, tatăl lăsă grebla din mînă, ieșindu-mi în întâmpinare:

— Bine ai venit pe la noi, tovară! Întîmpinat cu bunăvoință, am intrat apoi în casă. Gheorghe Devre ocupă aci, în cartierul Racoczi, un apartament modern, confortabil,

mobilat cu gust. O lumină blîndă, plăcută, se răsfrînge din lampa cu trei brațe, de fier forjat.

...Nu întotdeauna a dus-o așa fostul ofițer Gheorghe Devre. Mai ales în anii din urmă, în cei 12 ani de pribegie prin țările occidentale. Prins în vârtejul evenimentelor de la sfîrșitul lui august 1944, el s-a lăsat purtat de valurile pe care pluteau cei neîncrezători în viitorul poporului nostru. Retrăgîndu-se din Banat împreună cu trupele hitleriste fugare, fostul căpitan Devre s-a înrolat în așa-zisa „armată națională” formată de guvernul fantomă de la Viena. La terminarea războiului, în timp ce inițiatorii acestei crunte aventuri se puseseră la adăpost, permițîndu-și orgii și aventuri galante din rezervele de aur și din valutele străine furate, Devre împreună cu alții ca el au fost azvîrlîți în lagărele de prizonieri din Belgia.

Amintindu-și de aceasta, Devre își trece nervos mîna prin părul argintat.

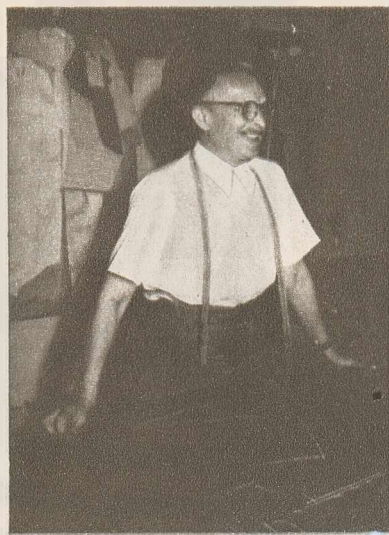
— Greu a fost prizonieratul din lagărul englez de lângă Bruxelles... Corturile noastre erau așezate în mlaștini pline de molime... Iarna eram lăsați în frig, aruncîndu-ni-se doar, din cînd în cînd, cîteva căr-buni pentru „soabele” făcute de noi din cutii de conserve... Potrivit convenției privitoare la tratamentul prizonierilor de război, încheiată la Geneva în anul 1929, noi trebuia să primim aceleași calorii ca și soldații din spatele frontului. În realitate însă, în timp ce soldații lor primeau zilnic peste 3000 de calorii, noi prizonierii nu căpătăm decît 6-700 calorii pe zi... Și acestea de cele mai multe ori, pe hîrtie... Mulți dintre noi, vreo 80, au murit din cauza tratamentului inuman, iar cei care scă-

pasem cu viață eram ținta pumnilor gradaților din paza lagărului, dornici să afle care e mai rezistent. De multe ori în urma loviturilor primite ne prăbușeam cu fața în mlaștină... Protestînd contra acestor barbarii, am fost trimis în judecată și condamnat la închisoare...

Gheorghe Devre continuă firul povestirii. După ieșirea din captivitate a început să colinde — în goană după existență — orașele din Germania occidentală. Lupta cu șomajul era dură. Chiar atunci cînd găsea temporar de lucru, nu putea face față valului de scumpețe. Numai pentru o singură cameră plătea drept chirie de 10-15 ori mai mult decît plătește astăzi la noi pentru un apartament întreg... În tot șirul anilor grei care au urmat, de-a lungul pribegiei și strămutării prin Tübingen, Freiburg, viața lui Devre a purtat amprenta unei cumplite frămîntări. El s-a convins personal că între „virfurile” care se erijau în conducători ai transfugilor și între masa pribegă, se căscase o prăpastie pe care evenimentele o adînceau tot mai mult... Așa-zisele comitete romînești de asistență — „Caroman”, „Crucea Roșie Romînă din exil” și altele — patronate de Caranfil, Vișoianu și Veniamin — cu toate că primeau ajutoare destinate pribegilor romîni, vindeau alimentele și îmbrăcămînta însușindu-și banii.

Între timp apărură gazda — o femeie încîntătoare, care ni se adresă cu un ușor accent străin.

— Iată raza mea de soare din pribegie, ne spuse rîzînd fostul ofițer. Am „descoperit-o” în vechea cetate universitară Tübingen, pe cînd mă plimbam pe malul Neckarului, pe Plantanenele... Ea ieșea de la cursuri, de la facultatea de

Mulțumirea revenirii pe meleagur-natale o citești mereu pe fața zîmbitoare a noului maestru de la cooperativa „Drum nou”, Eugen Franc.

medicină, iar eu — ca de obicei — mă gîndeam unde să mai caut de lucru... Multă înțelegere și dragoste a dovedit ea față de mine... A îndrăgît și limba noastră, pe care — după cum ați auzit-o — a învățat-o destul de bine, împreună cu micuța Carmen... De altfel, are și ea o poveste interesantă, fiind londoneză după mamă — ca fiică a bătrînei Ethel Eggar — și germană purtînd numele de Voigt după tată. În anul 1939, tatăl ei a căzut — ca german — prizonier într-o colonie engleză în Africa Centrală, unde a și murit, în timp ce ea — de astă dată ca englezoaică — a fost luată ca prizonieră într-un lagăr germano-italian de la Merano...

Ciocnind un pabar umplut „rubiniu” de Lechința, Devre conchise:

— Spun prietenilor și tuturor celor ce pribegesc în afara țării că decretul de amnistie e o realitate de care nu trebuie să se îndoiască nici o clipă. Nimănu-i nu i se face aici procesul trecutului, nici chiar unuia ca mine care am fost înrolat în așa-zisa „armată națională” de la Viena. Mai mult chiar: aici, în țară, am fost încadrat într-o funcție de încredere, ca șef al serviciului de alimentație publică din cadrul secțiunii comerciale a sfatului popular regional Cluj. Aici caut să muncesc cît mai bine, conștient că, prin aceasta, contribuî și eu la înflorirea vieții noi din patria mea dragă, pe care am regăsit-o după 12 ani de amară pribegie...

Doi prieteni reînțorși de sub soarele torid al Argentinei

Cooperativa de producție meșteșugărească „Drum Nou” își are unul din principalele ateliere în plin centru, nu departe de Casa Universitarilor. Aici se croiesc elegante costume bărbătești, după ultima modă. Tot aici a sporit nu demult numărul meșterilor cu un maestru nou, priceput: Eugen Franc. Întors de peste Ocean, din Buenos Aires, după 27 ani de pribegie...

Lorenza Benczedi împreună cu fiul său Nikolas învață destul de lesne romînește. Pentru o mai grabnică însușire a limbii noastre lectura unei cărți sau a unui ziar este foarte potrivită.

gle, Franc și-a găsit aici, la noi, adevăratul sens al vieții. Cooperatorii l-au primit cu căldură, cu înțelegere. Franc s-a acomodat destul de repede și acum lucrează cu drag cot la cot cu ei.

În ziua aceea, bătrînul maistru a avut o surpriză plăcută: a venit să-l ia după terminarea lucrului șoferul Mikloș Benczedi, unul dintre cei mai buni prieteni ai lui. Repatriat o dată cu el din Argentina, Benczedi se abate deseori pe la Franc ca să stea de vorbă cu el sau să-l ia la plimbare.

Franc și Benczedi sînt oameni în vîrstă, cu tîmplele ninse de ani. Și, totuși, cîtă bucurie de viață iradiază ochii lor! Cu cîtă dragoste privește ei în jur, începînd cu monumentalele institute de învățămînt și sfîrșind cu magazinele, cofetăriile și librăriile clujene. Pentru ei totul este nou și umos, totul îi atrage, aceasta fiindcă sînt din nou acasă.

Impovărați de greutate, dar și atrași de necunoscut, de mirajul unui „mai bine“ de peste Ocean, croitorul Franc și șoferul Benczedi și-au părăsit acum trei decenii țara, plecînd care încotro. Ambii însă și-au dat curînd seama că mirajul s-a dovedit înșelător, că o dată cu trecerea anilor — acel „mai bine“ nu mai venea, ci dimpotrivă... Strămutat din capitala Uruguayului, Montevideo, în capitala însoritei Argentine, croitorul Franc găsea greu de lucru... Acul său n-avea căutare, fiindcă era al unui străin, al unui sărăntoc din periferia Wilde a Buenos Airesului. Tot astfel, nici pentru Benczedi nu se deschidea nici o fereastră a zgîrie-norilor din frumoasa capitală a Argentinei, prin care să i se arunce soluția existenței... Rînd pe rînd, pantofar, pițier, chelner, fecior de casă și, cele mai multe ori, șomer, Benczedi a putut să-și practice abia în ultimii ani meseria lui de bază — cea de conducător auto — acceptînd să lucreze noaptea pe un taxi particular pentru un cîștig mizer...

De multe ori îi apuca dorul de țară; familiile lor însă, copiii noi veniți, legăturile de rudenie și prietenie îi țineau mereu pe loc. Anul acesta n-au mai ezitat. La chemarea patriei, ei au fost printre primii pribeghi care au prezentat la Legația R.P.R. din Buenos Aires cererile de repatriere. Și pentru asta nu le-a părut de loc rău, ci dimpotrivă... Aici, în țară, au putut vedea cu ochii lor că tot ce se spunea rău despre regimul nostru democrat-popular nu era decît minciună. Cei doi prieteni reînțorși de sub soarele torid al Argentinei aproape că nu și-au mai recunoscut locurile natale. Construcțiile noi, fabricile ridicate, instituțiile de cultură și celelalte înfăptuiri din țară, i-au uimit. Mai mult însă decît toate i-au surprins faptul, că, ambii repatriști, au găsit de lucru chiar a doua zi după sosirea în țară, fapt ce nu s-ar fi întîmplat în orice stat din îndepărtata Americă... Au trebuit pur și simplu să facă ceva ce totul neobișnuit, ceva ce n-au făcut niciodată în viață, în anii grei cînd au bătut zadarnic pe la birourile de șomaj: să-și ceară scuze că nu pot începe imediat lucrul, fiind ocupați cu revederea prietenilor dragi și a locurilor părăsite vremelnice, cu refacerea căminelor lor. Încadrat ca șofer auto la uzinele „Ianoș Herbak“, Mikloș Benczedi și-a văzut, în

sfîrșit, visul cu ochii: acum poate conduce o mașină în plină zi, nu numai noaptea ca la Buenos Aires, cînd picota de somn și de foame... Familiei sale i s-a repartizat un apartament în strada Kosuth Lajos nr. 17. Au acum mobilă nouă, frumoasă, cumpărată în condiții deosebit de avantajoase. Concomitent, croitorul Franc a primit postul de maistru la „Drum Nou“, cîștigînd destul de bine pentru a-și întreține soția și cei trei copii ai săi: Rudolf, Eugen și Victoria-Libertatea...

Din nou acasă, după ce a cucerit o lume întreagă...

Inginerul Anton Kotlarevski e un om zvelt, cu chipul ars de soare, de pe care nu lipsește zîmbetul. E repatriat și el, de astă dată dintr-un alt continent: din Africa. Ultima oară a locuit în cosmopolita Casablancă. Spunem „ultima oară“, fiindcă acest priceput inginer, specializat în construcția de motoare pentru automobile și avioane, a colindat o lume în-

Și pentru micuța Carmen Dreve învățarea limbii române e o preocupare. De aceea, cînd mama sa are un moment liber o roagă să-l citească dintr-o carte cu basme.

treagă... Încă de cînd a terminat liceul „Traian“ din Turnu-Severin în adolescența Kotlarevski s-a trezit o vie dorință de a cerceta locurile necunoscute, îndepărtate... Dorința aceasta s-a accentuat și mai mult o dată cu plecarea la studii la Institutul Politehnic din Paris, pe care l-a absolvit cu grele sacrificii, cu jertfe materiale... — Vreți să aflați pe unde am umblat? — ne întreabă inginerul constructor. — Pentru asta mi-ar trebui un glob pămîntesc în miniatură sau, cel puțin, un atlas geografic...

Și într-adevăr, cu ajutorul atlasului l-am putut urmări pe inginerul Anton Kotlarevski în itinerarul său bizar, de o viață. În Africa, de pildă, unde n-a fost? A colindat-o în lung și-n lat, de la nordica Casablancă la Mozambic, în Senegal și în îndepărtatul Capetown. Chile, Peru, Brazilia și alte state din America Latină, îi sînt la fel de cunoscute, după cum pasul său a străbătut străzile Detroitului din S.U.A., podul de peste Tamisa, ori arterele tumultuoase ale „Orașului Lumină“ din inima Franței. Peste tot a lucrat în specialitatea sa. O singură dată și-a părăsit-o, lucrînd în insula San George de la Polul Sud, la instalarea unei fabrici suedeze pentru prelucrarea grăsimilor, al uleiurilor și al biftek-

urilor. Aici a muncit din greu, lovindu-se de numeroase piedici.

Cum a dus-o Anton Kotlarevski pe unde a umblat? Și mai bine și mai rău... Cert este că erau cazuri cînd nu avea ce-i trebuie, cînd lucra din greu la „General Motors Trust“ din Detroit, la „Hamilton and Comp.“ din Coventry, la „Renault“ din Paris sau la filiala din Mexico a societății „Standard Oil Company“. O singură dată a crezut el că a apucat pe dumnezeu de picior, cînd — în anul 1953 — și-a deschis un garaj în Africa, la Casablancă. Dorul de țară însă, care l-a măcinat în tot timpul acestor peregrinări, a pus capăt drumurilor sale. Să reproducem însă exact cele spuse de inginerul călător:

— De mult voiam să mă întorc acasă, în țara mea... Mi-era dor de toate: de familia mea, de șantierul naval din Turnu-Severin, de foștii colegi de la liceul „Traian“... Afînd mă pot întoarce, că patria mă primește cu brațele

ceputul inginer. E cazul, bunăoară, a economizatorului de benzină prin hidrogenizare, aparat cu ajutorul căruia se obține o reducere de 40-45% la consumul actual al oricărui vehicul. Poate fi amintit de asemenea aparatul pentru efectuarea sudurii la rece prin insuflare, care slujește la sudarea și aplicarea la rece a oricărui material, fie el oțel, bronz, aluminiu sau nichel. De neglijat nu este nici procedeele aplicării injectiei directe la motoare cu benzină, prin sistemul Duco-Pompă.

Hotărît lucru, inginerul Kotlarevski și-a creat aici, în întreprinderea clujeană, legături trainice. Familiarizat ușor cu locul de muncă, constructorul de motoare a început să simtă aici, la noi, adevărata prietenie, adevăratul spirit tovărășesc în muncă. Pentru el, toți oamenii de aici sînt minunați, fie că e vorba de frezorul Gheorghe Suflet, de strungarul Ianoș Szabó ori de inginerul mecanic Ioan Macarie. De aceea, despărțirea care a avut loc nu demult de acești oameni l-a durut pe inginerul repatriat, a fost grea pentru el. A trebuit totuși să se despărță, să răspundă chemării de a activa ca specialist, potrivit pregătirii sale, într-o altă întreprindere, la uzina „Vasile Tudose“ din Colibașii Piteștilor. În felul acesta s-a putut convinge și el că aplicarea pe scară largă în țara noastră a principiului „omul potrivit la locul potrivit“ nu-i vorbă goală, așa după cum se afirma în unele cercuri din Apus...

Fiecare repatriat își are povestea lui...

Doi muncitori, un inginer constructor de motoare, un fost ofițer. Pe aceștia vi i-am prezentat aici ca fiind printre cei dintîi repatriști primiți cu căldură, în străvechia cetate a Clujului. Numărul acelor însă care leapădă toiagul pribegiei și care se înapoiază pe vechile lor meleaguri, atît în orașul cît și în regiunea Cluj, crește mereu. Ca și Eugen Franc, Mikloș Benczedi, Anton Kotlarevski sau Gheorghe Dreve, fiecare repatriat își are povestea lui. Multe poate să ne spună, de pildă, zugravul Samuil Kunderst, repatriat din Germania occidentală și stabilit în orașul Bistrița. Despre cele pătimate în Austria ar putea vorbi ceasuri întregi Gheorghe, Ioan și Suzana Ghilig, stabiliți în prezent în comuna Teaca. La fel de interesant e cazul muncitorului agricol Ion Granet de la gospodăria agricolă de stat Satul Nou, repatriat nu demult din Franța, ca și al țaranului muncitor Ion Mîncan, venit din Germania occidentală, care și-a regăsit în satul Bozieș familia și liniștea bătrînețelor.

Aceștia sînt repatriștii: oameni de diferite vîrste, cu felurite meserii, întorși de sub soarele torid al Argentinei, din fiordurile Norvegiei, din pitoreasca Casablancă, de pe coastele franceze, din Venezuela, din Israel sau S.U.A. Sînt oameni înșelați de himere, amăgiți de vorbele mestesugite ale cine știe căror vîntură-lume. Sînt romîni sau maghiari, sași sau evrei reprimiți cu toții în marea noastră familie, sprijiniți prin asigurarea de locuințe, prin credite acordate pe termen lung, prin repartizări în producție și prin înlesniri pentru deschiderea de ateliere, pentru exercitarea meșteșugului respectiv. Ei, toți, sînt din nou fii ai patriei.

Pe litoral

Fotoreportaj de A. MIHAILOPOL

Oamenii respiră briza pe malul mării, își umplu plămânil adânc, cu fața întoarsă spre larg, ascultând voitul surd, neostenit, în vreme ce valul, spărgându-se de nisip, înconjoară picioarele de o spumă rece. Leșind din vile și din corturi, dinșiil pășesc prin nisipul încă răcoros către țârm, ca și cum neostenita mișcare a talazurilor l-ar atrage irezistibil, către simbolica imagine a începuturilor vieții.

Privită de sus, această parte a litoralului, pe care anul acesta au apărut pini mediteranieni, boschate și promenade noi, pare deosebit de delicată, de înviorătoare, dar înviorarea pornește mai întâi de la marea ce se frământă dincolo de umbrele colorate înflpte în nisip.

Adeseori văzind acest peisaj mi-am amintit de Gorki, finăr și vagabond pe drumurile Rusiei, mi-am amintit scena aceea de răscolitoare umanitate a nașterii pe țârmul mării. Copilul, înălțat de brațele lui Maxim Gorki în fața imensității mișcătoare, scâncetele lui amestecându-se cu mugetul mării.

Văzind acest peisaj, pe care primii

pe litoralul nostru îl salută copiii, nu se poate să nu-ți amintești de Gorki, nu se poate să nu simți cum într-o urlă și lentă fuziune oasele lor mici se întăresc, micile lor spinări se îndreaptă, mușchii devin mai agili, obrații se bronzează. Anul acesta sînt aproape de două ori mai mulți copii decît anul trecut pe țârm, de la Mamaia pînă la Vasile Roată, și țipetele lor vesele par o spumă sonoră plutind peste mare. Mergînd la această oră pe litoral o să întîlniți mamele venite prin „Mama și copilul” (însăși cuvintele acestea formează o poezie) și poate o s-o vedeți pe Aneta Petre, șlefuitoarea, care aducîndu-și copilul de mîna respiră adînc amețitoarea briză, amețitoarea aromă a mării. Amintiți-vă pulberea fină care se ridică de la polizoare și gîndiți-vă ce înseamnă pentru dînsa „a respira briza mării”. La ora aceasta o să întîlniți oameni care clipesc din ochi, neobișnuiți cu fluiditatea strălucitoare a aerului. Gîndiți-vă că aceștia sînt mineri veniți la odihnă, mineri veniți la mare (însăși cuvintele acestea formează o

poezie). Ar trebui să vedeți stratele înguste de la Lupeni, abatajele lui Pătrășercu de la Schitu Golești, ar trebui să auziți ciocanul pneumatic sub pămînt, la sute de metri sub pămînt, acolo unde aerul vine prin galerii, prin puțuri, prin tuburi, ca să simțiți cît de tulburător poate fi acest ocean de aer și lumină în care minerul se scaldă.

La ora aceasta, la Techirghiol, Marin Măgură de la Autobaza-Filaret se unge cu nămol și arată ca un drac. Șoferii veneau și înainte la mare, își aduceau stăpînii pe litoral și așteptau să le pice ceva de la masa lor. Marin Măgură n-a adus pe nimeni acum în afară de el și singura grijă pe care o are aici e să nu întîrzie la masă, de trei ori pe zi. Cînd se plictisește cercetează mașinile care trec pe șosea și dacă nu-i place cum funcționează vreuna, strîmbă din nas.

Sărmanul Akakle Akakievici a murit de mult fără mantaua lui cea nouă. Dacă ni s-ar spune că eroul lui Gogol a înviat ni s-ar părea mai puțin absurd decît dacă am auzi că

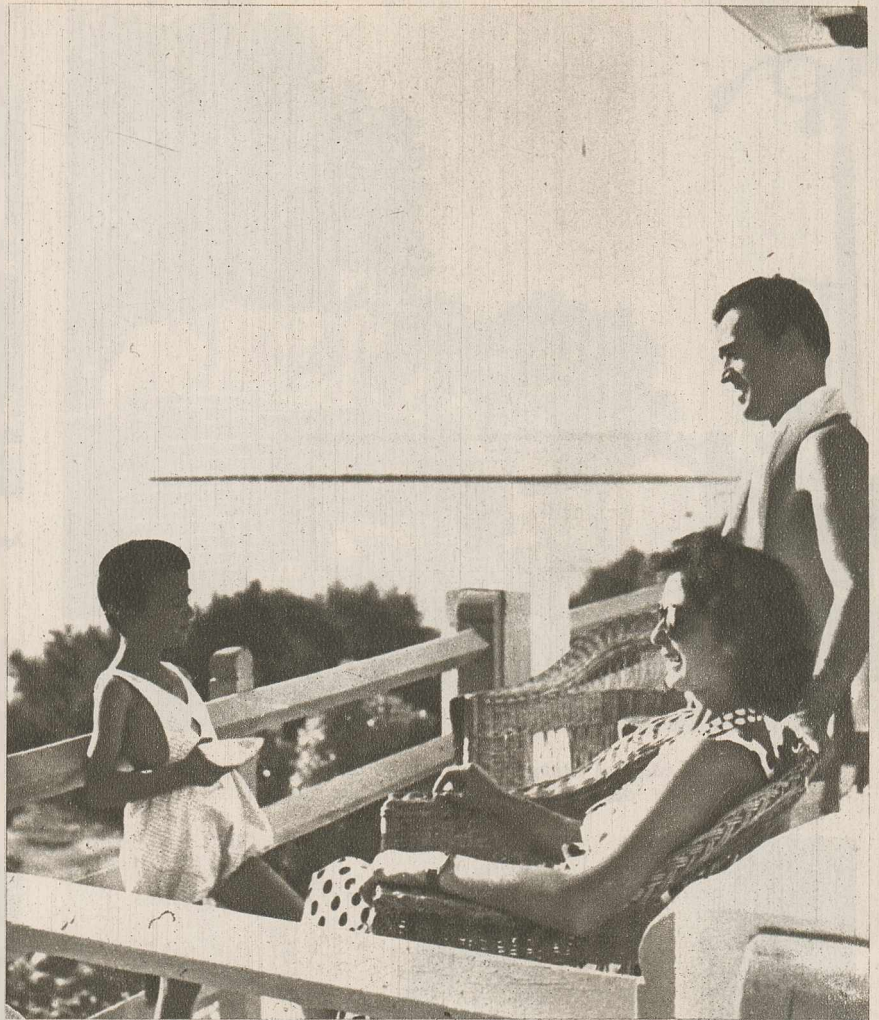

Ca să nu piardă obișnuința, dansatorul Gabriel Popescu se „lansează” pe brațele tovarășilor de plajă. Mai ales că „exercițiul” e și foarte plăcut.

Patru tineri s-au imprietenit pe plajă: mecanicul Gh. Stancu din Hunedoara, frezorul Grigore Vlădescu și sudorul C. Nicolae de la uzinele „Semănătoarea” și strungarul Ion Zărnescu, de la uzinele „23 August”. Pictorul Ladislau Labancz le face, pe rînd, ortretul. O amintire de la Vasilă Roaită.

Cînd vii prima oară la mare folosești fiecare ceas ca să stai la soare, să privești marea, mai ales cînd ai avantajul să locuiești într-o vilă de pe mal. Nuteșcu Traian, strungar, împreună cu familia, își petrece concediul la Vasilă Roaită, bucurîndu-se din plin de frumusețea mării.

La Mamaia, băi de soare.

La mare nu se cade să mergi cu orice fel de mașină. Una în formă de barcă e mai potrivită cu cadrul!

- Mult o să mă mai necăjești, muscă afurisită!

Mărgele, scoți, vaporeșe: amintiri de la mare.

Biliardul este și el o distracție, chit că enervează câteodată. Mine-rul Petru Cosma, aflat la Vasile Roaită, practică jocul cu deosebită plăcere. Iată-l încercând să dibuie lovitura tactică cea mai bună.

a venit la mare. Akakie Akakievici pe litoral, la soare, înfînd! Dar iată că Akakie a venit totuși și, fără mînecușele lui negre, sportiv, viol, aleargă și înoată, joacă volei, sîr-gă și dansează. Pe litoral sînt sute de mici funcționari și cred că Puiu Raul n-o să uite curînd zilele pe-trecute la Mamaia, povestînd despre ele multă vreme colegilor săi din Caracal.

Într-o imensă pulsație fără acop-
ră litoralul cu sute de mii de oameni. Vilele devin neîncăpătoare, ta-
berele de corturi umplu spațiile li-
bere, la Constanța apar paturi în
școlile aflate în vacanță, se amena-
jează foste localuri ca dormitoare.

Acum e momentul și pentru nep-
manii: îi vezi, apărînd la colțuri pen-
tru a-și plasa camere, stofă, frișcă,
inele. Se mută în magazine ca să
închirieze casele și în beci ca să
închirieze magazinele. Sînt groștii
adeseori: nepmanii de pe litoral
dezbrăcîndu-i pe nepmanii veniți în
vilegiatură.

În jecmăneala asta mai pică și
funcționari, profesori, studenți. Flu-
xul e alt de mare, de imperios,
încît construcțiile existente ale sta-
tului nu-l pot face față. Aci nu mai
e mina de „high-life” care ocupa
Eforia pentru adulterele prelungite
pe trei luni, hrănite cu trufandale
aduse de la Constantinopol — aci
sînt orașe întregi care s-au strămu-
tat la mare. S-au tras conducte noi
pentru alimentare cu apă, se lu-
crează la canalizare, se construiește,
sînt zeci de cantine, piața e aro-
mată de cantalupi, de turchestani,
topotami, baciri, se vinde chebab,
bragă, iaurt, cvas. E o înfîlnire de
dulcețuri, plăcinte orientale cu sa-
late, supe, entre-uri europene, se
găsește mărgele, brățări, cutii, flori
făcute din scoți și colorate violent,
se găsește conserve de thon și fruc-
te. Și toate acestea abia ajung,
sînt absorbite de lumea asta imer-
care înainte nu putea să vadă ma-
rea niciodată și care acum face băi
la Techirghiol, joacă volei la Roai-
tă, se plimbă cu vaporeșul la Sluf-
ghiol, cîntă din ghitară pe faleză,
lumea asta care nu suferă de spleen
și pentru care totul e interesant
atrăgător, plin de viață.

*Peșcari? Nu. Vilegiaturisti? Nu. Regizorul Dinu Negreanu îm-
preună cu echipa de filmare
turnează „Pasărea furtunii”.*

*o dublă satisfacție: lectura unei
cărți pe terasa bibliotecii și o
baie de soare.*

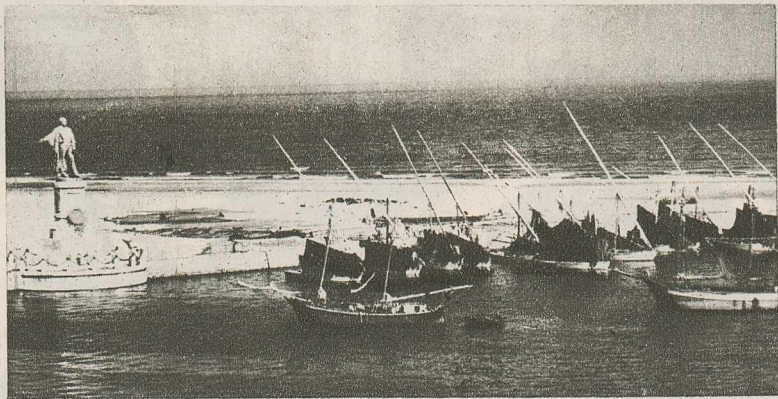
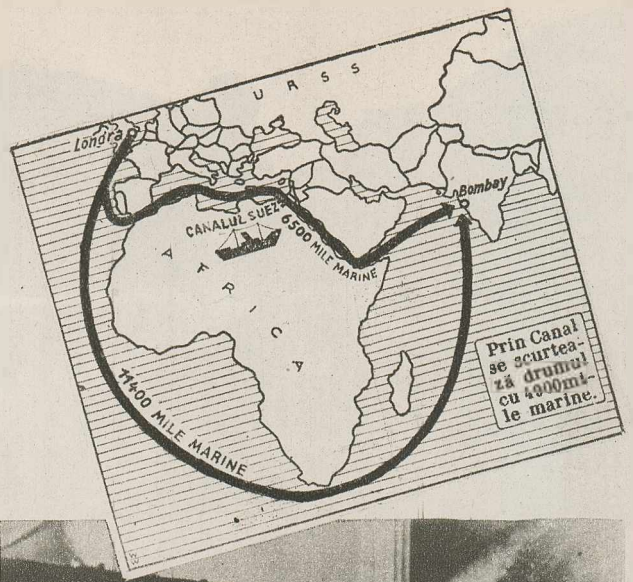
SUEZ

Vestea s-a răspândit cu lugeala fulgerului în lumea întreagă. Hotărîrea guvernului egiptean de a naționaliza Compania Internațională a Canalului de Suez a fost primită cu entuziasm de cei 22 milioane de locuitori ai Egiptului — străvechea țară de pe malurile Nilului și Canalului de Suez.

Dar la Londra, Paris, Washington și altele a avut efectul unei lovituri de trăsnet, la Bursă și în cercurile oficiale. S-au trimis note de protest Egiptului, au avut loc consultări diplomatice între reprezentanții celor trei țări occidentale, s-au lansat amenințări, s-a trecut chiar la unele măsuri represive.

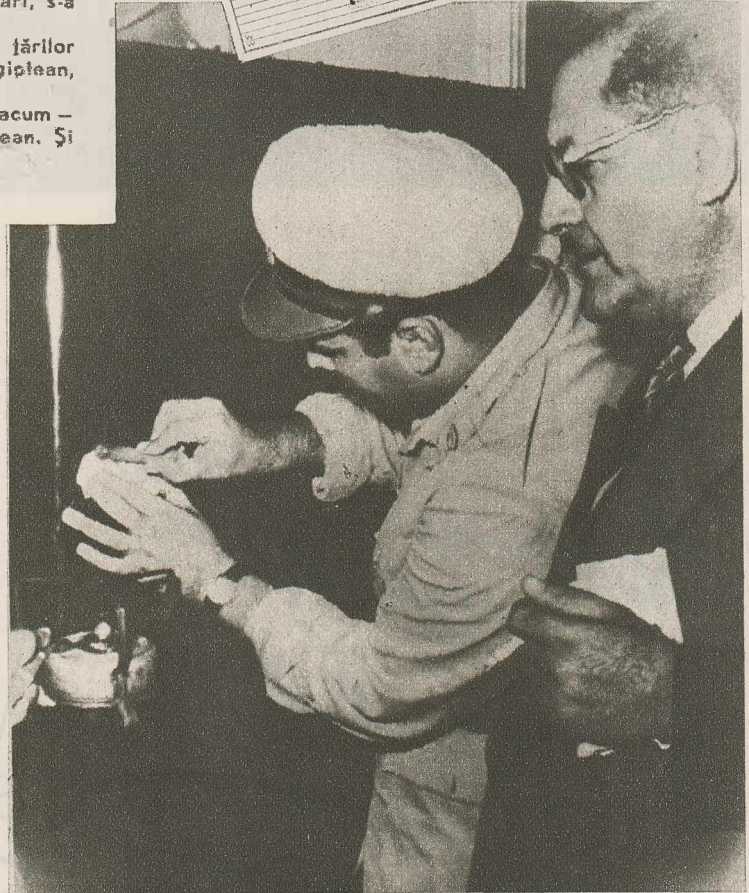
Spre deosebire de poziția adoptată de puterile occidentale, majoritatea țărilor arabe și opinia publică internațională au salutat cu satisfacție hotărîrea guvernului egiptean, considerînd-o ca o măsură legală luată de un stat suveran.

...Pe clădirea fostei Companii Internaționale a Canalului de Suez flutură acum — pentru prima oară după 87 de ani de la inaugurarea acestuia — drapelul egiptean. Și poporul egiptean e hotărît să-și apere această cucerire de însemnătate istorică.

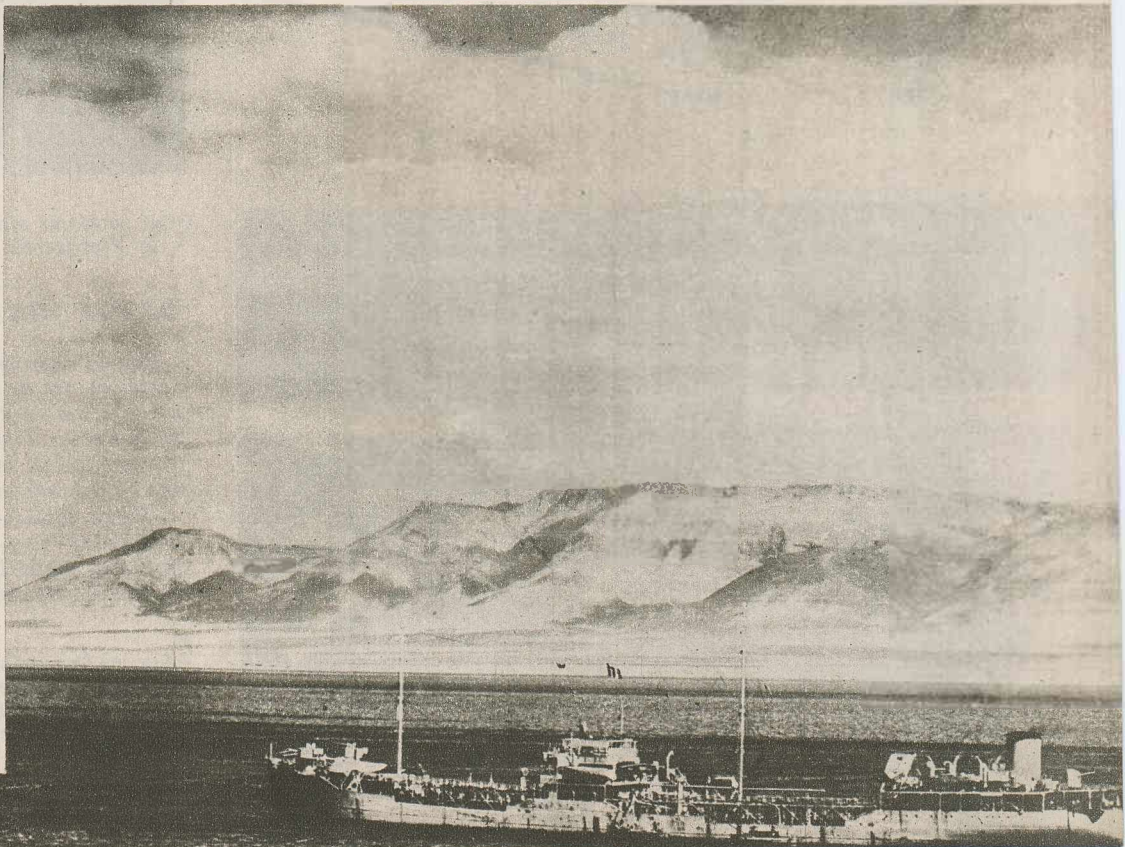
Aici, la Port-Said, se întîlnesc apele Mediteranei cu cele ale Canalului de Suez.

O imagine de domeniul trecutului. Soldatul englez nu va mai putea fi văzut stînd de veghe de-a lungul Canalului de Suez, revenit în posesia adevăratului său stăpîn — poporul egiptean.

Autoritățile egiptene pun sigilul la safeurile fostei Companii Internaționale a Canalului de Suez.

Prin Canalul de Suez are loc un intens trafic. Predomină, în special, vasele petrolifere.

Cazarma italiană a trupelor americane. La Carlo Ederle, militarul nepolitic, în instrucția regulată.

ÎN ITALIA „ELIBERATĂ” DE AMERICANI

Cînd cetățenii sînt legitimați pe străzi, carabinieri italieni sînt însoții la Vicenza de militari americani, purtînd brasardele: „M.P.”...

DRAGĂ JOHN,

Știi că superiorii tăi ți-au interzis categoric să te împrietenești sau chiar numai să stai de vorbă cu noi, italienii de stînga. Sper, totuși, că această scrisoare n-o să-ți prilejuiască vreo neplăcere. De altminteri alții dintre voi se numesc John — pînă și tunul atomic pe care l-ați adus din' Austria, aici la Vicenza, se cheamă Honest John — înclt nu văd cum te-ar putea bănuți cineva tocmai pe tine.

Te-am cunoscut într-un bar — ascultai dus pe gînduri un cîntec: „While it's raining⁽¹⁾”; m-ai întrebat dacă-mi place. Pe urmă ai început să vorbești, fără prea multă legătură, dar deschis, ca omul care se simte singur și care dorește să schimbe cîteva cuvinte cu cineva.

← Asemeni făcuseră, yankeii în uniformă își fac apariția roturi-roturi pe străzile Vicenței. Prezența lor este însoțită de toate fenomenele specifice: scumpirea bunurilor de larg consum, contrabanda cu țigări, alcool și alte mărfuri, extinderea prostituției și a gangsterismului.

Cînd te-am întrebat cum și se pare noul oraș în care ai fost transferat, mi-ai răspuns că e „a little sad”¹⁾; pe urmă, cu o umbră de părere de rău în glas, mi-ai mărturisit că lumea nu se bucură de prezența americanilor, că „give the cold shoulder”²⁾.

Și eu am stat la Vicenza oțva timp, pe vremea serviciului militar. Orașelul se află destul de aproape de satul meu și totuși mă simțeam altfel de departe de casă; mi se părea totul altfel de trist. Nu pentru că nu mi-ar fi plăcut Vicenza. Dimpotrivă. Din primul moment m-am simțit atras de piețele ei vechi și de palatele impunctoare, de străduțele liniștite, cu case medievale, în care cavalerii secolului al XVIII-lea se retrăgeau ca să-și petreacă în tihnă verile. Dar, constrîns fiind să port mereu uniforma și să văd acest oraș frumos zilnic la aceeași oră — ora cînd aveam „liber” — Vicenza îmi apărea ca un oraș mohorât.

Pentru mine Vicenza însemna cazarma, curtea întunecoasă, mirosul pătrunsător de ciorbă și locotenentul Minelli, care mă persecuta pînă și în orele de odihnă, fiindcă nu admitea ca un soldat să poarte în ranită cărți cu poezii.

Au trecut ani de atunci, și acum, John, tu ești cam în aceeași situație în care mă aflam eu. Dacă sărmanei mele mame i se părea lungă calea pînă la Vicenza, pentru că de la Neapole trebuia să schimbe două trenuri ca să ajungă la mine, oare cîți i s-o fi părînd de lung drumul mamei tale, care ar trebui să traverseze oceanul, ca să te poată vedea?!

Poate că e mai elegantă cazarma ta decît aceea în care-mi făceam eu veacul; poate că și uniforma ta e mai comodă. Dar oricum, cazarma e cazarmă și uniforma tot uniformă rămîne. Poate că locotenentul tău chicotește cînd te vede melancolic și strîmbă din nas cu dispreț, cînd ascuți cîntece sentimentale. Cine știe dacă ai măcar o logodnică să vină aici, care să te vadă pe ascuns, așa cum făcea logodnica mea!...

Deși ochiul nu-ți este deprins cu arhitectura Vicenței, ale cărei clădiri străvechi au fost înălțate cu mulți ani înainte, pe vremea cînd străbunii tăi li exterminau pe indieni, te impresionează totuși monumentele ei de artă, și-ți dai toată osteneala să le fotografiezi în orele libere „for souvenir”³⁾. Dar oricît ar fi de frumos un oraș, atunci cînd nu ai pe nimeni în el e întotdeauna „a little sad”, ai dreptate.

Acum aș vrea să-ți explic de ce lumea te privește cu indiferență, cu răceală. Unii italieni din Vicenza se tem ca nu cumva comportarea voastră să dăuneze tineretului, alții nu suportă ca voi să tulburați liniștea acestui orașel de provincie sau sînt indignați pentru că ofițerii voștri acaparează puținele apartamente libere din oraș. Toți locuitorii din Vicenza, însă, vă privesc bănuitor, fiindcă nu izbutesc să priceapă ce căutați voi aici. Ziceți că sîntem prieteni — aliași, mă rog! — dar în casa prietenului nu se intră înarmat și, cu altul mai puțin, cu niște arme atît de primejdioase. Ne spuneți că trebuie să ne apărați, John! Nu crezi oare că soldații noștri, care au trebuit să părăsească Vicenza ca să vă facă voad loc, ar ști să-și apere și singuri patria, dacă ar fi nevoie? Și, în afară de asta, ce ai spune tu, dacă, în numele prieteniei, noi, italienii, am veni în țara ta și ne-am instala la Los Angeles trupele, înarmate chiar și cu cîteva tancuri nu dintre cele mai moderne?...

Înainte de a pleca din Austria vi s-a spus că veniți aici ca să apărați libertatea. Te-ai întrebat vreodată, John, ce fel de libertate poate fi aceea care vorbește prin gura monstruoasă a tunului atomic, cărat aci de regimentul tău?

Vezi tu, numai în provincia asta italiană în care v-ați cantonat, sînt mii de oameni fără de lucru. N-aș prea crede că generalii tăi au de gînd să le ofere acestor oropsiți al soartei libertatea de a se hrăni omenește și de a avea o locuință ca lumea. Cu atît mai puțin vă sînchisiți voi de libertatea acestor muncitori care au fost nevoiți să facă grevă aici, în Vicenza, timp de nouăzeci de zile, John! Nouăzeci de zile lungi, chinuitoare ca foamea, ca să li se recunoască un drept sindical elementar! Generalul tău spune că greviștii sînt „red”⁴⁾; nu-i așa, John? În realitate, însă, ei sînt pur și simplu niște oameni care luptă pentru drepturile lor, așa cum poate ai luptat și tu, la Los Angeles, cînd erai șofer.

Ție și se dă mîncare și băutură și pe deasupra poți cheltui 70.000 lire lunar, solda ta de militar. Muncitorii noștri cîștigă numai 30.000 lunar, adică „o nimică toată” cum spuneai tu alaltăseară. Dar știi oare că, din această sumă modestă, ei trebuie să plătească chiria, mîncarea, îmbrăcămîntea, să-și fiind copiii la școală? Încearcă așadar să-ți închipui cu cîtă „simpatie” sînt priviți generalii tăi, care, după ce risipesc miliarde pe seama țării noastre, îi mai și amenință pe muncitorii italieni cu închisoarea, atunci cînd aceștia ridică glasurile de protest sau cîntă în nopți cu sau fără lîună imnul național: „Să plece din Italia, să plece străinul”. Imnul acesta îl cîntau cîndva și bunicii noștri, pe vremea cînd, în cazarma ocupată astăzi de tine, se aflau trupele Altei sale imperiale habsburgice.

Aș vrea să-ți mai spun ceva, John: poate vei întâlni la Vicenza și din

De minimis

de Eugen FRUNZĂ

Am răsfoit cîteva ziare din R. F. Germană. Printre altele, am dat peste o cifră: 5.400. Cifrele, firește, pot exprima infinite realități. Ar putea să fie vorba de școli refăcute, de posturi vacante sau de altitudinea vreunui pisc himalaian. În cazul de față e vorba de niște distracții. Se distrează — adică — trupele de ocupație, mai virtuoase cele americane. Se distrează și mult și variat. După o statistică, probabil oficialmente îndulcită, numărul acestor distracții s-a ridicat, pentru perioada ultimelor șase luni, la 5.400.

Și acum oțeva pilde:

— Caporalul I. E. Bryant (S.U.A.) ucide pe cetățeană germană Erika Buggie din Stuttgart. Îi cioprieste apoi cadavrul într-un chip înfrîntor. El declară: „Uneori mă cuprinde betis singelui!”

— În cartierul Karlsfeld din München soldații americani aruncă, din goana camionului, o grenadă asupra trecătorilor. 17 răniți.

— La Kaiserlautern, alt brav ocupant aruncă și el o grenadă și încă una. Obiectivul? Un local de noapte.

— Cetățenii germani Grunthei Müller și Hans Weirauch sînt grav răniți. Poate oțeva zile, ambii mor într-un spital.

— O fetiță de 11 ani este capturată pe cînd se întorcea de la pădure cu un coșuleț de fragi. „Ocotitorul” american o violează.

— Inge Vogel, mamă a 3 copii, e sugrumată cu un șal de mătase, dezbrăcată pînă la piele și aruncată la marginea drumului dintre Haimbach și Sicksels.

— Un dentist din Ansbach e atacat lingă locuința sa, jefuit și grav rănit.

— La Bielefeld, cineva e rănit cu ajutorul unei arme curent folosite: sticla de bere.

— La Bamberg, ocupanții americani înfig cutitele în niște oameni pașnici.

— În cîteva luni, 10 șoferi de taxi sînt omorîți, pentru că deveniseră obiectivul grijii ocrotitoare a militarilor S.U.A.

— Numai în Baden-Württemberg și numai în 180 de zile trupele de ocupație săvîrșesc 60 de crime. Cîte o crimă la fiecare 3 zile.

Și așa mai departe.

„Nu trece o zi fără ca zările să anunțe noi asasinat, silurii, jafuri și atentate, comise de gangsterii americani în uniformă, asupra unor cetățeni pașnici” — scrie „Westdeutsches Tageblatt” care apare la Dortmund. „Paharul s-a umplut într-atîta, încît se iscă întrebarea: cine ne ocrotește de ocrotitorii noștri? — exclamă redactorul zărilor „Rheinzeitung” care apare la Koblenz.

Tragică întrebare! Dar pînă una-alta, trupele de ocupație din Germania occidentală continuă să se distreze. După cum se știe, între beneficiile monopolurilor americane și politica „din pragul războiului” a d-lui Dulles este o vechi și strînsă legătură. Iar între acestea amîndouă și calitatea umană a caporalului I. E. Bryant — cel pomonit în capul listei — este o legătură de asemenea strînsă și îndispensabilă.

Totuși, cine îi ocrotește pe cetățenii Germaniei occidentale de „ocrotitorii” lor nechemati? Nu cumva guvernul de la Bonn? Aș! Parcă n-are destule răspunderi în seama sa! E de-a dreptul o lipsă de pietate să-l deranjezi cu tot soiul de jalbe și proteste așa cum, de la o vreme încoace, s-au apucat să-l deranjeze locuitorii Republicii Federale.

În timp ce autoritățile vest-germane au de reabilitat pe eroșii lor, crimițarii de război hitleristi, li se cere să apere liniștea și viața piebei.

În timp ce aceleși autorități au de apărat tradiționala prosperitate a firmei Krupp, li se solicită măsurile pentru ocrotirea unor simple soții și mame germane.

În timp ce la ordinea zilei e refacerea Wehrmachtului, înzestrat cu uniforma „tip caporal I. E. Bryant” și cuprins de aceeași betie a singelui — li se cere să ocrotească bunurile unor prăpăditi de țărani și lucrători.

În timp ce Bonn-ul perorează despre „pericolul comunismului”, li se cere să împiedice niște asasinat, violuri, jafuri și alte asemenea distracții americane pe pămînt german.

Flecacuri!

Aveau romantii o vorbă: „De minimis non curat praetor”. Nicî Bonn-ul nu se ocupă de mărunțiri!...

aceia care se vor arăta încînțați să te găzduiască și, ca atare, să se facă luntre și punte ca să-ți îndeplinească orice dorință. Nu te lăsa amăgit! Aceia nu-și sînt prieteni. Sînt indivizi care mai ieri au colaborat cu nemții, iar cînd aceștia au fost înfrinți și capturați de partizanii noștri, colaborașiiștii s-au lepdat de ei ca de niște ciușiași.

Mai sînt alții, huligani sau apași, care se gudură pe lîngă tine, vînzînd sau cumpărînd mărfuri de tot felul „la negru”.

Să nu-ți faci iluzii nici în ce privește legăturile pe care le-ai făcut aici cu femeile de pe stradă, oare nu se lasă rugate să te însoțească; acelea nu sînt „signorine”, ci „segnorine”⁵⁾. S-ar părea că-i un joc de cuvinte, dar există o mare deosebire între cele două categorii de itallence. Segnorinele doresc ca tu să rămîi la noi, iar signorinele vor să pleci de aici.

Dacă ai să te întorci vreodată în Italia, ca simplu turist, adică fără tunuri, o să fii bine venit. Mă gîndesc, însă, că nici la voi un șofer n-are destui bani ca să facă o căldătorie atît de lungă. Deci, să ne dăm mîna acum, John, și să ne legăm că vom lupta ca să schimbăm ceva din toate acestea. De bună seamă că și la voi sînt multe lucruri care nu merg așa cum ar trebui. Adio John.

Glencarlo SCALFATI
ziarist italian

1) „În timp ce plouă”. 2) Nîfel cam trist. 3) La întoarcere spatele. 4) Spre amintire. 5) Roșii. 6) Se citește „signorine” și „segnorine” — primul cuvînt înseamnă „domnișoară”, iar prin al doilea s-a luat obiceiul să se denumească prostituatele din Italia.

LA PARIS

Budapesta... Viena... Zürich...

Megafoanele gărilor anunță: „Trenul special cu actorii Teatrului Național din București, cu direcția Paris, are cale liberă...”

... spre succes! — îndrăznim noi să spunem în gând, plini de emoția mării competiții care ne așteaptă.

Actorii Teatrului Național din București, participanți la cel de-al III-lea Festival internațional de artă dramatică, au avut îndoită bucurie să descopere sau să revadă Parisul și să repurteze un strălucit succes pe scena vechiului Teatru Sarah Bernhardt, succes care a adus o contribuție însemnată la popularizarea țării noastre și la strângerea prieteniei dintre România și Franța.

Sacul nostru cu amintiri și impresii e mare. Azi vom încerca să împărtășim cititorilor „Flacării” doar câteva aspecte ale acestei minunate călătorii.

Paris!

Fiecare dintre noi a rătăcit pe străzile acestui oraș prodigios, căutând, după fantezia și imboldul propriu, să evoce trecutul despre care

de Radu BELIGAN
artist emerit al R.P.R.

fiecare piatră vorbește. Și desigur că, nu fără emoție, trecând pe rue Sainte-Anne m-am gândit că dalele acestei sumbre alei au răsunat sub pașii lui Molière, că pe această rampă de fier din rue de Beaune s-a sprijinit mâna lui Voltaire, că în fața acestei oglinzi mici dintr-o căsuță din rue Saint-Honoré, Robespierre și-a înnodat cravata în dimineața lui nouă Thermidor...

Inima Parisului e făcută din aceste reminiscențe și artistul lasă să-i vagabondeze imaginația în căutarea unui trecut de glorie și strălucire.

În această atmosferă s-a desfășurat munca noastră, preliminară spectacolelor. Despre succesul triumfal al acestor spectacole, despre ecoul neobișnuit pe care trupa Teatrului Național l-a trezit în rîndurile publicului și ale presei pariziene, s-a scris și continuă să se relateze amplu în ziarele și revistele noastre.

Această cea dintii manifestare a primei noastre scene în afara granițelor țării va rămîne, desigur, un capitol de seamă în istoria teatrului românesc. Succesul acesta se datorează nu numai talentului interpreților, dar și simțului lor de răspundere, de solidaritate, de adincă etică profesională, de înalt simț patriotic. Actorii au jucat cu o dăruire totală, emoționantă, iar spiritul de echipă al tehnicienilor, devotamentul și importanța lor în acest turneu au fost determinante și exemplare.

Prietenii noștri francezi, ca și colonia românească din Paris, ne-au îmbrățișat cu dragoste, ne-au răsfațat și ne-au pilotat prin oraș în tot timpul șederii noastre.

Zilele ne-au prins întîrziind prin muzee (Louvre, Carnavalet, Cluny...) ori în răcoarea solemnă a Notre-Dame-ului, la Saint-Chapelle, Saint Etienne-du-Mont, la Madeleine, Saint-Germain-l'Auxerrois, etc., vagabondînd prin cartierul latin ori Montparnasse sau întîrziind în fața anticarilor înșirați de-a lungul Senei...

Într-o dimineață vizităm în grup Versailles-ul, într-alta facem o incursiune în vechiul Montmartre, republică fantezistă a boemei artistice, în Place des Vosges, ansamblu de un clasicism încîntător cu suita lui de galerii la parter, într-alta intrăm în muzeul l'Orangerie de Tuileries, care a avut fericita inițiativă să grupeze, adunînd din toate muzeele din provincie, pinzele primitivilor italieni de la Giotto la Bellini.

O dimineață o consacram pelerinajului la mormintele lui Enescu, De Max și Maria Ventura, unde depunem coroane de flori și gîndul nostru pios.

Programul nostru (colectiv sau individual) era atît de bogat și variat încît nu aveai decît greutatea alegerii și regretul că nu poți vedea mai multe lucruri în același timp.

La „Olympia” (music-hall de dimensiunile sălii Patria) cîntă în fiecare seară Edith Piaf. Ne aflăm în prezența unei mari artiste, aș spune unei mari artiste de dramă. Figura ei patetică, simplitatea și profunzimea umană a cîntecelor ei, vîna ei populară, intensitatea dramatică răscolitoare cu care trăiește poveștile simple de dragoste ale unor oameni mărunți îți lasă o puternică impresie.

La Teatrul „Michodière” sîntem primiți cu multă prietenie de Francois Périer, actor prestigios, comedian de înaltă clasă care joacă o piesă interesantă, „Seducătorul”, a unuia dintre cei mai buni autori italieni de azi, Diego Fabbri.

Într-o seară, pașii ne duc pe faimosul Boulevard al crimei, cum i se spunea odinioară, la unul din cele mai vechi teatre ale Parisului, „l'Ambigu” (1769), unde pe vremuri Frédéric Lemaître juca celebrele lui melodrame. Aici a poposit cu trupa sa acel rege al tăcerii care este Marcel Marceau. Creatorul lui Bip, Pierrot modern în luptă cu contradicțiile lumii capitaliste, a realizat un excepțional spectacol de pantomimă în care mai ales mimodramele „14 Iulie” și „Muntele de pietate” entuziasmează publicul. Inteligența, profunzimea, sensibilitatea stilului lui Marceau, acuitatea căutărilor lui, calitatea emoției lui fac din el un demn succesor al lui Debureau și al lui Charlie Chaplin.

Cu legitimă emoție am pășit pragul „Comediei Franceze” și am intrat în sala de o rară noblețe, care-ți lasă impresia unui prețios Stradivarius. Aici am văzut „Femeile savante” într-o punere în scenă de înaltă calitate a lui Jean Meyer și în decorurile și costumele de un rafinament unic ale lui Suzanne Laliqne.

Excelenții comedieni Jean Debucourt, Lise Delamare, Micheline Boudet, Hélène Pêrdriere, tinerii și talentații Jean Louis Jemma,

Un moment de pioasă reculegere la mormîntul marelui nostru Enescu.

W. Siegfried, întreținîndu-se cu d-na Farel, una dintre personalitățile ce au organizat Festivalul.

Actorul Niki Atanasiu discutînd cu un actor al Teatrului „Atelier”.

IS

Jacques Sereys și Annie Girardot ne-au primit în foaierea artiștilor, unde s-a stabilit îndată o atmosferă de confrerie în jurul cupelor de șampanie.

La un matineu cu „Cidul”, am văzut pentru întâia oară pe marele nostru compatriot Yonnel, deținătorul unui stil remarcabil, al unei nobile interpretări a teatrului clasic. Ne-a primit, în pauză, în cabina sa. Pereții erau plini de amintirile unei cariere glorioase: fotografiile cu autografe de la Sarah Bernhardt, Mounet Sully, de Max..., zeci de fotografii din rolurile interpretate, de la Oedip la Hamlet, de la Tartuffe la Titus din „Andromaca”. Marele actor se arată foarte încântat de vizita noastră și se exprimă într-o perfectă limbă românească. Vorbim despre eventualitatea unui turneu în țara noastră, perspectivă care îl încâlzește.

Plăcută a fost seara petrecută la Opera Mare, unde a fost invitat întreg colectivul nostru. Monumentalul edificiu, al cărui renume este mondial, se impune prin proporțiile lui armonioase, prin fațada unde grupurile lui Carpeux fac să vibreze și să danseze piatra, prin scara de marmură de o majestate suverană, prin foaierea de la etajul primelor loji dublat de o loggia bogată, prin sala în care scînteie purpura și aurul.

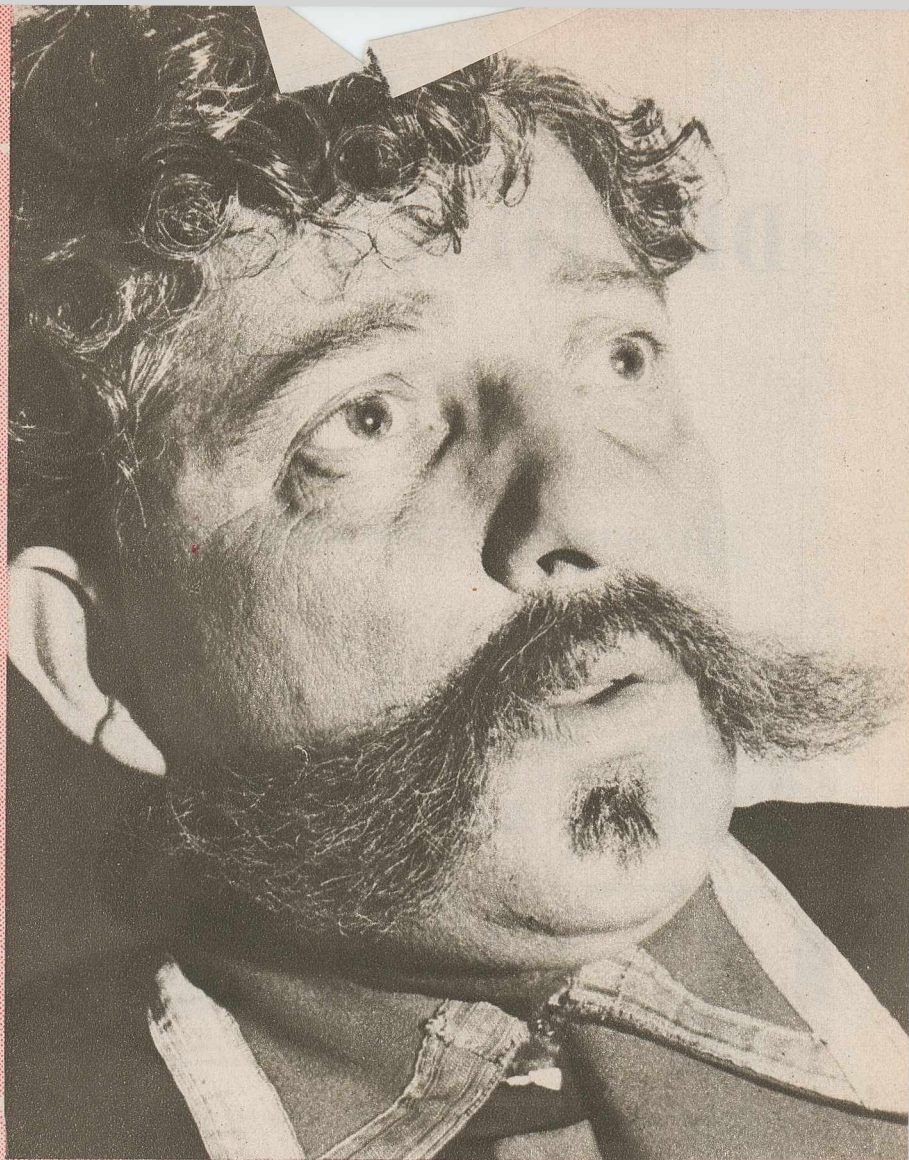
Spectacolul de balet la care asistăm cuprinde „Pasărea de foc” a lui Strawinski (cît de „clasică” apare astăzi urechilor noastre muzica revoluționară a lui Strawinski!) în regia lui Serge Lifar și „Etudes”, balet de Riisager, în care strălucesc Madelaine Lafon, Michel Renault, Peter Van Dijk.

În antrac, conducerea Operei a instalat un bufet, în holul cu oglinzi și bare în care dansatorii fac ultima „încălzire” înainte de intrarea în scenă. Bem cupa înfrățirii, felicitînd pe protagoniștii „Păsării de foc”, în vreme ce balerinele din „Etudes” continuă să exerseze. Oglinzile mari ni le restituie ca într-un desen de Degas...

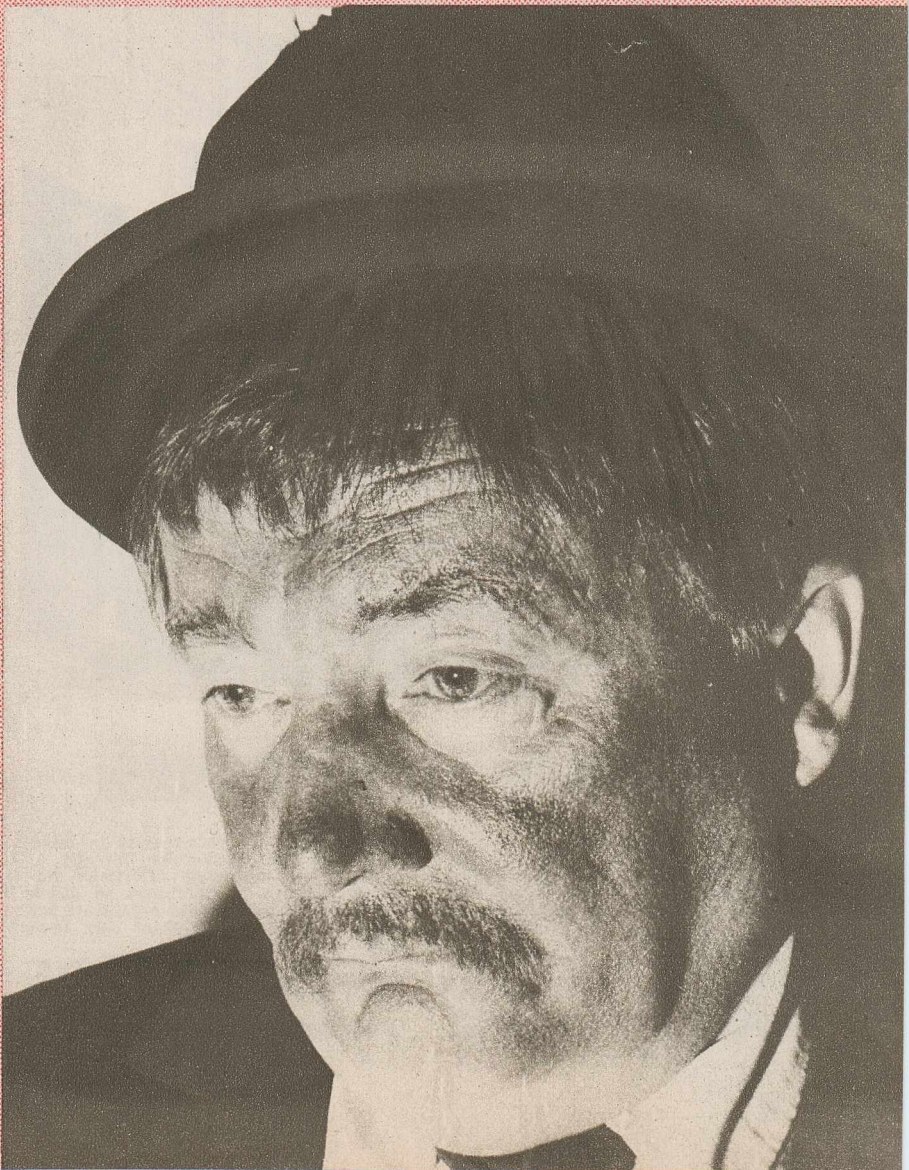
O dată cu noi au venit să-i felicite pe dansatorii francezi doi balerini din Leningrad care dau reprezentații acum la Teatrul „Châtelet”.

Cît de prietenească, de intimă și cordială a fost primirea pe care ne-au făcut-o colegii de la Teatrul „Atelier”! Acest teatru, modest dar vestit în istoria teatrului de avangardă, așezat pitoresc în plin Montmartre, într-o piațetă cu copaci care-i umbresc intrarea, adăpostește acum jumătate din trupa lui Barsacq, care joacă piesa „Păsările lumii” de Marcel Aymé. La curent cu primirea pe care le-am făcut-o colegilor lor aflați în turneu, la București, ei ne-au poftit după spectacol chiar pe scenă, unde am improvisat o masă colegială. Contactul s-a stabilit repede și am petrecut două ceasuri încântătoare, schimbînd idei și proiecte, constatînd cît de identice sînt idealurile și năzuințele noastre artistice. De altfel, în toate contactele pe care le-am avut la Paris cu oameni de cultură și artă am simțit cum crește aceste punți ale prieteniei și dragostei. Pe bună dreptate un prieten al nostru francez a spus: „Acest Festival este mai important decît o conferință politică!”

Un imens curent de dragoste și nostalgie de țară a stîrnit prezența noastră în capitala Franței în rîndurile romînilor de acolo. De la Elvira Popescu, cea mai populară și mai iubită actriță a Parisului, care ne-a invitat să petrecem o zi minunată în proprietatea ei de la Mézy și a fost tot timpul alături de noi, pînă la spectatori anonimi care ne-au condus cu ochii scâlțați de lacrimi la gară, în ziua plecării, toți s-au simțit mîndri că sînt romîni, toți ne-au înconjurat cu dragoste și prietenie. Și trenului nostru i s-au atașat cîteva vagoane cu cei ce se reîntorceau acasă...

*Marcel Angheliescu
în rolul lui Dris-
tanda, din comedia
„O scrisoare pier-
dută”*

*Costache Antoniu
în rolul „Cetătea-
nului turmentat”
din aceeași come-
die.*

DIN TOATĂ ȚARA.

dezvoltarea întreprinderilor locale

Întreprinderea locală „Drumul socialismului” din Birlad, mărindu-și în ultimul timp volumul producției și realizând o depășire a planului de 40

la sută, a reușit să-și creeze o nouă unitate: atelierele mecanice „1 Mai”, dotate cu utilaj modern.

În fotografie: hala noilor ateliere

„Casa tehnicianului” de la Hunedoara

În apropierea Combinatului siderurgic Hunedoara se află o clădire înaltă, spațioasă, cu geamuri mari, luminoase. Este „Casa tehnicianului”. Zilnic vin aici zeci de ingineri, tehnicieni și muncitori din Combinatul siderurgic „Gh. Gheorghiu-Dej”.

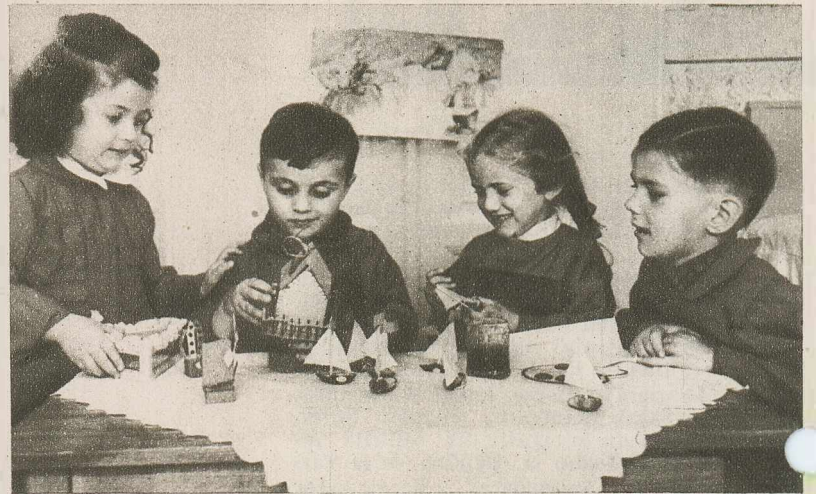
Cele trei săli de lectură sînt înzestrate cu mobilier luxos. Biblioteca cuprinde peste 40.000 volume tehnice. La dispoziția celor ce frecventează „Casa tehnicianului” se află un colectiv de ingi-

neri și tehnicieni care-i ajută la întocmirea schițelor viitoarelor inovații.

Multe din machetele diferitelor inovații realizate în Combinat se găsesc în expoziția permanentă organizată aici, alături de fotografiile celor care le-au creat.

Fotografia noastră reprezintă un aspect dintr-una din sălile de lectură ale „Casei tehnicianului”.

Mircea NEAGU, corespondent-Hunedoara

Un nou cămin de zi pentru copiii muncitorilor din cartierul Jozefin din Timișoara. Dat de curind în folosință, căminul de zi nr. 14 primește 60 de copii de vârste diferite.

Fotografia reprezintă un grup de copii admirind jucăriile ce le-au fost pregătite.

Fotografie de E. RUBICEK Timișoara

„Ca la noi, ca la Cătina”

Nicăieri nu răsună mai limyede și mai duios fluierul ca în vîrf de munte, acompaniat de foșnetul brazilor și de asurul izvorului! Într-un astfel de loc îl găsim și pe Iliuță Popescu, care a fermecat cu fluierul său sufletele țăranilor din Valea Buzăului.

Faima lui Iliuță Popescu și a doinelor

La Cazane

Fermeătorul drum al Dunării, la Cazane. În stînga, muntii Balcani, în dreapta Carpații.

Printre uriașii masivi stîncoși și abrupti, vasele înalță între cele două țărături: iugoslav și românesc, transportînd călători de la Orșova la Moldova Veche.

Fotografie de F. URSEANU

sale au trecut dincolo de munții Neholului și de Valea Biscii. Darul cu care l-a înzestrat natura, Iliuță — țăran muncitor din Cătina — nu l-a păstrat numai pentru el. Azi conduce și instruește o formație de fluierași, iar melodiile populare culesc tot de el, „bob cu bob”, s-au răspîndit tot mai departe. „„Ca la noi, ca la Cătina” este azi

Artiști amatori ai căminului cultural „7 Noiembrie” din Gura Teghii, raionul Cislău, repetă în aer liber unul din jocurile locale. Ei se pregătesc pentru cel de al IV-lea concurs al echipelor artistice de amatori.

Fotografii de I. VERMONT-Ploști

Moda

Pentru primele zile de toamnă

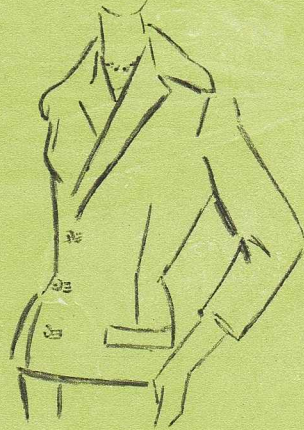
1) Robe-manteau dintr-o stofă plină, încheiată trei sferturi. Gulerul și cordonul din piele sau catifea.

2) Rochie elegantă din tweed, netăiată în talie. Banda se mulează sub bust și se continuă în jos, asemenea unei cute. Din același material, o jachetă cu minecă trei sferturi, încheiată într-o parte.

3) Rochie tinerească din material pepit. Volanul foarte larg e bordat cu o bendiță din piele sau catifea.

4) Pentru seară, o rochie decoltată din stofă subțire, cu minecă trei sferturi. Salul din același material cu rochia - ca și fusta în cute duble, largi, sînt brodate cu buline din altă culoare (pe gri, de exemplu, bulinele pot fi galbene).

5) Pentru după-amiază, o rochie tinerească, cu fustă plisată și jachetă cu minecă trei sferturi din același material. Pliseurile - mai mari sau mai mărunte - sînt foarte la modă.

Prețul 1,50 lei

FLACARA

Nr. 16 (89) — 15 august 1956